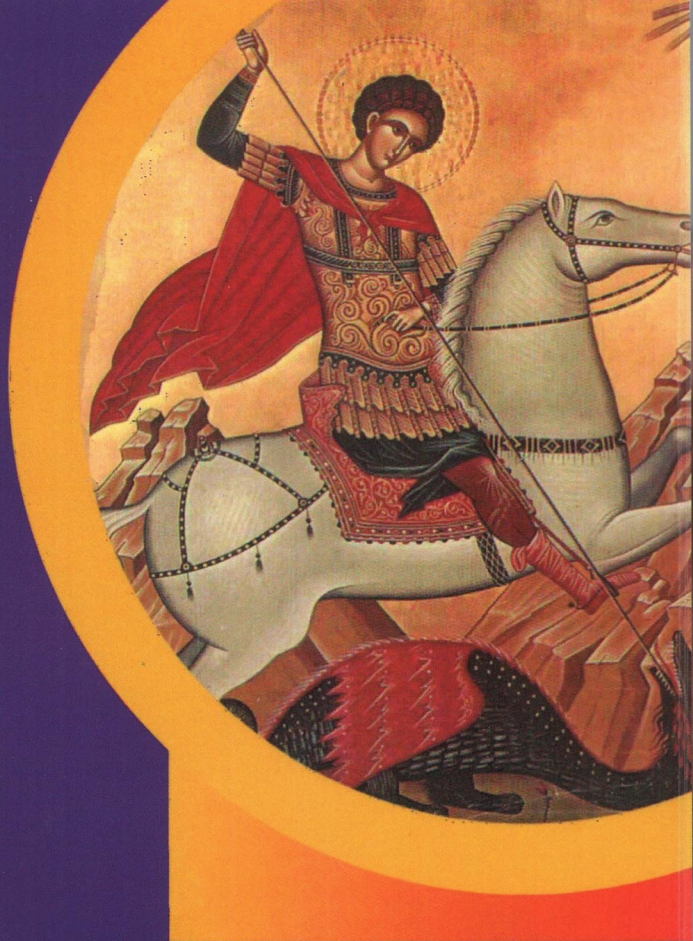
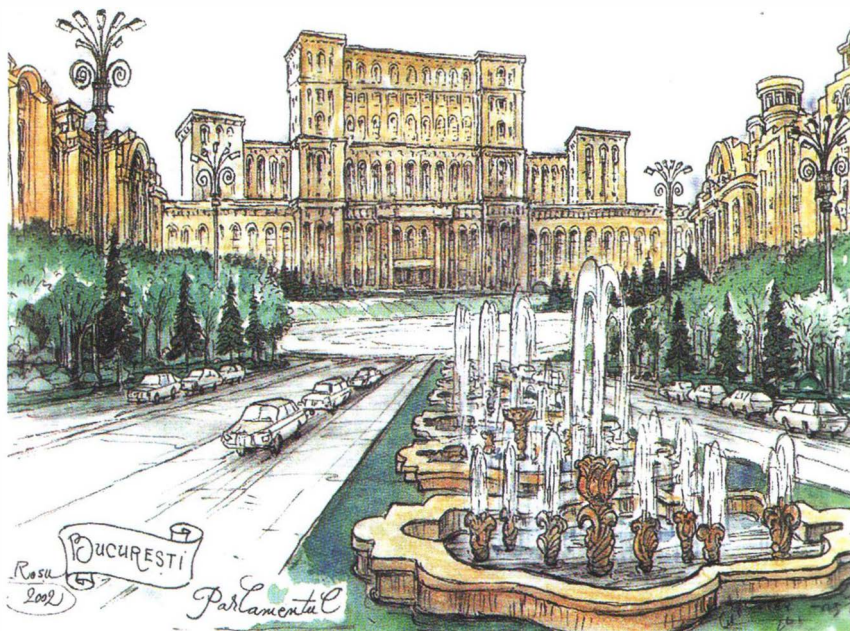

PERISCOP

Nr. 2(30) Anul VIII - aprilie - iunie 2015

PUBlicație EDITATĂ DE
**ASOCIAȚIA CADRELOR MILITARE
ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora și nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe.

Poetul nepereche, mereu actual:

„Există două națiuni deosebite în această țară: una stoarsă și sărăcită, alta îmbuibată. Mita e-n stare să pătrundă orișiunde în țara aceasta, pentru mită capetele cele mai de sus ale administrației vând sângele și averea unei generații... Oamenii care au comis crime grave rămân somități, se plimbă pe străzi, ocupă funcții înalte, în loc de a-și petrece viața în pușcărie... Poporul a pierdut demult încrederea că lucrurile se pot schimba în bine și duce nepăsător greul unei vieți fără bucurie și fără tihnă... Greșelile în politică sunt crime, căci în urma lor suferă milioane de oameni nevinovați, se-mpiedică dezvoltarea unei țări întregi și se-mpiedică, pentru zeci de ani înainte, viitorul ei”.

Mihai Eminescu

PERISCOP

Anul VIII · Nr. 2/30 · aprilie-iunie 2015

Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă
și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC :

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU

Academician Dinu C. GIURESCU

Prof. univ.dr. ing. Ștefan IANCU

Prof. univ. dr. Viorel ROMAN

– Universitatea Bremen, Germania

Prof. univ. dr. Emilian STANCU

REDAȚIA :

Redactor - șef

Ioan Popa

Secretar general de redacție :

Dan Sulugiuc

Colegiul de redacție :

G. Bărbulescu , A. Botez,

I. Constantin, Ov.M. Curea

D. Ionescu, M. Manea

P. Neghiu , I. Pavel

Dumitru Roșu

Grafica :

SUMAR

EDITORIAL

Memoriile lui Tenet	7
<i>“Nu există niciun fel de parade în onoarea spionilor veterani sau fanfare care să-i întâmpine atunci când se întorc în țară din misiune. Totuși, profesioniștii serviciilor de informații se angajează entuziast și convingător în misiuni importante, cu conștiința faptului că lupta de partea binelui va compensa lipsa unei recunoașteri publice”.</i> (Ioan Popa)	

SERVICII SPECIALE

Analist în domeniul informațiilor externe	12
<i>Dintre sute de informații, dintre zeci de documente (cum au fost unele cazuri, printre care sacii cu documente ce se primeau prin "rețeaua Caraman") trebuia extras ce interesează România, o muncă istovitoare: citit tot, selectat, analizat, sintetizat și valorificat. Uneori, dintr-un sac, din noian de informații, dacă ieșea o notă informativă, spre disperarea celor care le obținuseră sau a șefilor lor.</i> (Petre Dan Dumitru)	
Un spion nu doarme niciodată	15
<i>O combinație informativ-operativă pregătită minuțios de către ruși: în octombrie 2013, un general din conducerea Serviciului de Informații Externe – un fals trădător – este extras din Federația Rusă de către o echipă de profesioniști condusă chiar în teren de nr.3 în ierarhia CIA (directorul National Clandestine Service) și trecut, nu fără peripeții (bine regizate de ruși), în „lumea liberă”.</i> (A. Omeag)	
Operațiunea Portland	19
<i>Este spionajul o artă? Cunoscătorii acestei profesii străvechi afirmă că da. Condamnabil, atunci când cade sub incidența legii, dar respectat ca profesie. O dovedesc din plin afirmațiile judecătorului englez care l-a condamnat pe eroul acestei povești aproape neverosimile despre Konon Trofimovici Molodnii, alias Arnold Lonsdale, spion sovietic (1922-1970).</i> (Leontina Radu)	
Spion german infiltrat în America	27
<i>Un cetățean din fosta Germanie de Est a petrecut două decenii spionând pentru KGB în Statele Unite înainte de a fi prins, având două familii în două țări și ducând o complicată viață dublă.</i> (Ioan Românu)	
Știri pe scurt	34

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

- Inima României**.....36
Acum 100 de ani, în 1915, Nicolae Titulescu (1882 – 1941, fost ministru de externe în două rânduri și tot de două ori președinte al Ligii Națiunilor) rostea „Inima României”, un discurs dedicat în întregime cauzei unității naționale, o pledoarie pentru unirea Transilvaniei cu România și pentru abandonarea de către Regatul Român a politicii de neutralitate și de agajare alături de Aliați în războiul de reîntregire, de constituire a Statului Român în granițele sale naturale firești. (I.P.)
- Helmut Kohl la 85 de ani :**
- „ Cancelarul unificării. Germania și Europa”**.....40
La marcarea împlinirii de către fostul cancelar german Helmut Kohl a vârstei de 85 de ani a fost invitat de onoare la conferință prof. univ. dr. Emil Constantinescu, Președintele României în perioada 1996-2000, unde a rostit o alocuțiune având ca temă „Contribuția cancelarului Helmut Kohl la integrarea europeană și euro-atlantică a țărilor din Europa de Est”. Cu acordul autorului, redăm în continuare câteva extrase semnificative. (Red.)
- „Trei datorii mari și sfinte: PATRIA, LIMBA ȘI BISERICA”**.....45
La 9 și 10 mai 2015, sub semnul dublei sărbători a independenței de stat a României și a Zilei Europei, peste 2000 de membri ai comunității românilor bucovineni din regiunea Cernăuți (Ucraina), cu participarea a numeroși invitați din România și Republica Moldova, au marcat câteva acțiuni memorabile pentru afirmarea identității naționale și dezvoltarea lor culturală viitoare .(Marian Teodorescu)
- Omagierea românilor patrioți**.....48
Viața, activitatea și personalitatea generalului Gheorghe Băgulescu demonstrează că neamul românesc și-a păstrat identitatea și unitatea prin oameni de calibrul acestuia, care și-au pus întreaga capacitate de muncă în slujba apărării și promovării intereselor României. (Gheorghe Bărbulescu)
- Poveste (adevărată) despre marinari și piraterie**.....50
Dacă diferențe similare între teoria civilizată a secolului XXI și practicile maritime din vremea piraților există și operează și în alte sfere de activitate, în cea economică sau socială sau chiar politică, noi cine suntem? Noi unde ne poziționăm pe segmentul dintre hoție și onestitate? (Ovidiu M. Cureau)
- Lecții de demnitate**.....56
Academicianul Dinu C. Giurescu, unul dintre cei mai mari istorici, pe care i-a dat neamul nostru, un adevărat catalizator al promovării adevărului despre noi și ale noastre, un critic avizat al prezentului nostru istoric, un

optimist îngândurat aruncă o privire la ce va fi mâine în România. (Ion Pavel)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

Problema Basarabiei în discuțiile româno-sovietice din timpul Războiului Rece (III).....58

*Documentele de arhivă relevă o serie de aspecte extrem de interesante privind „Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale”, apreciată ca o adevărată **Declarație de independență**. Ea reprezenta „încununarea unei politici începute după moartea lui Stalin și avea să reprezinte temelia strategiei politice a PCR atât în relațiile cu URSS și partidele „frățești”, cât și cu celelalte state, fie „capitaliste”, fie „nealiniat”.* (Ion Constantin)

Summit-ul Parteneriatului Estic de la Riga: ton edulcorat și conciliant față de Rusia.....71

Cuvântul cel mai folosit de analiști pentru a caracteriza Summit-ul de la Riga este „eșec” și s-a încheiat fără a oferi statelor din Parteneriatul Estic (mai exact, Republicii Moldova, Georgiei și Ucrainei, cele trei state care au semnat Acorduri de Asociere cu UE) mult dorita perspectivă europeană. (Luiza Niță)

Extratereștrii – o diversiune politico-militară a aspirațiilor la dominație mondială absolută? Adevăr sau ficțiune?.....75

Un loc distinct îl ocupă sau ar trebui să-l ocupe problema existenței reale ori imaginate a pretențiilor extratereștri. Așa-zisele OZN-uri și pretenții extratereștri nu sunt altceva decât produsul unor specialiști pământeni, adică a cercetătorilor și industriei de înaltă tehnicitate de care dispun numai unele state, în primul rând, S.U.A. (Mircea Manea)

MEMORIALISTICĂ-CONSEMĂNĂRI – DEZBATERI

Europeanism și românism.....82

Prezentăm în acest număr al revistei, interesante puncte de vedere în legătură cu o temă de foarte larg interes: EUROOPENISM ȘI ROMÂNISM. La dezbateri au participat: prof. dr. Vorel Roman (V.R.), consilier academic la Universitatea din Bremen (Germania), gl.bg.(r) Ioan Popa (Gl.I.P.), doctor în sociologie, redactor-șef al revistei "Periscop", col. (r) Ioan Pavel (col.I.P.), vicepreședinte al Asociației și gl.bg.(r) profesor Petru Neghiu (Gl. P.N.), președintele Asociației.

Din culisele Pactului Ribbentrop – Molotov și ale înțelegerilor dintre Uniunea Sovietică și Germania nazistă (II).....97

Materialul prezintă un set de documente care cuprind instrucțiunile lui Stalin referitoare la discuțiile pe care Molotov urma să le aibă la Berlin,

stenogramele primei runde a convorbirilor cu Hitler și Ribbentrop, stenogramele celei de-a doua runde a discuțiilor cu Hitler și Ribbentrop, telegramele dintre cei doi lideri sovietici, prin care se solicitau și transmiteau noi instrucțiuni și cele în care Molotov raporta despre rezultatele vizitei, precum și stenograma discuției avute de acesta cu ambasadorul german la Moscova după reîntoarcerea din Germania.
(Alexandru Botez)

MOZAIC CULTURAL

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Binecuvântare 121
Viața aceasta pământească este dată omului cu scopul dobândirii unei alte vieți, și anume a celei cerești, a împărăției veșnice, pe care o putem cunoaște numai prin descoperirea dumnezeiască, cea mai presus de fire, prin izvorul care are apă vie și care curge neîncetat, de 2000 de ani. (Preot M.Vîrtejanu)

VALORI PERENE ALE ROMÂNIEI

Ce ne-am fi făcut noi fără Eminescu..... 125
Așadar, o sută douăzeci și șase de ani fără Eminescu-omul, și tot atâția ani cu Eminescu-poetul ... alături de noi ... darul lui Dumnezeu pentru deslușirea românilor în lumea poeziei universale. Din păcate, Eminescu este și astăzi contestat, chiar urât. (Ion Pavel)

VITRINA CĂRȚILOR ȘI REVISTELOR

George G. Potra: „Nicolae Titulescu. Arhive pierdute. Dosarul unei recuperări” 130
Ion Andreiță: Mătura de pelin 133
INFOSFERA: peste un secol și jumătate de spionaj militar 135
Balcanii și Europa – revistă premiată de Academia Română 137
ACASĂ – o revistă de promovare a culturii naționale 139
„PERISCOP” în oglinda opiniei publice 141
Să nu uităm (Fl. Dumitrescu) 143

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

Activități curente (Gheorghe Iordache) 144

MEMORIILE LUI TENET

Când șeful unui serviciu secret de informații își scrie memoriile, asistăm fără îndoială la un eveniment. Dacă demnitarul respectiv este sau tocmai și-a încheiat mandatul în fruntea unuia dintre cele mai puternice și performante servicii de informații din lume, cu acțiuni la scară planetară, evenimentul capătă și el dimensiuni globale, prezentând interes nu doar pentru țara de origine, dar și pentru toți ceilalți. Acesta este și cazul volumului publicat de George Tenet și Bill Harlow în 2007, sub titlul *At the center of the storm. My years at the CIA*, apărut și în traducere românească: *În mijlocul furtunii. Anii mei la CIA* (Editura Scripta, 2010).

Preocupată mai mult de disputele interne decât de problemele de interes general, opinia publică și mass-media în special au ignorat la noi *memoriile lui Tenet*, cu excepția câtorva reviste de specialitate care au semnalat apariția lor la timpul respectiv. Cartea lui Tenet merită

însă, după opinia noastră, o atenție mult mai mare. Sunt extrem de rare astfel de cazuri în care șeful unei instituții de o asemenea anvergură face dezvăluiri atât de tranșante despre o serie de lucruri esențiale privind mecanismele intime de funcționare ale instituției în cauză, dar și chestiuni de strategii politice cu ample rezonanțe internaționale. Pentru cine este interesat cu adevărat să cunoască structura, obiectivele și modul de acțiune al unui serviciu secret de informații într-o societate democratică, lectura cărții lui Tenet este indispensabilă.

Cine este George Tenet? Născut în familia unor emigranți greci stabiliți în America în preajma mării crize economice din prima jumătate a secolului al XX-lea, George Tenet a primit o educație aleasă. Începutul anilor 90 îl găsește ca director al structurii de experți de pe lângă Comisia Specială a Senatului pentru Controlul Serviciilor de Informații (Senat Select Committee on Intelligence – SSCI), în cadrul căreia a activat patru ani. La începutul mandatului președintelui William Clinton (1993), George Tenet este cooptat de consilierul prezidențial pentru securitate națională, Anthony (Tony) Lake, în echipa sa la Consiliul Securității Naționale (National Security Council – NSC). După o activitate de trei ani în cadrul NSC, în mai 1995 Tenet este numit de către John Deutch ca adjunct al său la conducerea CIA. După un an și jumătate, Deutch părăsește Agenția, iar George Tenet, la propunerea lui Tony Lake, este numit de președintele Clinton director al CIA.

La numirea sa în această înaltă funcție, George Tenet era, așadar, familiarizat cu activitatea comunității de informații a SUA și cunoscuse direct personalul, dar și „bucătăria internă”, adică problemele cu care se confrunta CIA la vremea respectivă. De la început trebuie precizat că Tenet aprecia foarte mult pregătirea și calitățile personalului din structurile CIA, în primul rând devotamentul acestuia față de interesele Americii: *„Angajații și angajatele CIA sunt printre cei mai devotați patrioți pe care îi poți întâlni într-o viață. Etica muncii acestor oameni este inegalabilă. Istoria și tradițiile organizației sunt vaste și pline de exemple de îndrăzneală și realizări”*. Nu întâmplător, una din devizele lucrătorilor CIA sună așa: *„Patria, misiunea, CIA, familia și eu”*.

La acest capitol să mai notăm faptul că, spre deosebire de conducătorii politici de pe alte meleaguri, inclusiv din spațiul nostru carpato-danubiano-pontic, liderii americani prețuiesc așa cum se cuvine serviciile de informații nu doar atunci când sunt în funcții și beneficiază de produsele acestora, dar le susțin și ulterior, în toate împrejurările. Ei sprijină consolidarea continuă a capacității lor și nu se plâng niciodată de o prea mare putere pe care acestea ar avea-o la un moment dat. Este cazul, de pildă, al fostului președinte al SUA, George H.W. Bush (1989-1993), care în anii 1976-1977 a exercitat pentru câteva luni mandatul de director al CIA. În

discursul rostit la plecarea din fruntea Agenției, George Bush (senior) declara în fața angajaților: *„Iau cu mine multe amintiri frumoase. Plec, dar nu uit. Sper doar ca în anii ce vor urma să găsesc formula potrivită pentru a-i convinge pe americani de măreția CIA”*. Într-adevăr, anii care au urmat au confirmat din plin promisiunea lui Bush, după cum ne asigură George Tenet în cartea sa de memorii, care precizează: *„Din poziția de președinte al Statelor Unite, Bush s-a angajat în îmbunătățirea poziției și influenței serviciilor de informații în munca de zi cu zi, astfel că a ajuns să solicite informări personale asupra ultimelor evoluții de șase ori pe săptămână, exact așa cum avea să procedeze, de altfel, și fiul său, câțiva ani mai târziu... A rămas cel mai vajnic susținător public al CIA”*.

Patriotismul ofițerilor de informații este dublat, aproape necondiționat, de o conduită modestă și discretă fără cusur, lipsită de pretenții pentru onoruri publice, care îi diferențiază în mod evident de alte categorii de angajați ai statului, inclusiv din structuri cu preocupări apropiate sau chiar comune. Iată cum descrie Tenet această situație:

„Activitatea ofițerilor de informații americani este una critică din punctul de vedere al importanței, dar foarte puțin apreciată. Acești oameni înfruntă pericolele și incertitudinile asemenea militarilor noștri. Națiunea americană are multe căi prin care mulțumește forțelor sale armate, dar foarte puține pentru bărbații și femeile din comunitatea serviciilor de informații. Nu există niciun fel de parade în onoarea spionilor veterani sau fanfare care să-i întâmpine atunci când se întorc în țară din misiune. Totuși, profesioniștii serviciilor de informații se angajează entuziast și convingător în misiuni importante, cu conștiința faptului că lupta de partea binelui va compensa lipsa unei recunoașteri publice”.

Nu putem încheia aceste prime considerații pe marginea patriotismului ofițerilor de informații fără a menționa și atunci când este vorba de reversul acestuia, adică de trădare, această rușinoasă trăsătură a unora dintre semenii noștri, de care nu sunt scutiți nici cetățenii americani. Ilustrativ pentru acest aspect, așa cum rezultă din memoriile lui Tenet, este cazul lui Jonathan Pollard, fost analist în serviciul de informații al forțelor navale americane condamnat în 1986 la închisoare pe viață pentru că

furnizase materiale strict secrete către Israel. Liderii politici și militari israelieni încercaseră în mai multe rânduri să obțină recuperarea lui Pollard și transferarea sa în Israel, dar toate tentativele se izbiseră de refuzul categoric al autorităților americane. O nouă ocazie pentru a insista să obțină eliberarea lui Pollard s-a ivit în 1998, cu ocazia negocierilor israeliano-palestiniene de la Wye River (SUA). Președintele Clinton era foarte interesat să se ajungă la un acord durabil între cele două părți, motiv pentru care directorul CIA, George Tenet, fusese implicat personal în negocierile preliminare care pregătiseră terenul pentru o înțelegere finală. Când toate aranjamentele păreau definitive, liderii israelieni, în speță premierul Benjamin Netanyahu și ministrul apărării, Yitzhak Mordechai, au pus pe masa negocierilor și eliberarea lui Pollard drept condiție pentru semnarea acordului cu palestinienii. „Pollard nu poate fi negociat”, a fost replica lui Tenet, care s-a declarat șocat de atitudinea liderilor israelieni. „Eram acolo pentru a media un acord de pace, nu să oferim grațieri unor persoane care își trădaseră țara”, notează Tenet, care se explică: „Practic, o astfel de înțelegere ar fi recompensat un cetățean american care spionase împotriva țării sale și, odată ce ar fi transpirat un cuvânt în public (iar asta ar fi durat una sau două nonasecunde), aș fi fost terminat ca director al CIA. Mai mult, chiar ar fi trebuit să fiu. Nu mai mi-ar fi rămas niciun fel de capital moral și legitimitate în fața soldaților mei”. Pus în fața unei situații limită, Tenet s-a decis să demisioneze, dacă tranzacția cu israelienii se va realiza peste capul său. Nu înainte însă de a avea o discuție lămuritoare cu președintele Clinton, la care se găsea cheia finală. „Domnule președinte” – a menționat Tenet – , „trebuie să vă avertizez asupra unui singur lucru. Am realizat aici un acord de securitate care consider că este foarte important. În consecință, cred că negocierile se pot încheia cu succes, dar dacă Pollard va fi eliberat, mâine dimineață eu nu voi mai fi directorul CIA. Problema Pollard este una care nu are nimic de-a face cu aceste negocieri... Dacă un spion va fi eliberat ca urmare a acestor negocieri, nu voi mai fi capabil să-mi conduc organizația”. În pofida insistențelor israeliene, președintele Clinton a ținut la punctul de vedere al lui Tenet. Un rol important în luarea deciziei finale l-a avut și președintele Camerei Reprezentanților, republicanul Newt Gingrich, care i-a telefonat lui Clinton și i-a comunicat că se opune eliberării lui Pollard. În cele din urmă, acordul a fost semnat de israelieni și palestinieni, iar Netanyahu a zburat la Tel Aviv fără Pollard în avionul său. În fond,

comentează Tenet, „*fusesse un joc strategic la limită*”. Principiile au fost puse însă mai presus de interese conjuncturale, iar un act de trădare nu a fost în balanță pentru un eventual succes facil.

1998 a fost anul în care George Tenet a demarat și un amplu proces de reformare, reorganizare și revigorare a CIA: „*Totul trebuia să fie pus în slujba celei mai importante părți din activitatea noastră, aflate la vârful spadei: spionajul, furtul de secrete, precum și ceea ce în termeni de specialitate se numește analiza din surse multiple*”.

Despre toate acestea într-un număr viitor al revistei.

Ioan C. Popa, redactor-șef

ANALIST ÎN DOMENIUL INFORMAȚIILOR EXTERNE

Activitatea de analiză este un domeniu de importanță covârșitoare pentru orice serviciu de informații din lume. Redăm mai jos punctul de vedere rezultat din practica unui analist care și-a petrecut vreo 20 de ani în căutarea, analiza, sinteza și exploatarea informațiilor secrete (red.).

I. Teoria informației secrete

Informația de acest gen trebuie să aibă mai multe **caracteristici** care îi sunt proprii, respectiv:

- să fie **secretă**, adică știută doar de câțiva oameni, din cercuri înalte;
- să fie **veridică**, nu vreo aiureală sau dezinformare;
- să fie **actuală**, dar să nu se demonetizeze în scurt timp;
- să fie **de folos** celui care este destinatarul final.

Principala datorie a ofițerului operativ este să obțină informații prin orice mijloace, rețea și tehnică operativă, exploatarea în orb, să o verifice prin mai multe surse, inclusiv publice și abia apoi să o transmită Centralei.

Va primi, mai apoi, **aprecieri** despre **valoarea informației**.

Informația secretă este o armă, dacă este folosită cum trebuie, în scopuri nobile. Dacă este folosită altfel, atunci multe lucruri rele se pot întâmpla.

II. Practica de analist

Ca noțiuni filozofice, **analiza** presupune descompunerea unui întreg în părți componente, iar **sinteza** – cel mai greu – înseamnă recompunerea întregului însă numai cu părțile / ideile esențiale.

1. Principalele sarcini ale analistului pot fi grupate astfel:

- de a elabora, împreună cu sectoarele operative, **planul de căutare a informațiilor**, potrivit obiectivelor urmărite de serviciu, într-o anumită perioadă și, când se impune, să transmită orientări tematice;
- de a **analiza** informațiile primite și de a le selecta pe idei / teme principale;
- de a le **verifica** prin alte informații și prin surse publice, respectiv mass-media;
- de a le **sintetiza** în note scurte, care să fie promovate la beneficiari;
- de a da **aprecieri** asupra informațiilor primite, în funcție de utilitate.

2. Realitatea crudă

Analistul se confruntă cu un noian de informații, unele publice, altele secrete. El trebuie să aibă noțiuni fundamentale din mai multe domenii - politic, militar, economic, social sau de altă natură - și să distingă, să aleagă ce merită să fie redat în materialele informative întocmite.

Dintre sute de informații, dintre zeci de documente (cum au fost unele cazuri, printre care sacii cu documente ce se primeau prin "rețeaua Caraman") trebuia extras ce interesează România, o muncă istovitoare: citit tot, selectat, analizat, sintetizat și valorificat. Uneori, dintr-un sac, din noian de informații, dacă ieșea o notă informativă, spre disperarea celor care le obținuseră sau a șefilor lor.

Concluzia care se impune este că dacă ai substanță, secretă și folositoare, se poate fundamenta o **notă informativă**, respectiv din **multă ploaie** poate rămâne o picătură.

III. Reversul medaliei

Cu câteva decenii în urmă, se mai întâmpla câteodată ca analistul să fie pus într-o situație aparte, nu să analizeze, nu să sintetizeze, ci să scrie **discursuri, prelegeri sau lecții profesionale**.

Tema nu era de analiză și sinteză, ci de a scrie vreo **50 de pagini** despre ce se mai întâmplă în lume, desigur pe baze semi-secrete, cu ce devenise deja public. Problema era că din câteva evenimente, despre unele **zone fierbinți** trebuiau scrise câteva zeci de pagini, de cele mai multe ori într-o **perioadă foarte scurtă de timp**, fapt pentru care **se lucra zi și noapte**. Desigur, șeful nu era mulțumit cu prima variantă, așa că analiștii mai petreceau o noapte neagră, dar se rezolva. Se mai schimba ordinea paragrafelor, se mai adăuga câte ceva, substanța rămânând aceeași, iar discursul era acceptat, chiar laudat.

Au mai fost cazuri când analiștii erau la baza redactării unor **rapoarte de activitate, de bilanț**, sau la elaborarea unor **lecții profesionale** specifice, cum ar fi: "Teoria informației secrete", "Obiectivele fundamentale ale muncii de informații externe", "Problematika economică" și altele.

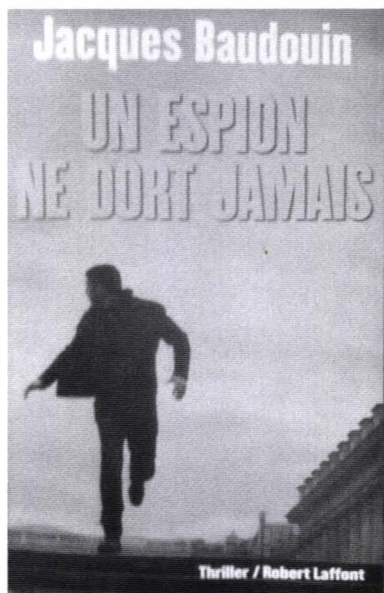
Concluzie

Munca de analist în domeniul informațiilor externe **nu este ușoară**, nu oricine o poate face. Îți trebuie o **cultură generală** vastă, **talent** și **dăruire**, fără a aștepta lauri, doar satisfacția de sine că ai lăsat ceva în viață, **analiză și sinteză** pe subiecte reale, de importanță pentru interesele României.

Petre Dan Dumitru

UN SPION NU DOARME NICIODATA...

...Este titlul („*Un espion ne dort jamais*”- Editura „*Robert Laffont*”, Paris, octombrie 2014) sub care cunoscutul editor și scriitor francez Jacques Baudouin propune cititorilor un thriller captivant, cu un subiect incitant, inspirat din lupta de pe frontul nevăzut al spionajului. Găsim, în paginile

cărții, dezvăluiri inedite din bucătăria celor mai mediatizate structuri de intelligence (Agenția Centrală de Informații-CIA și Serviciul de Informații Externe al Rusiei), dintre care nu putea lipsi, cu unele supraevaluări nerealiste (vezi naționalitatea autorului!) Direcția Generală pentru Securitate Externă-DGSE, din Franța.

*

► **Subiectul** atrage de la primele rânduri, iar ritmul alert al narațiunii captivează cititorul. Este vorba despre o combinație informativ-operativă pregătită minuțios de către ruși: în octombrie 2013, **un general din conducerea Serviciului de Informații Externe (Slujba**

Vneșnei Razvedkii-SVR) – un fals trădător – este extras din Federația Rusă de către o echipă de profesioniști condusă chiar în teren de nr.3 în ierarhia CIA (directorul National Clandestine Service) și trecut, nu fără peripeții (bine regizate de ruși!), în „lumea liberă”.

• Scenariul pare simplu, la prima vedere: „trădătorul” rus dezvăluie noilor săi stăpâni câteva informații de valoare, cu un singur scop: **paralizarea serviciilor secrete americane, britanice și franceze** care, focusate pe verificarea datelor rezultate din debriefing, au lăsat pentru un timp garda jos în fața ofensivei SVR și GRU (Serviciul de Informații al Armatei ruse) în Occident.

• **Pentru credibilizarea „trădătorului”, strategii de la Yasenevo (cartierul general din apropierea Moscovei al spionilor ruși) au fost dispuși să sacrifice**

doi agenți de influență, aflați în anturajul apropiat al președintelui francez și care oricum nu le mai erau de mare ajutor în descifrarea intențiilor politice ale Parisului. Pe de altă parte, predând „pe tavă” cele două surse, rușii sugerau americanilor să nu aibă încredere în francezi și nici în structurile lor de informații/contraspionaj.

- Regizorii ruși au pregătit din timp și un *plan pentru recuperarea generalului SVR aflat în misiune*, fiind avut în vedere un schimb discret, „reciproc avantajos”, între Yasenevo și Langley(sediul central al CIA). De fapt, Serviciul de Informații Externe al Federației Ruse atingea alte două obiective: recuperarea „trădătorului” (care revenea la Moscova ca un erou!) și convingerea celor de la CIA că generalul fusese cel mai important transfug din îndelungata istorie a Agenției!

- Extragerea generalului rus și, mai ales, informațiile obținute în urma debriefingului erau ca „*o minge ridicată la fileu*” pentru conducerea CIA, care dorea să profite de degringolada de la National Security Agency-NSA, după fuga lui Edward Snowden, pentru a reitera importanța *humint* în strategia de securitate națională și a mai diminua astfel influența directorului NSA la Casa Albă.

- Pentru experții în manipulare/dezinformare/intoxicare, *un fals defector adoptat fără rezerve de serviciile secrete ale adversarului este o bombă umană cu explozie întârziată*, care poate provoca daune majore, cu efecte dificil de remediat pe termen scurt și incomparabil mai periculoase decât cele ale unui atac cibernetic asupra sistemelor informatice.

- Ideea falsului transfug pare, pentru cunoscători, un *upgrade* al cazului fostului rezident al KGB la Helsinki, *Anatolii Mihailovici Golițân*, recuperat de americani în 1961 și care, în urma dezvăluirilor făcute, a blocat ani buni activitatea CIA și a altor servicii de intelligence occidentale.

- După încheierea Războiului Rece și „apropierea” dintre fostele servicii secrete adversare stimulată de apariția provocărilor asimetrice (terorism, criminalitate transnațională, trafic de droguri, proliferare nucleară etc.), *unele structuri occidentale de intelligence au diminuat, nejustificat, activitatea de contrainformații externe*, considerând că procedând astfel s-ar evita paralelismele cu munca specifică a serviciilor interne (contraspionajul).

O asemenea tendință înregistrată în SUA, Franța, Marea Britanie și în noile state membre NATO, precum și „reformele” impuse unor servicii secrete de lideri politici aventurieri (nn:*deși nu se fac referiri explicite, cititorii pot*

remarca ușor aluzia la epoca Sarkozy!) au slăbit componenta proactivă și au creat breșe în centura de siguranță externă. Mai mult, asumarea unor asemenea sarcini extrem de sensibile și lipsa profesioniștilor au pus deseori în dificultate structurile de contrainformații interne.

• ***Niciun serviciu de intelligence nu este infailibil (poate în filme!), fiind demonstrat că, din jocul de-a șoarecele și pisica între structurile de informații și cele de contraspionaj, câștigă cel care gândește mai mult, greșește mai puțin și are mai multă răbdare.***

Cu riscul de a vă deconspira unele elemente care v-ar putea ajuta să intuiți deznodământul acțiunii, vă supun atenției două „*mici greșeli fatale*” ale ofițerilor CIA, respectiv SVR, implicați în caz:

a). experții de la Langley au aflat târziu că soția generalului „trădător” nu era moartă (așa cum acesta a informat încă de la intrarea în contact cu americanii) și că fusese pusă la adăpost, cu doi ani înainte de „defectare”, într-o casă de vacanță a SVR dintr-o faimoasă stațiune turistică de la Marea Neagră;

b). foști subordonați ai generalului, dar și soția acestuia știau că „defectorul” se află, de fapt, în misune externă și că ar urma să revină în țară cel târziu peste doi ani!

► Pe lângă narațiunea captivantă legată de desfășurarea propriu-zisă a acțiunii, autorul, prin eroii povestirii, face și o serie ***de comentarii colaterale care ating probleme politice interne sau internaționale controversate, din care transpare, pe alocuri, o anumită antipatie a francezilor față de aliatul transatlantic al vest-europenilor.***

• ***Serviciile de informații externe servesc, deseori, drept canale de comunicare la cel mai înalt nivel, în situații de criză sau pentru probleme extrem de sensibile, care nu pot fi încredințate diplomaților de carieră.*** Un astfel de aspect este dificil de digerat de ministerele de externe, care se simt frustrate pentru așa-zisa lipsă de încredere a șefului statului în forța diplomației. Poate și de aceea, reprezentanți ai corpului diplomatic, îndeosebi cei din noua generație, sunt atrași tot mai mult de mirajul serviciilor secrete și folosesc orice oportunități/influențe pentru a ocupa funcții de conducere în structurile de intelligence.

Pentru orice serviciu secret, infuzia de tineri din mediile academice, diplomatice, tehnico-științifice și, în general, din societatea civilă, este un lucru firesc, dar „***...în confruntarea cu cele mai puternice structuri de***

securitate, este nevoie de experiența unor profesioniști care cunosc mentalitatea Războiului Rece, metodele și mijloacele de muncă rămase, în esență, neschimbate!”

- Deseori, *politicienii nu au niciun fel de strategie electorală și, cu atât mai puțin, un program coerent pe care să-l susțină în fața populației cu drept de vot.* Aceasta deoarece, „cu excepția unor mari oameni de stat, recunoscuți și confirmați ca atare, *orice campanie electorală este o farsă.* Ești ales pe baza imaginii, a speranțelor care se vor transforma ulterior în dezamăgiri, a unor vorbe goale în care populația, chiar educată, se încapățânează să creadă încă, ignorând realitatea care arată cu totul altfel. Totul este o farsă, din care *câștigă cel care improvizează (manipulează) mai natural, preluând uneori tactici din arsenalul serviciilor de informații, sau beneficiind de implicarea/neimplicarea acestora”.*

- Din ordinul președintelui SUA, *Agencia Centrală de Informații și-a intensificat acțiunile specifice*, vizând: eliminarea fizică a tuturor liderilor celulelor jihadiste care preconizează atacuri teroriste la adresa SUA, sens în care dronele *Reaper*, dotate cu rachete, continuă să survoleze zonele tribale pakistaneze și regiunile sensibile din Afganistan și Yemen; monitorizarea derulării operațiunilor clandestine ale CIA la granițele Coreei de Nord, în sud-vestul Chinei, Birmania și Africa de Est; derularea de *misiuni sensibile în țările foste comuniste din Europa Centrală și de Est*, importante dar fără amploarea celor din timpul Războiului Rece.

- „*George Bush jr., Donald Rumsfeld, Irving Kristol, Paul Wolfowitz, Robert Kagan și Richard Perle –acești nebuni autoritari și îngâmfați- au împins SUA în cel mai imbecil război, cel din Irak, și au pătat grav imaginea CIA, pe care au obligat-o să fabrice dovezi privind armele de distrugere în masă deținute de Saddam Hussein*, pentru obținerea sprijinului poporului american la ceea ce avea să pară drept eliberarea Irakului”.

- „*Faimoasa conștiință americană* - acea bunăvoință ingenuă de a face bine unor țări împotriva propriei lor voințe- *a generat doar tragedii*: pe unde v-ați băgat coada ați provocat doar catastrofe: Afganistan, Irak, Rusia și lista poate continua. *Pretindeți că aduceți pace, prosperitate, progres, democrație și economie de piață, însă lăsați în urmă doar un capitalism sălbatic, politicieni corupți și o falsă democrație”.*

- După revenirea la Kremlin, *Vladimir Putin (alintat de autor Volodia!) a procedat la restructurări serioase în FSB și SVR*, în sensul că toți ofițerii

cunoscuți, sau bănuți, cu/de vederi democratice au fost trecuți în rezervă, mutați din posturile-cheie, iar unii au dispărut, pur și simplu. La aceștia se adaugă cei care, dezgustați de continuarea practicilor fostului KGB (manipulări, implicare politică, deportări, asasinate,...), au părăsit, fără regrete, colegii mai ascultători ai regimului, rămași la Lublianka (sediul central al FSB-contraspionajul rus) sau Yasenevo.

Liderul de la Moscova *„a dus federația în ruină cu visurile sale de putere, fiind de datoria rușilor înșiși să-l înlăture de la Kremlin, să-l judece și să recupereze tot ce s-a furat...Rusia trebuie să se elibereze ea însăși de vechii demoni, de predispoziția istorică pentru autocrație și, pentru aceasta, nu are nevoie de ajutor extern.”*

• *Strategia Moscovei în raporturile internaționale* a depășit faza negocierilor politico-diplomatice, la care a apelat deseori în momente critice fosta Uniune Sovietică. Acum, este mult mai simplă: *”Minciună, provocare, intimidare și, când puterea rusă are o problemă, atacă vecinul sau adversarul și apoi negociază.”*

*

Cea mai mare afacere de spionaj de la scandalul ascultărilor NSA, derulată pe traseul Sankt Petersburg-Washington-Paris-Moscova, este un joc palpitant de lumini și umbre lipsit de tradiționalele scene siropoase de sex și adrenalină nejustificată, care aduce în prim-plan personalități politico-militare de prim rang, spioni versați, dar și nostalgici ai Războiului Rece, ca într-o piesă de teatru suprarealistă, cu regizori consacrați și actori internaționali pe măsură.

A. Omeag

OPERAȚIUNEA PORTLAND

Este spionajul o artă? Cunoscătorii acestei profesii străvechi afirmă că da. Textul de mai jos, scris de către distinsa noastră colaboratoare, doamna Leontina Radu, după o laborioasă documentare în mass-media ruse și internaționale, confirmă că atunci când este înfăptuit temeinic, „după regulile artei” cum s-ar spune, spionajul ajunge la culmi care depășesc uneori și imaginația autorilor de science fiction. În același timp, în țările cu o veche și bogată cultură de securitate, așa cum este fără îndoială Marea Britanie, spionajul este înțeles și acceptat ca o realitate dură a zilelor noastre. Condamnabil, atunci când cade sub incidența legii, dar respectat ca profesie. O dovedesc din plin afirmațiile judecătorului englez care l-a condamnat pe eroul acestei povești aproape neverosimile... (I.P.)

Kanea, Ben, Gordon...toate aceste prenume au aparținut lui Konon Trofimovici Molodnii, alias Arnold Lonsdale, spion sovietic (1922-1970), deconspirat în anul 1961 în Marea Britanie. Timp de aproape șase ani, el a transmis la Moscova informații de mare interes pentru marina militară a Uniunii Sovietice.

După cel de-al Doilea Război Mondial, războiul rece înghițea din bugetele țărilor din Est sau din Vest sume colosale pentru înarmare, privând dreptul populației acestor state la o cât mai rapidă refacere și prosperitate.

Cine a fost și cum a ajuns acest personaj în Marea Britanie?

S-a născut la Moscova, la 17 ianuarie 1922, în familia unui fizician, unul dintre fondatorii Institutului sovietic de Fizică a Pământului și a unei doctorițe-stomatolog. Pe când avea șapte ani, tatăl său a murit. Rămasă singură, mamei îi era greu să crească cei doi copii. În 1931, sora ei mai mare, Anastasia, aflată în S.U.A. din anul 1914, s-a întors pentru câteva zile la Moscova. Cum nu avea copii, i-a propus surorii sale să preia nepoții și să se ocupe de creșterea lor în California. Inițial, copiii au refuzat categoric, întrucât nu voiau să-și părăsească mama. Konon a acceptat să plece în schimbul promisiunii că i se va cumpăra o bicicletă.

Plecarea în acei ani în S.U.A. era, însă, problematică. Copilul avea nevoie de viză de intrare, or americanii erau deosebit de prudenți atunci când solicitările veneau din partea unor cetățeni sovietici, chiar dacă „cetățeanul” în cauză avea doar nouă ani. Prin intervenția unor cunoștințe, solicitarea a ajuns până la Grigori Iagoda, unul din adjuncți și apoi viitor șef al N.K.V.D. Viza a fost obținută numai după ce inventivul Iagoda a cerut preotului bisericii de care aparținea familia lui Konon să facă unele *modificări* în certificatul de botez al copilului. Așa a ajuns Konon „fiul nelegitim” al tatălui său dintr-o legătură cu cumnata sa, sora mai mică a mamei sale. A primit viza americană chiar în orașul estonian Tartu, unde locuia „noua” mamă.

Din anul 1932, Konon a locuit în California, unde a învățat la o școală gimnazială din San-Francisco.

În anul 1938, pe când avea 16 ani, el a dorit să se reîntoarcă la Moscova, împotriva dorinței mătușii sale de a rămâne fie în America, fie în Franța, unde o altă rudă apropiată avea o școală în care predă baletul rus la Paris.

Se pune întrebarea firească de ce oare acest tânăr, crescut într-un mediu anticomunist și antisovietic, își manifesta dorința de a se reîntoarce în patria natală. Rămâne încă o enigmă. Au circulat unele zvonuri, că Iagoda, viitorul șef al temutului N.K.V.D., implicat personal în obținerea vizei americane pentru băiatul de nouă ani, ar fi spus: „*Vom face din acest tânăr un ofițer acoperit*”. O fi spus, n-o fi spus așa ceva, cine mai poate ști acum?! Cert este însă faptul că serviciile secrete sovietice au preluat și gestionat din start acest caz.

Konon s-a reîntors la Moscova, a terminat școala medie în 1940, apoi a fost concentrat în armată. În întreaga perioadă a celui de-al Doilea Război Mondial, a avut misiunea de a culege informații din zona inamică. A pătruns, de mai multe ori, în spatele frontului german, a obținut informațiile de care avea nevoie comandamentul militar sovietic. Pentru meritele sale, a fost avansat în grad, distins cu mai multe ordine și medalii sovietice.

După terminarea războiului, a fost demobilizat și a urmat cursurile universitare. Informațiile privind pregătirea lui superioară nu coincid. Cele mai multe fac referire la studiile de la Facultatea de Științe Juridice din cadrul Institutului de Comerț Exterior al U.R.S.S.. Din alte surse, rezultă că a urmat cursurile Institutului Militar de Limbi Străine, unde a învățat limba chineză. După absolvire, a predat limba chineză în cadrul Institutului și a colaborat la redactarea și publicarea unui manual de studiere a limbii chineze.

S-a căsătorit cu învățătoarea Galina Peškova și au avut doi copii. Când i s-a propus să se înroleze în structurile serviciilor secrete

sovietice, a acceptat fără șovăire. Au urmat alte cursuri, o pregătire specială pentru „ofițerii acoperiți” (deplin conspirați), iar prin 1954 i s-a dat și un nume de cod: „Ben”.

Soția lui nu cunoștea prea multe amănunte despre serviciul soțului ei. Când el pleca pentru mai mult timp, spunea că temporar va lucra în China, de unde trimitea scrisori. Pe plic erau timbre poștale cu ștampila poștei chineze. Suvenirurile trimise sau aduse acasă erau tot chinezești.

Ben a fost trimis de fapt în Canada pentru a primi o nouă identitate, adică, a devenit fiul unei familii de canadieni, tragic dispăruți în urma inundațiilor catastrofale din 1927 de la Vancouver. „Soarta” a făcut ca, în mod miraculos, fiul acestei familii, pe atunci în vârstă de trei ani, să rămână în viață. Pe baza actului prezentat de prezumtivul fiu, organele canadiene de specialitate au eliberat un Certificat de Naștere, în care scria negru pe alb că este Arnold Lonsdale, născut la 27 august 1924, în mica localitate Kobalt, din provincia Ontario. Totodată, el a primit un act la fel de valoros – carnetul de conducere-auto – care, în această țară, echivala cu actul de identitate. (În legătură cu acest episod din viața lui Molodnîi, au existat mai multe versiuni privitoare la obținerea noii identități. Am ales-o pe cea care s-a vehiculat mai mult).

Dacă până aici totul a mers foarte bine, urma cea mai grea etapă: plecarea în Marea Britanie. Pentru a obține pașaport, el avea nevoie de recomandarea a doi cetățeni canadieni respectabili, care să-l fi cunoscut bine pe solicitant. Konon nu s-a pierdut cu firea. A găsit acele persoane de care avea atâta nevoie. Unul dintre ei era chiar parohul bisericii din localitate. Toate demersurile solicitantului s-au rezolvat cu bine în mai puțin de trei luni.

În martie 1955, Konon a sosit la Londra cu intenția declarată de a-și perfecționa pregătirea profesională. S-a înscris La Universitatea din Londra, la cursurile de limba chineză, unde învățau mulți americani, englezi, militari și, fără îndoială, ofițeri acoperiți. Avea mare grijă să nu se dea de gol că, de fapt, cunoștea limba chineză. Cursurile, însă, îi ofereau un bun prilej legal de a-și lărgi cercul de cunoștințe.

În Anglia, el trecea drept om de afaceri care comercializa automatele pentru livrarea produselor alimentare. La început, afacerea nu a mers prea bine. KGB acoperea, periodic, pierderile, dar, încetul cu încetul, Konon a devenit patronul a patru firme. Toate înregistrau un profit, nici prea mare, dar nici prea mic. În 1960, Lonsdale a primit Medalia de aur la Expoziția de la Bruxelles pentru un lacăt electronic inventat la una dintre întreprinderile sale. A avut chiar și propuneri de a vinde licența, în schimbul unei sume generoase, dar el a refuzat.

În Anglia, Lonsdale avea câteva automobile luxoase, o vilă în afara orașului, locuia în cele mai renumite hoteluri din țară. Toate acestea erau realizate din businessul prosper pe care-l realizase. Regina Marii Britanii i-a conferit titlul nobiliar de „sir” pentru „succesul remarcabil în dezvoltarea businessului, în beneficiul Marii Britanii”.

Deși era un bărbat de succes, mereu curtat, el urmărea un singur obiectiv: obținerea de informații secrete despre submarinele nucleare și echipamentele de luptă împotriva submarinelor. Cunoștea faptul că la baza maritimă militară Portland exista un Institut specializat unde se proiectau și se testau asemenea submarine. Aici exista deja un agent, Harry Houghton care urma să ia legătura cu Lonsdale.

În perioada în care lucrase la Varșovia (1951), ca funcționar al biroului atașatului militar naval al Ambasadei Marii Britanii în Polonia, Harry Houghton s-a arătat dispus să furnizeze informații clasificate din domeniul marinei militare engleze serviciilor secrete poloneze, în schimbul unor sume de bani. La începutul anului 1952, el a avut legături și cu KGB-ul, transmițând numeroase documente, inclusiv registrele de coduri. Din cauza viciului său de a consuma prea mult alcool, a fost rechemat în Centrală și transferat la Underwater Detection Establishment (Institutul pentru Detectări Subacvatică – n.n.) din Portland. Avea acces la documentele secrete. În activitatea sa, Houghton a reușit să o atragă pe Ethel Gee, o funcționară care asigura multiplicarea documentelor secrete. Ea multiplica, de fiecare dată, câte un exemplar în plus după documentele secrete ce-i erau aduse la xeroxat. Copiile erau atât de bine ascunse încât Gee ieșea pe poarta Institutului fără să stârnească vreo bănuială.

Cooperarea lor a trecut mult timp neobservată până în momentul în care, în mai 1960, M. Golenewski, ofițer de informații polonez, care colabora cu CIA, a menționat numele unui civil, angajat de Amiralitatea britanică, racolat cândva de serviciile secrete poloneze, pe când lucra la Ambasada Marii Britanii din Varșovia. A fost repede identificat în persoana lui Harry Houghton din Portland.

Houghton și prietena lui E.Gee au fost urmăriți o bună perioadă de timp. Documentele secrete luau drumul Moscovei printr-un sistem destul de alambicat, cu speranța că, în acest fel, nu vor exista niciun fel de suspiciuni. Xerocopiile erau păstrate de Houghton timp de o lună, după care le preda personal lui Lonsdale, care, la rândul său, le încredința familiei Krogher, proprietarii unui magazin de antichități, undeva, la marginea de nord-vest a capitalei britanice. Ei treceau documentele pe microfilme, după care le încredințau unui lucrător din cadrul ambasadei sovietice de la Londra.

Peter și Helen Krogger – Morris și Lona Cohen – erau cetățeni americani care fuseseră implicați în spionajul nuclear, sub îndrumarea lui Rudolf Abel*.

Cohen, născut în 1910, era absolvent al Universității *Columbia*, în cadrul brigăzii internaționale „Lincoln”, care a luptat în Spania. În anul 1941, s-a căsătorit cu Leontina Tereza Petka, născută în 1913. Au fugit din S.U.A. în anul 1950, după ce fuseseră avertizați asupra pericolului iminent de a fi arestați. Au ajuns la Moscova prin Polonia. În anul 1955, au fost *reactivați*. Au ajuns în Anglia, cu acte neozeelandeze, ca anticari. Lonsdale a fost ridicat direct de pe stradă (7 ianuarie 1961), în timpul unei întâlniri conspirative cu Houghton și Ethel Gee, în momentul în care ei se pregăteau să predea mai multe copii după documente secrete. În aceeași zi, a fost arestată și familia Krogger. La percheziție, s-au găsit, sub podea, radioemittătorul, caietele cu mesaje cifrate, aparatura necesară pentru microfilmare.

Procesul a început la 13 martie 1961 și a durat zece zile. Interesul mass-mediei era imens. Peste 200 de jurnaliști au relatat cu lux de amănunte felul în care a decurs procesul.

În momentul pronunțării sentinței, judecătorul, lordul Parker, i-a spus lui Lonsdale: „*Dumneavoastră, Lonsdale, sunteți, cu siguranță, spion profesionist. Este o profesie riscantă. Persoana care o exercită trebuie să fie pregătită să suporte rigorile legii atunci când este descoperit... Veți sta în închisoare 25 de ani*”.

Houghton și Gee și-au recunoscut faptele. Au fost condamnați la câte 15 ani de închisoare, iar soții Krogger la câte 20 de ani de închisoare.

Dacă ziarele britanice anunțau cu titluri de o șchioapă finalul acestui caz, la Moscova, însă, știrea a fost făcută publică abia după câteva luni. A aflat și soția, Galina, că soțul ei își va ispăși pedeapsa multă vreme într-o închisoare din Anglia. În iarna anului 1963, a primit o scrisoare de la Konon în care el o asigură că, mai devreme sau mai târziu, vor fi iarăși împreună. Era un indiciu că el trăiește. Atât și nimic mai mult.

Colegii lui Konon, impresionați de capacitatea acestei femei de a înfrunta toate greutățile vieții, i-au dăruit un inel masiv de aur, cu o piatră acvamarin. Pe partea interioară a inelului era scris: „*Pentru tăria de a aștepta*”.

Au circulat zvonuri că serviciile secrete sovietice, îngrijorate că Lonsdale ar fi putut fi cumpărat de englezi, au reușit să transmită, printr-un gardian, un „dejun otrăvit”. Numai lipsa poftei de mâncare l-a salvat pe Konon de la moarte.

Versiunea a fost infirmată de sovietici, care erau siguri că englezii „au stors” toate informațiile de la Lonsdale în timpul cercetării cazului.

Lonsdale a refuzat să coopereze. El a luat asupra sa întreaga răspundere, iar, la proces, a declarat că atât Houghton cu prietena lui, cât și familia Krogher au fost folosiți „în orb”, adică fără acordul lor și fără să știe la ce se expun.

Deși încarcerat, Molodnii a recunoscut că a fost tratat cu respect în închisoarea din Marea Britanie. A avut posibilitatea să-și scrie autobiografia, care a apărut în Anglia. Cartea despre Lonsdale s-a bucurat de mult succes în Marea Britanie. Conașionalii săi habar nu au avut mult timp nici despre apariția acestei cărți, nici despre adevărata identitate a omului de afaceri de succes Lonsdale. „*Cred în mod sincer – mărturisea el – că eforturile mele, munca mea a contribuit la menținerea păcii pe pământ*”.

În închisoare, Lonsdale s-a întâlnit cu G.Blake**), condamnat la 42 de ani de închisoare. Erau încarcerați în celule diferite, dar se întâlneau zilnic la plimbările din curtea interioară a închisorii. Se aflau în atenția permanentă a personalului de pază, fiind considerați deținuți deosebit de periculoși. La aceste plimbări, deținuții se deplasau în cerc. În interiorul acestui cerc, se găseau 6-8 „periculoși”, cu o ținută deosebită față de restul arestaților. Deși nu se cunoșteau personal, deși erau îngândurați, destul de abătuți, ei încercau să se îmbărbăteze reciproc, spunând bancuri sau abordând anumite teme politice.

Dintre toate discuțiile, Blake a reținut modul convingător în care Konon l-a asigurat că ambii vor sărbători cea de-a 50-a aniversare a Revoluției din octombrie în Piața Roșie din Moscova. Cum în noiembrie la Moscova, de regulă, este iarnă, ei se întrebau cum se vor încălzi: cu vodcă sau cu whisky!

La 21 aprilie 1964, deținutul nr. 5399 a fost scos din celulă și dus la baie. Într-o încăpere alăturată, se găseau hainele pe care le purtase în ziua arestării sale: un fulgarin de culoare închisă, costumul de culoarea oului de rață, cămașa albă cu cravată, pantofii negri. După ce s-a îmbrăcat, a fost condus la o mașină, invitat pe bancheta din spate. Mașina a pornit și a ajuns direct la scara unui avion militar de transport, cu destinația baza aeriană din sectorul englez (din Berlinul de Vest). Ajuns la destinație, a fost invitat într-un „Mercedes”, care a pornit pe autostrada ce ducea spre Hamburg. S-au oprit în zona neutră. La scurt timp, dinspre sectorul Republicii Democratice Germane a apărut o mașină neagră din care a coborât un bun coleg al lui Konon, soția lui și Greville Wynne***), omul de legătură al lui Penkowski, arestat de sovietici. Aici a avut loc *schimbul* între cei doi.

La 7 noiembrie 1967, Blake și Konon s-au întâlnit în Piața Roșie din Moscova.

Gee și Houghton și-au ispășit pedeapsa, au fost eliberați și au rămas în Anglia. Harry Houghton a scris două cărți, în care recunoaște că a furnizat informații secrete sovieticilor.

Soții Krogher au fost schimbați, în octombrie 1969, cu spionul englez Gerald Brook și încă doi englezi, arestați pentru comerțul ilegal cu droguri. După eliberare, au revenit în Uniunea Sovietică și s-au ocupat de pregătirea viitorilor spioni sovietici. Leontina a murit în decembrie 1993, iar soțul ei doi ani mai târziu.

În întreaga istorie a serviciilor secrete ruse, a fost pentru prima dată când doi foști cetățeni americani au fost recompensați post-mortem cu titlul de Eroi ai Rusiei.

Molodnii și cei câțiva *colaboratori* ai săi au lucrat în folosul sovieticilor. Informațiile furnizate de aceștia au contribuit la „economisirea a câtorva miliarde de dolari necesari pentru elaborarea propriilor sisteme de înarmare”.

Molodnii cu soția și cei doi copii au primit un apartament de două camere în centrul Moscovei, un autoturism nou, marca „Volga” și o pensie viageră de 400 de ruble.

El și-ar fi dorit să mai poată juca și un alt *rol*, dar îi mărturisea soției că nu va mai putea pleca niciodată peste hotare întrucât „ampretele degetelor sale se găsesc în toate departamentele de poliție din lumea întreagă”.

Pentru început, Molodnii a fost trimis să țină conferințe, să se „întâlnească cu poporul”. Ultima vizită a făcut-o la uzinele “ZIL”. Aici, Molodnii, om cu multă experiență, a vizitat mai multe secții, a rămas neplăcut impresionat de haosul ce domnea peste tot, de slaba productivitate a muncii, după care și-a spus părerea colectivului uzinei: “*Ce dezordine este la voi în uzină, dragi tovarăși!... Dați-mi mie uzina, dar nu pentru un singur an! Voi face o bijuterie, voi introduce ordinea și disciplina și, sper, firește, să nu jignesc pe nimeni cu ceva ruble în plus*”.

O propunere ignorată. Cine să-și permită așa ceva?! S-ar fi compromis “superioritatea sistemului socialist”. Era mult mai simplu să fie lăsat să rămână departe de tumultul vieții cotidiene, să se odihnească, să primească o pensie... Experiența, capacitatea sa de bun organizator nu mai trebuiau nimănui.

Leontina Radu

*) **Rudolf Ivanovici Abel** a fost unul dintre cei mai valoroși spioni sovietici plasați în Statele Unite ale Americii. Abel a furnizat informații secrete U.R.S.S. despre cercetările americane privind arma nucleară. La 10 februarie 1962, el a fost cedat de americani Uniunii Sovietice în schimbul pilotului american Francis Gary Powers.

) **George Blake – fost ofițer în contraspionajul englez care a trecut de partea sovieticilor din convingeri politice proprii. În Marea Britanie, a fost condamnat la 42 de ani de închisoare. A reușit să fugă din detenție și

locuiește la Moscova. Cu ocazia împlinirii vârstei de 90 de ani (11 noiembrie 2012), el a fost felicitat de V.Putin. În telegrama adresată cu acest prilej, președintele rus arată că Blake „a soluționat întotdeauna cu succes sarcinile ce i-au revenit”.

***) **Greville Wynne** – spion britanic (1919-1990), om de legătură al lui Oleg Penkovski, colonel sovietic de contrainformații.

Molodnii a încetat din viață la 10 octombrie 1970, în urma unui atac cerebral, asemenea tatălui său. A fost îngropat la cimitirul „Donskoe” din Moscova, alături de părinții

săi, T.K și E.K.Molodnie.

Notă: Ofițerul FBI Charles Bates a fost cel care a descoperit că numitul Gordon Lonsdale, comerciantul canadian de automate, era mort și identitatea sa fusese furată de...KGB. FBI a ajuns să identifice chiar și vechea școală în care a învățat falsul Gordon care, de fapt, se numea Konon Molodnii. Detalii complete au devenit recent disponibile sub forma unor documente KGB, publicate de Oleg Tsvetaev și de cercetătorul englez Nigel West în cartea *”Crown Jewels”*.

SPION GERMAN INFILTRAT ÎN AMERICA

Un cetățean din fosta Germanie de Est a petrecut două decenii spionând pentru KGB în Statele Unite înainte de a fi prins, având două familii în două țări și ducând o complicată viață dublă. Revista „Der Spiegel” relatează povestea fostului comunist care a devenit spion.

Viața dublă a lui Jack Barsky a luat sfârșit pe malurile râului Delaware. Călătorea cu mașina sa Mazda de la New York când, după traversarea unui pod, un polițist i-a făcut semn să oprească. Când Barsky a oprit, un civil s-a apropiat de el spunând: "FBI-ul, domnule Barsky, trebuie să discutăm". "Sunt arestat?" a întrebat Barsky. "De ce v-a luat atât de mult timp?", a mai adăugat el.

Vânătoarea bărbatului despre care se credea că ar fi ultimul spion al KGB-ului care mai acționa în America s-a terminat într-o vinere de mai a anului 1997. Trecuseră deja 6.794 de zile de când Albrecht Dittrich, fost cetățean est-german din orașul Jena, plecase în America pentru a spiona în favoarea Serviciului de informații sovietic - fostul KGB.

Cu toate acestea, în momentul arestării sale Uniunea Sovietică nu mai exista iar Războiul Rece devenise istorie. Agentul comunist avea atunci 47 de ani, trăia într-o suburbie, era căsătorit și avea copii. Era un bărbat înalt, blond, care mergea cu mașina în fiecare dimineață la serviciu, juca baschet cu fiica sa în grădină și își invita vecinii în weekend la un grătar. Doar un observator foarte atent ar fi putut să-i detecteze accentul său ușor străin.

Ar fi putut continua să-și ducă această viață de spion ilegal dacă nu ar fi fost Vasili Mitrohin, un fost arhivist al KGB - ului care fugise la Londra în 1992 și prezentase identitățile a mii de agenți KGB care operau în întreaga lume, între care a dezvăluit și numele lui Barsky. În următorii trei ani FBI-ul l-a supravegheat îndeaproape pe Jack Barsky, introducându-i microfoane în locuință, observându-l de la distanță cu binoclu și chiar cumpărând apartamentul vecin cu al său pentru a-l observa mai îndeaproape.

Acoperirea compromisă

Agentul care-l supraveghea din apartamentul de alături era Joe Reilly care lucrase în contraspionajul FBI timp de 23 de ani, un conservator, patriot

american și devotat catolic. Era primul din familia sa care urmasese colegiul și găsisese în FBI adevărata sa chemare care îi permisesese să-și apere țara și îi oferise atât de multe posibilități de afirmare în lupta împotriva dușmanilor țării sale. Deja reușise să identifice acoperirile sub care lucrau unii agenți ai serviciilor secrete străine, inclusiv diplomați și studenți din estul Europei. Însă Barsky era "peștele cel mare".

Descoperirea unui agent est-german nu a surprins întrutotul Washingtonul după ce investigase numeroase cazuri precum Aldrich Ames sau soții Rosenberg. Cu toate acestea, faptul că un spion a putut trăi sub o identitate asumată în Statele Unite timp de aproape două decenii fără să fie detectat era un blam pentru FBI.

Reilly petrecuse luni la rând pentru a-l observa îndeaproape pe german. La început, el însuși se deghizase în ornitolog, supraveghindu-i locuința de pe un teren din apropiere, apoi chiar din vecinătatea casei sale. L-a urmărit permanent în viața de zi cu zi, reușind să și-l apropie și să-l cunoască bine. Tot timpul a așteptat ca Barsky să comită o eroare. În cele din urmă, în cursul unei cerți cu soția sa, viața sa dublă s-a spulberat, atunci când a mărturisit soției sale că era spion.

Greșeala comisă

La scurt timp Barsky a fost prins. După reținerea sa, Reilly l-a interogat pe neamț într-un motel pe timpul unui sfârșit de săptămână. Barsky a mărturisit și chiar a dezvăluit codul Morse pe care-l folosea pentru transmiterea mesajelor secrete și tot ce știa despre tehnicile de pregătire ale KGB-ului și modalitățile de operare ale spionilor ruși.

"În cele din urmă, sunt cu toții arestați sau împușcați, ori se spânzură singuri sau devin alcoolici până mor", spune Reilly. Dar nu era cazul germanului, deoarece el era valoros pentru FBI. Atât de valoros încât l-au lăsat să plece imediat după weekendul petrecut la interogatoriu. Reilly era convins că Barsky putea aduce servicii importante Statelor Unite fiind în libertate mai degrabă decât în închisoare, astfel că i-a oferit posibilitatea să evite o sentință îndelungată.

Peste ani, vânătorul de spioni și fostul spion au ajuns la o prietenie neobișnuită, astfel că în prezent cei doi joacă golf împreună.

Pe vremea Războiului Rece

Pentru a cunoaște povestea lui Barsky este necesar să se revină în timp pentru a arunca o privire asupra epocii Războiului Rece.

Istoria începe cu un tânăr chimist german, deosebit de inteligent și foarte frumos, dar având o mică slăbiciune: era un tip singuratic, dorea să stea departe de mulțime. Când KGB-ul l-a contactat în 1970, era fascinat de ideea de a deveni agent sub acoperire ilegală în Vest. "Aș fi putut vedea lumea fără să parcurg formalitățile obișnuite, fiind mai presus de lege", explică el.

La Berlin a învățat meseria de spion - scrierea secretă, codul Morse, legăturile impersonale, cum să scape de filaj și multe altele. Apoi a mers la Moscova, unde a urmat un curs de pregătire de doi ani ca spion ilegal, învățând engleza, memorizând zilnic sute de cuvinte. A revenit la Jena unde prietena sa Gerlinde și ceilalți îl așteptau.

Pe 8 octombrie 1978, Albrecht Dittrich, pe atunci de 29 de ani, sosea la Chicago cu 6.000 de dolari în portofel și cu un certificat de naștere pe numele lui Jack Barsky, un băiețel care decedase în 1955 la vârsta de 10 ani. Un funcționar de la ambasada sovietică din Washington înscrisesse numele acestuia pe o piatră din cimitir și obținse o copie a certificatului său de naștere.

Eșec în fața primului obstacol

Planul KGB-ului era ca Barsky să obțină un pașaport cu ajutorul certificatului de naștere și apoi să înceapă viața ca om de afaceri pentru a-și face cât mai mulți prieteni printre politicieni și membri influenți din societate. De asemenea, se dorea ca el să stabilească contactul cu Zbigniew Brzezinski, pe atunci consilier la Consiliul Securității Naționale, să-i câștige încrederea și să-l exploateze "în orb" despre problemele geopolitice și ale relațiilor internaționale.

Era un plan ambițios dar el a căzut la primul obstacol întâmpinat. Germanul n-a reușit să obțină pașaportul american, KGB-ul nu-l pregătise pentru a se descurca cu birocrăția americană. Totuși, Albrecht Dittrich n-a renunțat și a început să lucreze precum curier pe bicicletă la New York. După o perioadă a obținut asigurarea de securitate socială, un prim pas pe calea de a deveni cetățean american. A studiat apoi tehnologia calculatoarelor și apoi a reușit să se încadreze ca programator pentru o companie de asigurări. Ori de câte ori cineva îl întreba de unde vine, le spunea că din New Jersey, iar dacă îl întrebau despre accentul său le spunea că mama sa era nemțoaică.

Privind înapoi la acea perioadă, el spune că se considera a fi un bun mincinos. În timpul nopții scria profilurile unor noi potențiali agenți. Făcea

evaluări politice și folosea mici containere pentru a crea căsuțe poștale impersonale pentru a depune documente sau microfilme pe care le ascundea într-un parc de la marginea orașului pentru ca ceilalți agenți să le găsească și să le preia. În fiecare marți la orele nouă și un sfert seara, Barsky stătea acasă pentru a recepționa cu radioul său pe unde scurte mesajele Centralei KGB. Odată i s-a cerut să găsească un spion KGB dezertor din Canada, iar cu o altă ocazie i s-a cerut să evalueze opinia americanilor despre războiul purtat de Armata Roșie în Afganistan.

Cea mai mare realizare a sa, cel mai mare succes obținut în acea vreme a fost furtul unor programe de calculator, despre identitatea cărora nu dorește să le dezvăluie nici acum. Barsky spunea că erau de importanță economică pentru Uniunea Sovietică. În cele din urmă, s-a axat pe spionaj economic și n-a mai revenit niciodată la obiectivul său inițial – consilier la Consiliul Securității Naționale, Brzezinski.

O viață de familie dublă

Dar Barsky nu avea doar o singură familie în America. El mai avea una în Germania. Era căsătorit de două ori și de-a lungul anilor își făcuse două familii. În Germania, el se căsătorise cu Gerlinde în anul 1980 și avea un fiu pe nume Matthias. Dittrich revenea în Berlinul de Est pentru o vacanță de trei săptămâni la fiecare doi ani unde Gerlinde îl aștepta. Întotdeauna aducea cadouri scumpe. Apoi, revenind în Statele Unite, el a întâlnit-o pe Penelopa, o imigrantă din Guyana pe care a descoperit-o printr-un anunț personal într-un ziar. S-au căsătorit în 1986 și aveau doi copii, Chelsea și Jessie.

Reflectând asupra acelei situații, el spune că am făcut o treabă bună separând cele două familii. "Barsky nu avea nimic de-a face cu Dittrich iar Dittrich nu era responsabil pentru Barsky".

Dar în 1986 el i-a vizitat pe Gerlinde și Matthias în Germania de Est pentru ultima dată și a stopat naveta între cele două lumi. Și-a petrecut vacanța împreună cu familia la Marea Baltică, înotând și culegând ciuperci, promițând să revină curând. Însă a zburat la Moscova unde i s-au dat o serie de sarcini noi și a călătorit cu pașapoarte false înapoi spre New York prin Belgrad, Viena, Roma și Mexico, un traseu întortocheat pentru a nu se cunoaște că fusese în URSS.

Într-o scrisoare către mama sa, Dittrich scria că planificase să o viziteze la Zwickau dar nu avusese timp. De doi ani el promitea mereu să își

termine treburile și să revină acasă. Mama sa credea că fiul lucra ca om de știință la Cosmodromul Baikonur din stepa kazahă. Aceasta era versiunea oficială a legendei sale biografice pe care Dittrich o spunea familiei și prietenilor din Estul Germaniei.

După aceea, când KGB-ul i-a ordonat să revină în RDG, a intuit că se afla în pericol. Lui Barsky ar fi trebuit să i se dea pașaport și bani, introduse într-o conservă ascunsă pe o potecă pe care trebuia să o preia pe timpul unei excursii. Dar Barsky a susținut că nu a găsit-o și se gândea să nu mai revină în Germania de Est.

Posibilități nelimitate

I-a spus ofițerului său de legătură din KGB că fusese descoperit cu HIV și că putea fi tratat doar în Statele Unite. KGB-ul impunea sentința cu moartea pentru insubordonare iar Barsky își emintește că la acel sfârșit de an 1988 el fusese abordat de un ofițer KGB la New York care i-a spus că dacă nu se întorcea va fi un om mort. Însă el a decis să-și asume riscul de a nu fi depistat de KGB și să rămână în America.

Barsky simțea că trebuia să aleagă între Chelsea, care tocmai se născuse, și Matthias din Berlin. "Fata are nevoie de mine", spunea el. Dar se pare că mai probabil era că ardentul comunist Albrecht Dittrich, care vedea marxismul ca "o stare naturală", se transformase irevocabil într-un Jack Barsky, care putea profita de posibilitățile nelimitate ale Americii capitaliste.

Gerlinde și Matthias dispăruseră din viața lui Barsky în 1986. Nu fusese deosebit de dificil pentru el să dispară din viețile celor pe care-i părăsise. Mama sa a intrat în legătură cu ambasada est-germană din Moscova iar televiziunea rusă transmisesse un apel despre dispariția sa. De asemenea, mama sa îi scrisese chiar și liderului sovietic Mihail Gorbaciov. Abia în 1996 Ministerul de Externe sovietic i-a comunicat că Dittrich nu poate fi găsit. Proiectul de la Baikonur la care el pretindea că ar lucra fusese închis încă din 1978. În cele din urmă mama sa a fost diagnosticată cu boala Parkinson și a murit cu gândul că fiul său o mințise. "Dacă Albrecht ar fi știut ce îi face el mamei noastre, poate că ar fi acționat diferit", spune fratele său Gunther. "Așa, el trebuie să trăiască restul vieții cu această vinovăție".

Între timp, Gerlinde care știa că soțul său era agent secret ilegal, încă se lupta să afle condițiile dispariției sale misterioase. La un moment dat ea a trebuit să-l declare dispărut pentru a obține divorțul. "Refuză să discute despre fostul său soț și suferă cu nervii", spune fiul său Matthias. El însuși o

întâlnise pe sora sa vitregă. Barsky îi spusese lui Chelsea la scurt după ce împlinise 18 ani că avea un frate în Germania. Chelsea i-a scris lui Matthias, care a vizitat-o în Statele Unite în 2005. De asemenea, el și-a întâlnit tatăl pentru prima oară în aproape 20 de ani. Fusesse o întâlnire umbrită de furia reprimată datorată problemelor nerezolvate, dar a fost un început. Însă nu se vor mai revedea pentru mulți ani.

Reconstituirea adevărului

În urmă cu câteva luni, Jack Barsky a venit la Berlin, în prima sa călătorie în Germania de după mulți ani. Dorea să reconstituie adevărul și să rectifice minciunile pe care le spusese. Mai mult, a încercat să uite trecutul care-l bântuia. A soluționat problema renunțând la regula pe care și-o impusese de a nu discuta despre cele două vieți separate pe care le-a trăit. Înainte de părăsirea New Yorkului, scrisese o notiță pe calendarul său: "Hai să vedem dacă domnul Barsky și domnul Dittrich se pot împăca".

Dar ce urma să-i spună fiului său? Că îl părăsise deoarece alți oameni contau pentru el mai mult? Că se căsătorise din nou, că avea și alți copii cărora niciodată nu le-a vorbit despre familia sa din Germania? Barsky spune că îi era teamă de o confruntare și inevitabilele întrebări. Știa că nu avea nici un fel de răspunsuri.

Barsky este încă în putere la cei 65 de ani ai săi, are un mers viguros și acum vorbește germana stâlcit. Și-a planificat cu meticulozitate călătoria sa în memoria trecutului într-o încercare de a-și menține controlul și de a obține ce-i mai bun din el. În vizita sa de două săptămâni și-a prevăzut întâlniri cu familia și prietenii din școală și universitate, aranjându-și să meargă să-și vadă fosta sa echipă de baschet și casa din Saxonia unde odinioară au trăit părinții săi. Singura persoană cu care nu a putut stabili să se vadă a fost Gerlinde. Dar a intenționat să-și facă timp pentru Matthias, acum de 33 de ani, absolvent de chimie, la fel ca tatăl său, care lucrează ca farmacist în Berlin. A crescut fără tată, neștiind de ce și necunoscând nimic despre el și munca sa.

Barsky dorea să-i spună de ce. Dorea ca și alții să știe de ce a făcut ceea ce făcuse. Dar era o încercare sortită eșecului, probabil pentru că venea cu o întârziere de ani de zile. Matthias și-a anulat întâlnirea printr-un scurt mesaj, furios de a fi doar o altă sarcină din lista de contacte a tatălui său. Spunea că înțelege de ce tatăl său și-a ales să-și constituie și o altă familie. Dar poate cineva să fie abandonat de tatăl său ,copil fiind, și apoi să-l ierte cu

adevărat?

Barsky și Penelope sunt de mult divorțați, fiind în proces pentru partaj financiar și bunuri. Lui Barsky pare să nu-i pese despre toate minciunile pe care le spune fosta soție. În 2014, la 36 de ani după ce a pus pentru prima dată piciorul pe pământul american, a reușit să devină cetățean american, permițându-i-se să-și păstreze numele împrumutat mulțumită sprijinului acordat de Joe Reilly, ofițerul FBI care-l studiasse atât de îndelungat pentru a-i dobândi încrederea.

După călătoria în Germania, Barsky s-a dus la casa sa pe care a cumpărat-o recent în nordul statului New York. Un mic bazin în formă de inimă decorează curtea, unde o fetiță cu părul cârlionțat se joacă. Este fetița sa de patru ani, Trinity. Cea de-a treia soție a lui Barsky este Shawna, o creștină pioasă din Jamaica. Ea l-a ajutat să-l găsească pe Dumnezeu și, întrucât vrea să-i fie iertate păcatele trecutului, recent el s-a alăturat bisericii locale. Aici, într-o confesiune emoțională care părea adevărată, le-a spus enoriașilor că regretă profund că a trăit în minciuni.

Maniera sa deschisă l-a ajutat întotdeauna, spune el. Totuși se pare că este sincer când spune că "Cel mai cinstit om, spune cele mai credibile minciuni".

Traducere și adaptare de **Ioan Românu**

ȘTIRI PE SCURT

- O femeie din Smolensk, mamă a șapte copii, a fost arestată sub acuzația ca ar fi furnizat ambasadei Ucrainei în Federația Rusă informații despre mișcările trupelor ruse. Serviciul federal de securitate (FSB) a demonstrat ca Svetlana Davidova a informat de mai multe ori ambasada Ucrainei despre posibila trimitere la Donețk a unor ofițeri GRU (spionajul militar rus), care își aveau cazarma la Smolensk, orașul în care locuia. Membrii GRU ar fi urmat să participe la conflictul din Donbas, ar fi susținut Davidova când a luat legătura cu ambasada Ucrainei. Ea a fost arestată pentru înaltă trădare și închisă la Moscova, pe 21 ianuarie.

- Polițistii italieni au destructurat o "rețea teroristă foarte bine organizată", formată în mare parte din cetățeni pakistanezi, care operau încă din anul 2005 în insula italiană Sardinia. Acțiunea polițiștilor a vizat 18 persoane aflate în nu mai puțin de șapte provincii ale Italiei, în principal oameni de afaceri care aparent aveau afaceri obișnuite în aceasta țară, dar, în realitate, ei finanțau organizația teroristă Al Qaida din Pakistan. Există indicii că rețeaua a pus la cale, în anul 2010, un atac asupra Papei Benedict al XVI-lea, însă atentatul nu s-a concretizat. De asemenea, membrii rețelei teroriste erau implicați în traficul de migranți și "promovau luptele armate împotriva Occidentului".

- Autoritățile lituaniene au publicat un raport al serviciilor de informații care au identificat un spion (diplomat) la Ambasada Rusiei din Vilnius. Acesta ar fi încercat să obțină informații clasificate în perioada în care statul baltic a deținut președinția Uniunii Europene, anul trecut. Rusul ar fi fost interesat cu precădere de informații despre evenimente și priorități, despre posibilitatea semnării acordurilor de asociere cu țările din Parteneriatul Estic, dar și de vizitele delegațiilor străine în Lituania. Diplomatul rus se numește Valeri Katula și lucrează pentru GRU, serviciul de informații al armatei ruse. Purtătorul de cuvânt al Ambasadei ruse la Vilnius a refuzat să comenteze aceste informații, dar a spus că diplomatul identificat în raport și acuzat de spionaj lucrează în continuare la reprezentanța diplomatică.

- FBI a supravegheat și interceptat mai multe întâlniri între presupuși spioni ruși la New York și au arestat pe unul dintre ei, acuzându-l că lucra ca agent acoperit al guvernului Rusiei. Bărbatul se numește Evgheni Buryakov, are 39 de ani și se prezenta ca angajat al biroului unei bănci rusești la New York. El se întâlnea periodic, pentru a face schimb de informații, cu Igor Sporișev, 40 de ani, care lucra ca atașat comercial al Rusiei la New York.

Un alt bărbat, Victor Podobnîi, de 27 de ani, care lucrează ca atașat al misiunii Rusiei la ONU, este și el acuzat că face parte din această grupare de spionaj. Cei trei sunt acuzați că lucrează pentru SVR, serviciul de spionaj extern al Rusiei, desprins din fostul KGB.

Sporișev și Podobnîi nu se mai află în SUA și nu au fost arestați, ambii având imunitate diplomatică. Buryakov este însă o persoană privată și lucra sub o acoperire neoficială, astfel că a putut fi reținut.

- Autoritățile iraniene l-au arestat în iulie 2014 pe Jason Rezaian (39 de ani) și pe soția sa Yeganeh Salehi, amândoi ziarșiți la Washigton Post. Rezaian are dublă cetățenie, iraninană și americană și este acuzat că sub acoperirea de ziarist a intrat în legătură cu un funcționar important din anturajul președintelui Hassan Rohani cu scopul de a obține informații cu privire la cele mai sensibile probleme ale politicii interne și externe iraniene. El nu a fost judecat până în prezent, dar riscă să primească o sentință foarte aspră.

Soția sa, Yeganeh Salehi, a fost eliberată pe cauțiune și urmează să fie judecată separat.

Dan S.

Un imn dedicat Ardealului, de Nicolae Titulescu:

INIMA ROMÂNIEI¹

Acum 100 de ani, în 1915, marele patriot Nicolae Titulescu (1882 – 1941, fost ministru de externe în două rânduri și tot de două ori președinte al Ligii Națiunilor) rostea unul dintre primele sale discursuri incendiare dedicate cauzei naționale, intrat în galeria marilor piese ale elocinței și oratoriei românești. „Inima României” este un discurs dedicat în întregime cauzei unității naționale, o pledoarie pentru unirea Transilvaniei cu România și pentru abandonarea de către Regatul Român a politicii de neutralitate și de agajare alături de Aliați, cu un an înainte de intrarea României în războiul de reîntregire și cu trei ani înainte de constituirea Statului Român în granițele sale naturale firești.

Dangătul de clopot al Marii Uniri bătea de mult timp în inimile românilor, iar ceasul astral al acestei mărețe înfăptuiri se apropia tot mai mult. Titulescu a înțeles printre primii apropierea acestui moment, iar clarviziunea sa afirmă răspicat că „România nu poate fi întreagă fără Ardeal”, dar în același timp „nu poate fi mare fără jertfă”. În privința locului Ardealului în ființa națiunii române, Titulescu spune: „Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața”. Un adevărat imn dedicat românilor de dincolo de Carpați, pentru a parafraza titlul unui cunoscut ciclu poetic al lui Ioan Alexandru – „Imnele Transilvaniei”. Pe de altă parte, pentru a înțelege mai bine îndemnul lui Titulescu la jertfa care se cerea pentru împlinirea unui îndelungat vis național, trebuie să notăm că această idee avea un ecou deosebit în epocă. Amintim doar faptul că, în 1916, anul intrării României în război, un alt mare patriot, **Dimitrie Drăghicescu** (1875 – 1945) sociolog și diplomat, prieten devotat al lui Nicolae Titulescu, scria o broșură intitulată semnificativ „Înțelegerea jertfei pentru patrie”, în care pleda convingător pentru ideea de sacrificiu conștient în vederea împlinirii marilor idealuri naționale.

Discursul de la Ploiești prefigura marile bătălii diplomatice pe care le-a dus Nicolae Titulescu, în perioada interbelică, pentru apărarea intereselor românilor ardeleni și ale drepturilor României asupra Transilvaniei. Un discurs reprezentativ pentru ce avea să devină Nicolae Titulescu, patriotul despre care **Lucian Blaga** spunea că „suferea de

¹ Discurs rostit de Nicolae Titulescu, în limba română, la mitingul național de la Ploiești din 3 mai 1915.

insomnie lângă destinele țării". Reproducem în continuare textul acestui discurs, semnalat și pus la dispoziție cu gentilețe de distinsul istoric și diplomat George G. Potra, prieten și colaborator al revistei „Periscop”

(I. P.)

„Iubiți cetățeni,

Se apropie anul de când, brusc, fără pregătire, tragic, România a fost pusă în fața clipei, care trebuia să decidă de toate străduințele trecutului ei întunecat și vitreg și de toate făgăduielile viitorului ei luminos și falnic: clipă supremă, pe care am întrezărit-o cu toții în visurile noastre de mărire, clipă pe care nu îndrăznea să spera o vedea sosind generațiunea chemată s-o trăiască!

Ce s-a întâmplat atunci, cum a fost împiedicată făptuirea păcatului monstruos și inept de a ne vărsa sângele pentru apărarea granițelor vrăjmașilor noștri, a acelor granițe, care de veacuri ne sufocă, a acelor granițe, care sunt ca niște tăieturi adânci și dureroase în corpul viu al națiunii, a acelor granițe, care dacă nu vom reuși să le spulberăm², ne vor încătușa ca zidurile unei temnițe, la umbra cărora viața se ofilește și se stinge, ce s-a întâmplat atunci o știm cu toții!

Cum am fost feriți atunci să nu ajungem nenorociți și mici, nedreptățiți și nedemni, asupriți și totuși disprețuiți, aceasta va fi o veșnică glorie pentru acei care au avut menirea să o îndeplinească!

Instinctul neamului, prin aleșii lui, a vorbit la timp!³

Instinctul nu se poate însă opri aici, instinctul nu poate să adoarmă, atunci când a trezit sufletul!

Și sufletul românesc, răscolit de amintirile istorice, răscolit de destinul lui măreț, pe care de-a pururea l-a întrevăzut în zare răscolit de puterea momentului prin care trece, sufletul românesc, mai treaz și mai sus azi ca oricând, ordonă ca acțiunea să nu întârzie!

Problemul care se pune azi României e înfricoșător, dar simplu: sau România pricepe datoria pe care i-au creat-o evenimentele în curs, și atunci istoria ei abia începe, iar viitorul ei va fi o război prelungită și măreață a umilințelor ei seculare; sau România, mioapă la tot ce e „măine“, cu ochii mari deschiși la tot ce e „azi“ nu pricepe și înlemnită stă pe loc, și atunci istoria ei va înfățișa pentru vecie exemplul, unic și mizerabil, al unei sinucideri

² La 17 februarie 1867 s-a încheiat Acordul austro-ungar privind crearea statului dualist Austro-Ungaria, în cadrul căruia Transilvania a rămas încorporată Ungariei, anulându-i-se autonomia.

³ Consiliul de Coroană, întrunit la Sinaia, la 3 august 1914, la care au participat, pe lângă membrii guvernului, și o serie de oameni politici din opoziție, a respins cererea regelui Carol I (sprijinită de P.P. Carp) de a intra în război alături de Puterile Centrale și a hotărât adoptarea unei politici de neutralitate armată.

viețuite!

Din împrejurările de azi, România trebuie să iasă întreagă și mare! România nu poate fi întreagă fără Ardeal; România nu poate fi mare fără jertfă!

Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața. Ardealul e scânteia care aprinde energia, e mutilarea care striga răzbunare, e fățarnicia care cheamă pedeapsa, e sugrumarea care cere libertatea! Ardealul e românismul în restriște, e întărirea care depărtează vrăjmașul, e viața care cheamă viața!

Ne trebuie Ardealul! Nu putem fără el! Vom ști să-l luăm și, mai ales, să-l merităm!

Pentru Ardeal nu-i viață care să nu se stingă cu plăcere; pentru Ardeal nu-i sfortare care să nu se ofere de la sine; pentru Ardeal totul se schimbă, totul se înfrumusețează, până și moartea se schimbă: încetează de a fi hidoasă, devine atrăgătoare!

Ardealul nu e numai inima României politice; priviți harta: Ardealul e inima României geografice!

Din culmile lui, izvorăsc apele cari au scaldat românismul în istorie: la miază-noapte, Someșul; la apus, Mureșul; la miază-zi, Oltul! De-a lungul Carpaților, România de azi se întinde ca o simplă zonă militară a unei fortărețe naturale, încăpută în mâini străine!

Acel care nu se simte tăiat la brâu când privește Ardealul, acela nu-i român, acela-i sămânță străină pripășită în România, pe vremea când o băteau vânturile din toate părțile!

Ne trebuie Ardealul, dar ne trebuie cu jertfă! Nu se lipește carne de carne, fără să curgă sânge! Nu se ia Ardealul cu neutralitatea! Neutralitatea și-a avut rostul, dar și-a trăit traiul.

Și-a avut rostul, pentru că neutralitatea noastră n-a fost nici calcul, n-a fost nici teamă!

Neutralitatea noastră a fost la început zidul definitiv ridicat contra acelor care voiau să ne împingă la o neleguire de neam și de care s-a sfârșat viziunea lor heraldică: vulturul român purtând în cioc Coroana Sfântului Ștefan; ea s-a transformat apoi în adăpostul din dosul căruia ne puteam pregăti și puteam aștepta ziua cea mare; neutralitatea a devenit azi pânza de păianjen, pe care cel mai inocent zefir o poate rupe în bucăți!

România nu-și poate prelungi neutralitatea peste limitele trebuințelor sale și mai ales peste limitele demnității sale.

Un stat nu poate să rămână neutru decât atunci când n-are de cerut; un stat nu poate rămâne neutru atunci când are revendicări de impus, atunci, mai ales, când le-a și formulat! Aceasta ar însemna sau că nu e în stare să cucerească ceea ce pretinde că e al său, ceea ce e umilitor până la durere, sau că a renunțat de

bunăvoie la idealul lui, ceea ce e absurd până la nebunie!

Nu se poate ca ceea ce a conceput mintea românească, ca ceea ce a simțit inima românească, să nu poată înfăptui energia românească.

Dar nimic nu slăbește mai mult energia ca așteptarea, nimic n-o uzează mai sigur ca neîntrebuintarea, nimic, în schimb, n-o aprinde până la paroxism ca conștiința ei că-i tare și considerată!

Or, de această considerațiune românismul are azi nevoie mai mult ca oricând. Ce zic? Mai presus de orice!

Azi, când cele mai civilizate state au acceptat acest măcel îngrozitor, aceasta pustiire fără exemplu, nu pentru a desființa o națiune, ci pentru a distruge o concepțiune, nu pentru a întrona o dominațiune, dar pentru a inaugura o politică, apare clar că nimeni nu se va bucura de roadele noii stări de lucruri, dacă nu s-a arătat demn din vreme, nu numai cu vitejia, dar mai ales cu sufletul!

Fără jertfă sângeroasă și bogată, fără frăție de arme și de durere, nicio piatră de graniță nu se va muta din locul ei!

Fără încrederea acelor care ne-au precedat în luptă, fără convingerea lor că avem o profundă idee de drept și de datorie, fără iubirea sinceră a libertății, nu numai a noastră, dar a tuturor, fără o înălțare sufletească susținută, jertfa noastră oricât de mare ar fi nu poate să-și dea roadele, pentru că îi lipsește tocmai aceea ce-i dă ființă: valoarea ei morală!

De aceea, eu cred că acei ce ne conduc nu vor uita o clipă că ei reprezintă azi mai mult decât dibăcia românească, că ei întrupează azi înalta concepțiune morală a românismului, ca forță civilizatoare! Și poate că aceasta s-ar impune mai lesne printr-o atitudine, decât printr-un argument, mai lesne printr-un act de eroism, decât printr-o negociere prelungită.

Sau românismul se va dovedi a fi o forță civilizatoare de prim ordin, și atunci va triumfa, sau românismul se va dovedi a fi fost numai marca unui egoism laș și hrăpăreț, și atunci el va pieri, cum va pieri, pe urma acestui război, tot ce n-are reazem în drept și jertfă!

Dar ce zic? Românismul să piară? Nu e oare în fiecare din noi dorința de jertfă? Nu e în fiecare din noi revoltă pentru nedreptate, dezgust pentru asuprire?

Nu dorm în sângele nostru strămoșii care așteaptă ceasul de a fi deșteptați în mărire?

Nu, nu va pieri românismul pe urma acestui război; vor pieri numai aceia care nu s-au arătat vrednici de dânsul!

Helmut Kohl la 85 de ani :

„CANCELARUL UNIFICĂRII. GERMANIA ȘI EUROPA”

Sub titlul de mai sus, la Budapesta s-a desfășurat, la 2 iunie 2015, o conferință internațională pentru marcarea împlinirii de către fostul cancelar german Helmut Kohl a vârstei de 85 de ani. Invitat de onoare la conferință, prof. univ. dr. Emil Constantinescu, Președintele României în perioada 1996-2000, a rostit o alocuțiune având ca temă „Contribuția cancelarului Helmut Kohl la integrarea europeană și euro-atlantică a țărilor din Europa de Est”. Cu acordul autorului, redăm în continuare extrase semnificative din această alocuțiune (Red.).

Îmi revine onoranta obligație de a evoca importanța contribuției pe care Germania în ansamblu, și poziția cancelarului Kohl în special, au avut-o în remodelarea Alianței Nord-Atlantice și a Uniunii Europene în corelație cu marea provocare pe care a reprezentat-o sfârșitul Războiului Rece și simbolul acestui final – prăbușirea Zidului Berlinului.

Transformarea unui vis în realitate poate apărea când o personalitate istorică trezește popoarelor energii nebănuite. Fermitatea cu care Helmut Kohl a refuzat să se resemneze, inspirând îndrăzneala și vizionarismul său unui întreg popor, mi-a amintit de dârzenia lui Churchill, a cărui neclintită speranță în victorie a fost una din cele mai puternice arme ale țării sale și ale aliaților acesteia în două războaie mondiale. Tot astfel, victoria democrației germane, a poporului german, în Războiul Rece, a depins în mare măsură de viziunea și de încrederea în viitorul patriei sale pe care acest mare om de stat pe care îl omagiem azi, Helmut Kohl, nu a pierdut-o nici un moment.

Ostil oricărei forme de defetism, Kohl a inspirat nu doar pe germani, ci întreaga Europă în a înțelege ce extraordinară fereastră de oportunitate se deschidea odată cu inaugurarea politicii de perestroika și glasnosti pe care Mihail Gorbaciov o impusese osificatului aparat birocratic al URSS. Fiindcă, în calitate de cancelar al Republicii Federale Germania, a înțeles mai bine decât alți lideri occidentali semnificația evenimentelor din URSS, dar mai ales datorită excepționalei lui capacități de previziune strategică, Kohl a deschis dialogul referitor la reunificarea germană în chiar momentele în care

Zidul Berlinului se prăbușea, în noiembrie 1989. Neclintit, el a reușit ceea ce părea imposibil, anume să convingă Rusia, dar și Polonia, Franța, Marea Britanie și SUA, la început reticente, precum și Alianța Nord-Atlantică și Uniunea Europeană că reunificarea germană nu e doar o datorie a Europei față de trecut, ci și o garanție a progresului viitor.

Principalul beneficiar al acestui remarcabil cumul de calități întrunite de Helmut Kohl rămâne poporul german, pe care cancelarul l-a servit cu devotament neclintit întreaga sa viață. Dar, alături de Germania, întreaga Europă, și îndeosebi statele membre ale Uniunii Europene, au beneficiat de aportul acestei personalități pline de forță care nu a încetat să fie Helmut Kohl. Contribuția sa la remodelarea marilor organizații care structurează noul spațiu de democrație al Europei a fost și a rămas decisivă.

Mai mult decât atât, căderea Zidului Berlinului și reunificarea Germaniei s-au constituit în catalizatorul redesenării Uniunii Europene. Acest uriaș proiect a făcut pași esențiali datorită imboldului pe care l-au dat întregului proces Germania, personal cancelarul Kohl. Eu mă voi referi aici doar la unul dintre aspectele acestei re-imaginări a Europei unite, și anume la rolul capital pe care Germania cancelarului Kohl și a succesorilor săi l-a jucat în lărgirea Uniunii Europene spre limita de est și sud-est a continentului european. Această componentă este prin excelență, în opinia mea, elocventă pentru înțelegerea superioară a imperativelor istoriei, care a caracterizat mereu personalitatea lui Helmut Kohl.

Într-adevăr, dacă extinderea Uniunii Europene în Europa centrală devenea posibilă imediat după prăbușirea sistemului comunist, nu același lucru se putea spune în 1991 și în anii imediat următori despre Europa sud-estică. Era nevoie de clarviziunea și de creativitatea unui om politic de talia cancelarului Helmut Kohl, în acord cu marele partener transatlantic, SUA, sub conducerea lui Bill Clinton și cu Franța președintelui Jacques Chirac, pentru ca tema integrării sud-estului Europei în structurile europene și euro-atlantice să apară pe agenda celor două mari organizații ca o posibilitate reală.

Conștient de inevitabilele rezerve ale cancelarului german cu privire la posibilitatea reală a integrării României în structurile europene și euro-atlantice, mi-am asumat totuși, încă din primele luni după alegerea mea ca

președinte al României, delicata misiune de a-i expune punctul românesc de vedere în această chestiune fundamentală pentru viitorul țării mele, dar și pentru securitatea Europei. Îl întâlnisem pe cancelar încă din anii precedenți, datorită Fundației Hanns Seidel, care, din 1990, era activă și în țările recent eliberate de comunism, cât și Fundației Konrad Adenauer cu care am intrat în contact la începutul anilor '90. În octombrie 1994 avusesem prilejul de a participa la lansarea campaniei electorale a CSU în Bavaria, la Munchen, unde l-am întâlnit personal pe Helmut Kohl. Împreună cu președintele Vytautas Landsbergis am fost invitat la aniversarea a 50 de ani de la înființarea CDU, iar în octombrie 1995 am avut din nou onoarea de a-l saluta pe cancelarul federal, care mi-a urat succes în alegerile programate în anul următor.

În 1997 însă, aceste întâlniri au dobândit cu totul altă pondere și responsabilitate: nu mai eram un reprezentant al societății civile și al opoziției democratice, ci pledam, ca președinte al României, în fața celor mai puternici lideri ai lumii, în favoarea integrării României în NATO și UE. La 2 iulie 1997, am făcut o vizită de câteva ore la Bonn, cu scopul exclusiv de a-l întâlni pe Helmut Kohl pentru a-i expune argumentele mele referitoare la integrare. Președintele Franței (care vizitase România în februarie 1997 – n. red.) a mediat cu multă bunăvoință această întrevvedere pe care cancelarul a acceptat-o, apreciind în mod deosebit reconcilierea istorică dintre România și Ungaria și invitarea în 1997 a reprezentanților minorității maghiare la guvernare. I-am mărturisit atunci cancelarului că am citit pe nerăsuflăte amintirile lui referitoare la unificare și că această lectură care m-a marcat profund mă face să-l rog pe el, cel care făcuse tot ce era posibil pentru a asigura patriei sale un viitor european și euro-atlantic de mare perspectivă, să-mi dea un sfat. Să-mi spună ce ar face el dacă ar fi în locul meu, pentru a-l convinge pe liderul Germaniei unite că integrarea României în NATO și UE este nu doar posibilă, ci și necesară. A căzut o clipă pe gânduri, apoi mi-a spus că, deși Germania nu are nici o datorie față de România – considera că atare datorii le-a contractat în trecut față de Polonia și în anii din urmă față de Ungaria – va face tot ce poate pentru a ne ajuta, în acord și în comun cu Franța, suporterul tradițional al României. A formulat în așa fel acest angajament încât a fost clar pentru mine că era vorba de un principiu esențial de solidaritate europeană și franco-germană, în special, și de un nou prilej în

care se reafirma profunda convingere a cancelarului cu privire la viitorul unificării europene ca expresie superioară a solidarității continentului pentru pace și progres. A ajutat apoi România, nu atât prin declarații, ci prin fapte și măsuri care au susținut stabilitatea sa economică și financiară la începutul unor reforme dificile și dureroase, precum și integrarea României în NATO și U.E.

L-am întâlnit pe cancelar la Consiliul European desfășurat la Dublin, în decembrie 1996 și la Ceremonia de celebrare a 50 de ani de la lansarea Planului Marshall, la Haga, în mai 1997, când am tremurat de frig alături, pentru ca apoi să-l văd pe cancelar emoționat până la lacrimi rememorând situația dramatică a Germaniei de după război și intervenția salvatoare a Statelor Unite.

La dineul care a urmat după Conferința comună din iulie 1997 a NATO, cu statele membre ale Parteneriatului pentru Pace de la Madrid, oferit de secretarul general Javier Solana, am fost plasat, întâmplător sau nu, alături de Helmut Kohl. După ce m-a felicitat pentru discursul ținut la conferință, l-a chemat pe secretarul personal care-i era alături de șaisprezece ani și i-a spus să-i aducă un bilet pe care i-l încredințase spre păstrare pentru momentul când își va scrie memoriile. Era biletul pe care îl trimisese ministrului de Externe german Kinkel într-un moment de impas al Summitului NATO, provocat de veto-ul președintelui Franței, Jaques Chirac împotriva extinderii NATO fără includerea României în primul val, alături de Polonia, Ungaria și Cehia. Helmut Kohl sugerase un compromis pe care miniștrii de Externe ai Germaniei și Franței l-au negociat cu secretarul de stat al SUA, Madeleine Albright, obținând plasarea României pe primul loc în lista țărilor candidate pentru al doilea val. Un loc simbolic care va fi confirmat la Summitul NATO de la Washington, din 1999 și apoi materializat la Praga, în 2002.

Esențial, aș putea spune chiar salvator pentru România, a fost Consiliul European de la Luxemburg, în decembrie 1997, când din nou tandemul Germania-Franța i-a deschis o perspectivă aproape nesperată: împotriva tendinței Comisiei Europene și a multor state-membre, care imaginau o lărgire a UE limitată la statele central-europene deja acceptate pentru NATO, urmând ca România, Bulgaria și alte state est-europene să

aștepte până la convergența deplină. Decizia de la Luxemburg a consfințit modelul “regata”, adică statutul de candidat pentru cele „10+1” state europene, care puteau apoi avansa în propriul ritm și aveau la dispoziție un culoar de depășire. Pentru România, acest model a fost salutar, evitând demoralizarea și amânarea excesivă a finalizării procesului. Știam cu toții atunci, cum știm prea bine și azi că, fără suportul marilor state europene, în frunte cu Germania și Franța, nu am fi avut această șansă. Cancelarul Kohl a recunoscut el însuși caracterul excepțional și imprevizibil al acestui dublu proces de lărgire și cu deosebire al integrării europene, pentru țările din estul și sudul continentului. Când l-am întâlnit la București, în 2010, după integrarea României în UE, a spus că, în opinia sa, integrarea europeană a României și a Bulgariei este “un miracol”. Un miracol la care contribuția sa a fost decisivă.

Aș dori să mai evoc un moment semnificativ. În 1999, Institutul Est-Vest din New York a luat decizia ca, în locul obișnuitului premiu „Omul de stat european al anului”, să decerneze premiul „Omul de stat european al deceniului” cancelarului Kohl, retras din politică în acel moment. Am avut onoarea să urc pe scenă alături de beneficiarii premiului din anii '90, printre care președintele George Bush, Lech Walesa, Vaclav Havel, Arpad Gonz, Eduard Șevardnadze care l-au înconjurat pe Helmut Kohl cu respectul cuvenit unui mare lider mondial.

În secolul al XXI-lea, doi președinți ai SUA, unul republican, iar celălalt democrat – George Bush senior și Bill Clinton, martori ai îndelungatei prezențe a cancelarului Kohl în fruntea Germaniei și parteneri ai cancelarului în tot acest îndelungat și fructuos parcurs, au declarat că **Helmut Kohl a fost cel mai mare lider european din a doua jumătate a secolului al XX-lea.**

Consider un privilegiu al soartei faptul că am fost contemporani și că am avut onoarea de a colabora într-o misiune istorică: integrarea fostelor state comuniste din Europa de est în Uniunea Europeană.

Prof. univ. dr. Emil Constantinescu
Președintele României (1996 – 2000)

„TREI DATORII MARI ȘI SFINTE: PATRIA, LIMBA ȘI BISERICA”

(*Marginalii la inaugurarea Centrului Cultural „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți*)

Înainte de a învăța la școală ținuturile istorice românești, despre Bucovina am luat cunoștință în clasa a II-a primară când, la sfârșit de an, învățătorul m-a pus să recit nemuritoarele versuri ale lui Vasile Alecsandri:

Dulce Bucovină, / Veselă grădină / Cu pomi roditori / Și mândri feciori...

Cu această imagine idilică – setată de aproape 70 de ani într-un cotlon al minții și într-un nimb al sufletului – , dar cu speranța că voi mai auzi ecouri ale pașilor Poetului răsunând pe caldarâmul orașului copilăriei și al adolescenței sale, vineri, 8 mai 2015, am pășit hotarul spre acest mirific colț de pământ românesc răpit prin forța lacomă a unor neamuri păgâne ale căror interese geopolitice egoiste au coincis.

La 9 și 10 mai 2015, sub semnul dublei sărbători a independenței de stat a României și a Zilei Europei, peste 2000 de membri ai comunității românilor bucovineni din regiunea Cernăuți (Ucraina), cu participarea a numeroși invitați din România și Republica Moldova, au marcat câteva acțiuni memorabile pentru afirmarea identității naționale și dezvoltarea lor culturală viitoare. Manifestările au debutat la 9 mai cu deschiderea Muzeului Costumului Popular Românesc în incinta școlii din comuna Stănești (raionul Hliboca, regiunea Cernăuți) și dezvelirea în aceeași localitate a bustului poetului Vasile Postecă, originar din partea locului, sculpură realizată și donată comunității locale de Consiliul județean Alba, din România.

O paradă a costumului popular românesc avea să prefăteze și inaugurarea, la 10 mai, a clădirii în care a început să funcționeze Centrul Cultural „Eudoxiu Hurmuzachi” al comunității românilor din nordul Bucovinei. Clădirea este situată pe fosta Stradă Domnească (astăzi Kobîleanskaia) din Cernăuți, orașul adolescenței poetului Mihai Eminescu, nu departe de Palatul Mitropolitan cu sala sinodală în care, la 28 noiembrie 1918, s-a votat unirea cu Regatul României. Aceasta a fost achiziționată și modernizată din contribuția exclusivă a comunității românilor bucovineni, mai precis a unuia dintre inimoșii săi reprezentanți, avocatul Eugen Pătraș.

În spațiul interior al acestei veritabile „oaze de simțire românească”, după cum se exprima unul dintre realizatorii proiectului, funcționează de acum Librăria „Mihai Eminescu”, Cafeneaua „București”, precum și două departamente – unul pentru Învățământ și Școli, iar altul pentru Cultură și Literatură, toate având același scop nobil al propășirii spirituale a românilor bucovineni, supuși multe decenii la rând deznaționalizării și înstrăinării. Încăperile sunt ornate cu numeroase obiecte de artă simbolice prin semnificația lor, multe donate din România sau Republica Moldova, cum ar fi busturile lui Burebista și Ștefan cel Mare, copii după Coloana Infinitului (C. Brâncuși) sau după tabloul care evocă intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia, cu prilejul primei uniri. De altfel, după cum afirma la ceremonia inaugurării poetul **Vasile Tărâțeanu**, membru al Academiei Române, „*acest centru simbolizează legătura cu patria noastră istorică*”. La rândul său, avocatul **Eugen Pătraș**, principalul artizan al proiectului, a ținut să sublinieze: „*Proiectul Centrului Cultural Român s-a zămislit din dragoste pentru neam și pentru limba română, din dorința de a-mi cinsti înaintașii...*”

*Situația impune acțiuni și fapte concrete... Nu se poate face educație și cultură fără carte în limba maternă. Rămân la fel de valabile cuvintele proverbiale din testamentul lui Eudoxiu Hurmuzachi (una dintre cele mai proeminente personalități ale românilor bucovineni din secolul al XIX-lea): **Să nu uitați că aveți de împlinit trei datorii mari și sfinte, pentru care veți răspunde în fața lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor noștri. Aceste trei datorii sunt: patria, limba și biserica. Îmi doresc ca acest centru să fie privit ca o idee care să ne unească și să ne întărească. Fac un apel fierbinte la toți să se implice în acest demers de revigorare a identității naționale, întrucât este bine cunoscut faptul că răul triumfă acolo unde cei buni nu fac nimic. Situația este mult prea gravă pentru a nu înțelege că, de fapt, este în joc însăși existența noastră pe aceste meleaguri, iar noi trebuie să acționăm contra cronometru. Nu pot să n-o citez pe poeta ucraineană Lina Kostenko: **Națiunile nu mor de infarct. Pentru început acestora li se fură limba. Fac doar precizarea că această constatare este valabilă pentru toate națiunile*****”.

O declarație care semnifică o profesiune de credință și, deopotrivă, o invitație la susținerea, într-o formă sau alta, a bunei funcționări a Centrului Cultural al românilor bucovineni. Nu în ultimul rând trebuie să subliniem faptul că inaugurarea acestui centru ilustrează, în multe privințe în premieră, o deschidere din partea autorităților ucrainene față de aspirațiile comunității românești, un pas necesar spre normalitate și înțelegere pentru o bună conviețuire reciprocă.

La încheierea scurtei noastre prezențe printre românii bucovineni din regiunea Cernăuți, presărată cu vizite în satul Mahala, din care țărani români au fost deportați în masă în timpul prigoanei staliniste, sau la mormântul lui Aron Pumnul, ne-am adresat avocatului Eugen Pătraș spre a ne împărtăși din impresiile sale. Iată ce ne-a declarat:

„Acest proiect zăcea de mulți ani în mine, dacă îmi dați voie să mă exprim așa. Cu ajutorul lui Dumnezeu s-a realizat. Este o zi frumoasă precedată de ani grei de birocrație și greutate. Sunt optimist și sper ca împreună cu echipa să deschidem un nou capitol în acest spațiu”

Marian Teodorescu

OMAGIEREA ROMÂNILOR PATRIOȚI

La 14 martie 2015, echipa emisiunii „Memorialul Durerii” a prezentat un documentar foarte interesant privind viața, activitatea și personalitatea generalului Gheorghe Băgulescu, fost atașat militar (1935 – 1939) și fost ministru plenipotențiar (1941 – 1943) al României în Japonia.

Despre generalul Gheorghe Băgulescu am avut posibilitatea de a cunoaște mai multe date citind cărțile publicate de colegul meu de liceu, fost diplomat în Japonia, Mihai Epure, „*Aproape de Soare Răsare*” și „*Dor de Sakura*”, la a căror lansare am participat.

Emisiunea TV menționată a reușit să mă rețină în fața ecranului prin vibrantul mesaj transmis de realizatoarea documentarului, doamna Lucia Hossu – Longin și invitații săi, academicianul Constantin Bălăceanu – Stolnici și colegul Mihai Epure, președintele Asociației culturale româno – japoneze.

Viața, activitatea și personalitatea generalului Gheorghe Băgulescu demonstrează că neamul românesc și-a păstrat identitatea și unitatea prin oameni de calibrul acestuia, care și-au pus întreaga capacitate de muncă în slujba apărării și promovării intereselor României. Realizatoarea documentarului și invitații săi au reușit să evidențieze realizările acestui român, care în tumultul unor vremuri tulburi și al unui context internațional complex, și-a riscat chiar viața pentru țară și a demonstrat că a fost un român patriot.

Eforturile întreprinse de colegul meu pentru cunoașterea vieții, activității și personalității generalului Gheorghe Băgulescu, precum și demersurile întreprinse de acesta la autoritățile române pentru aducerea în țară a osemintelor sale trebuie apreciate cum se cuvine.

Mihai Epure este recunoscut în mediile academice, universitare și publicistice ca unul dintre cei mai avizați niponologi români, fiind invitat să susțină prelegeri, conferințe și puncte de vedere în problematica Orientului Îndepărtat și, în special, despre Japonia. De asemenea, este de remarcat activitatea sa publicistică, abordând genuri literare diferite, de la proză la poezie, de la eseu la monografie sau note de călătorie, printre care menționăm cărțile: „*Japonia, ikebana de gânduri*”, „*Eșafodul din Bosfor*”,

„Amurg la Paris”, „Din Carpați până la Fuji”, „Evantaie lirice”, „Melancolie de Rusalii”, „Destin și pătimire”, „Neamuri fără zestre”, „Samuraiul de pe Argeș”, „Demisia din viață”, „Terorismul internațional”.

Mihai Epure este inclus în Enciclopedia „*Contemporary Who's Who*”, începând cu ediția 2002 – 2003, elaborată de American Biographical Institute și în ediția 2003 și următoarele ale Enciclopediei „*The International Directory of Distinguished Leadership*”, tipărită în SUA. Din 2006 figurează în Enciclopedia Personalităților „*Hubners Who's Who*”, publicată la Viena, iar în noiembrie 2008 American Biographical Institute l-a desemnat „**Man of the Year representing Romania**”.

Închei cu speranța că, încet – încet, galeria românilor patrioți va fi ocupată numai de cei care și-au pus viața și activitatea în slujba României și vom scăpa de „marii patrioți”, care s-au pus și încă se mai pun, uneori chiar pe față și cu alai de zgomote, la dispoziția unor grupuri ce servesc interese străine statului român .

Gheorghe Bărbulescu

POVESTE (ADEVĂRATĂ) DESPRE MARINARI ȘI PIRATERIE

Și dacă diferențe similare între teoria civilizată a secolului XXI și practicile maritime primitive din vremea piraților există și operează și în alte sfere de activitate, în cea economică sau socială sau chiar politică, noi cine suntem?

Noi unde ne poziționăm pe segmentul dintre hoție și onestitate?

Pierduți în Portul Havana

Pe la începutul toamnei se prezenta la Ambasada României de la Havana un bărbat robust, cu fața lată, înălțimea de cca. 1,80 m și vârsta cuprinsă între 45 - 50 de ani. Era îmbrăcat decent, într-o cămașă albă imaculată, pantaloni negri și pantofi de aceeași culoare bine lustruiți. După înfățișarea fizică bine clădită, degajând siguranță și echilibru te așteptai la o voce din registrul grav, bas sau cel puțin bariton, dar vocea sa, mai degrabă de tenor, și privirea ușor lunecoasă distonau cu restul trăsăturilor. La prima privire nu știai de unde să îl iei. Nu mi-am dat seama dacă era român sau străin până nu mi-a zis „Bună ziua” și s-a prezentat aproape militarmente „Sunt E.M., căpitanul vasului românesc D.V.”

Povestea lui m-a surprins, m-a făcut trăiesc sentimente de compasiune, de solidaritate, de scandalizare și dorință de luptă împotriva absurdului, a minciunii și vicleniei, animat de sentimentul național de care, în țară, astăzi am ajuns uneori să ne rușinăm, dar care, afară, se accentuează proporțional cu depărtarea față de casă.

Vasul D.V. comandat de căpitanul E.M. venise cu marfă grecească în Portul Havana și fusese ancorat în rada portului, așteptându-și rândul la dană pentru descărcare. În acest timp, o furtună tropicală ce se abătuse peste Havana, smulsese din ancoră un vas cubanez care lovise în babord vasul românesc. Culmea tupeului, compania maritimă cubaneză, intentase acțiune juridică vasului românesc, iar acesta fusese arestat de autoritățile portuare cubaneze până la rezolvarea cazului. Adică vine unul și-ți dă un pumn zdravăn în nas și apoi tot el te dă în judecată. Colac peste pupăză, armatorul grec al vasului românesc intrase în faliment, nu plătise echipajul și nici nu dădea semne că l-ar interesa în vreun fel soarta acestuia. Marinarii români erau, deci, izolați în rada Portului Havana, fără bani, fără alimente, fără apă și combustibil, cu vasul avariat de cubanezi și arestat tot de cubanezi.

Mai frumos nici că se putea. Ca în cărțile cu pirați. Ce era de făcut? Scandal la cubanezi! De acord, dar până atunci trebuia ajutat echipajul cu

alimente și cu apă. Am făcut apel la toți membrii ambasadei și am strâns câte ceva de la fiecare. Oamenii au înțeles repede despre ce era vorba și acea solidaritate românească care nu se manifestă decât arareori, dar atunci când scânteiază orbește, s-a aprins cu furie. Fiecare a venit cu ce avea prin bucătăria: cu sticle de ulei și apă minerală, cu zahăr, cu făină, orez, conserve de carne, fructe, sucuri, ba și ceva rom cubanez. În plus am mai strâns și câțiva dolari. Era de necrezut. Meschinăria, scârțoșenia, invidia, zgârcenia care bântuie stupid prin ambasade dispăruse brusc și toți săreau în ajutorul marinarilor români pierduți la capătul lumii. Căpitanul a chemat doi oameni din echipaj să ridice alimentele iar eu am plecat cu el în piață să cumpărăm verdețuri, carne și pâine.

Pe drum îl întreb pe căpitan dacă a anunțat incidentul la compania de asigurări. Răspunsul lui m-a înghețat. Vasul nu era asigurat. Am crezut că nu am înțeles bine. Nu se putea așa ceva. Cum să pleci pe mare cu vasul neasigurat? Nu ieși pe șosea cu o mașină fără să ai asigurare, e penal, darămite cu un vas prin Mediterana, de-a latul Atlanticului. Dacă ajungem la tribunal cu proprietarii vasului cubanez și se află, și cu siguranță că s-ar afla, suntem pierduți.

M-am întors la ambasadă mult mai îngrijorat decât plecasem. Am cerut întrevvedere la compania navală cubaneză și am obținut-o pentru a doua zi la orele 10,00.

La masă cu pirații

Am plecat la întâlnire îngrijorat de inconștiența căpitanului nostru, scandalizat de tupeul cubanezilor și preocupat de cursul pe care îl puteau lua evenimentele.

La compania navală cubaneză mă aștepta șefa serviciului juridic împreună cu jurista specialistă în dreptul maritim. După salutările protocolare, ne-am așezat la masa de discuții și, cât am schimbat cărțile de vizită, au și apărut tradiționalele cești micuțe cu cafea cubaneză marca Cubanita, tare și cu mult zahăr, împreună cu paharele cu apă rece de-ți înghețau dinții. Am simțit la gazde o ușoară stânjeneală pe care mi-a lămurit-o repede șefa serviciului:

- Ne pare rău că într-o problemă pur maritimă a trebuit să se implice Ambasada României.

Bun! Începutul nu era rău. Va să zică se simțeau cu musca pe căciulă. Nu le convenea faptul că a apărut Ambasada.

- După cum știți, răspund eu, rolul oricărei ambasade este de a promova relațiile dintre cele două state, cel reprezentat și cel de reședință, de a veghea ca micile neînțelegeri care pot apărea între firmele din cele două

țări să nu afecteze climatul de încredere și de cooperare dintre guvernele lor. Este cazul în speță.

Am făcut o pauză pentru a da timp celor două interlocutoare să mă aprobe, după care am continuat atacând:

- Vasul nostru se află arestat de dumneavoastră, care, după ce l-ați lovit și avariat, ați găsit de cuviință să-l imobilizați la dană, să-i interziceți accesul la sursele de apă potabilă și combustibil, punând echipajul nostru în imposibilitatea de a porni generatoarele de energie electrică pentru a avea lumină la bord, a funcționa aparatele de bucătărie pentru prepararea hranei, lăsându-l fără apă curentă în instalațiile sanitare și menajere. În plus ați înaintat plângere împotriva căpitanului nostru la tribunalul local. Vă mărturisesc sincer că nu înțeleg o astfel de atitudine din partea agresorului, pentru că agresiune se numește lovirea vasului nostru, chiar dacă ea s-a produs involuntar.

Am tăcut brusc, așteptând răspunsul gazdelor care a venit destul de anevoie, vag și ocolit.

- Dvs. nu cunoașteți practicile maritime.

- Nu, nu sunt specialist în dreptul maritim, de aceea caut să înțeleg. Vasul nostru era ancorat în locul în care i s-a indicat de către autoritățile portuare cubaneze. Peste el a venit vasul dvs. care l-a lovit.

- Da, dar căpitanul dvs. nu a încercat nici o manevră de evitare când a văzut că vasul nostru se îndrepta spre el, m-a întrerupt jurista specialistă în dreptul maritim.

- Stați puțin, să înțeleg ce vreți să spuneți. Deci, era furtună. Vasul nostru era ancorat. Vasul dvs. ancorat. Furtuna smulge vasul cubanez din ancoră și îl deviază spre vasul nostru. În acel moment, după opinia dvs., căpitanul vasului românesc ar fi trebuit să ridice ancora și să se dea la o parte din fața vasului cubanez. Pe furtună. Riscând să fie târât el, de data această, spre alte vase ancorate în apropiere și să la avarieze. Nu vi se pare ilogică manevra și chiar periculoasă?

- În marină există anumite practici, pe care n-aveți cum să le înțelegeți dacă nu lucrați cu ele.

- Nu, nu înțeleg. De aceea nici nu pot să îmi explic această practică invocată de dvs. Deci dumneavoastră ați lovit vasul nostru în rada portului dumneavoastră și tot dumneavoastră, profitând de faptul că erați acasă și aveți toate pârgھیile în mână, l-ați arestat, pe motiv că nu a ridicat ancora pe furtună ca să se dea la o parte din fața vasului dumneavoastră scăpat din ancoră. Mă întreb acum din ce cauză a scăpat din ancoră. A fost singurul vas din radă căruia i s-a întâmplat acest lucru. I s-a rupt ancora? S-a rupt lanțul de ancorare? Înseamnă că incidentul s-a datorat unei proaste verificări tehnice a instalațiilor vasului dumneavoastră.

În fine, am șarjat eu hotărâtor, înțeleg că trebuie să mergem în instanță pentru a rezolva cazul. Vom merge dacă este necesar, dacă nu sunteți de acord să soluționăm cazul pe cale amiabilă, în spiritul relațiilor de respect dintre statele noastre. Vom merge în instanță, unde Ambasada va asigura, desigur, vasului românesc sprijinul juridic necesar, pentru a obține inclusiv daune interese. Cubanezii când aud de "daune interese" se moaie precum fructele de mango înainte de a cădea din pom. Nu au cu ce plăti, iar o eventuală nouă creanță este analizată, cercetată și anchetată de diferitele organe și comisii de specialitate, iar situația celui din vina căruia s-a făcut devine departe de a fi invidiabilă.

- Poate că nu este necesar, intervine șefa serviciului juridic. Ce înțelegeți dvs. prin soluționare pe cale amiabilă?

- În primul rând retragerea plângerii împotriva căpitanului, în al doilea rând ridicarea stării de arest a vasului și, în al treilea rând repararea vasului, mai ales că avariile sunt foarte importante.

Spre surprinderea mea gazdele au acceptat mai repede decât m-aș fi așteptat, lăsându-mă nedumerit de două ori. O dată de agresiunea cu care atacaseră episodul ciocnirii (cu acțiune juridică, cu arestare) și a doua oară cu consimțirea rapidă la propunerile mele.

Așa după cum îi cunoșteam pe cubanezi, rezulta că cele două juriste veniseră la întâlnirea cu mine având, deja, aprobat mandatul de a accepta rezolvarea amiabilă în termenii propuși de mine, în cazul în care nu puteau obține mai mult. Altfel, mi-ar fi comunicat direct că urmau să-și informeze șefii de propunerile mele și m-ar fi chemat la o nouă rundă de negocieri.

Cele două parteneri de dialog păreau chiar ușurate și mulțumite de felul cum se încheiaseră discuțiile. Eu, desigur, n-aveam cum să mă simt altfel decât de-a dreptul fericit.

Dintr-o dată le vedeam acum cu alți ochi pe cele două cucoane. De fapt abia acum le vedeam. Erau două „morenas” (brunete) drăguțe și chiar simpatice. M-au asigurat că reparațiile la vasul nostru vor începe chiar de a doua zi, iar vasului i se va asigura accesul la toate sursele de alimentare, chiar din seara aceasta.

Am început apoi să vorbim de căldura de afară, le-am întrebat care ar fi cele mai frumoase locuri de vizitat din Cuba (e subiectul cel mai îndrăgit de cubanezi, să-i întrebi și să-ți vorbească despre frumusețile naturale ale țării lor), am lăudat cafeaua, romul și țigările cubaneze, frumusețea femeilor (apreciere pe care au primit-o cu o cochetărie nedisimulată).

Spre sfârșitul întrevederii noastre care se încheia într-o atmosferă relaxată, încurajat de atitudinea lor devenită prietenoasă, îndrăznesc și le întreb:

- Acum, că totul s-a terminat cu bine, lămuriți-mă și pe mine ce-a fost cu toată acțiunea aceea de început, desprinsă parcă din Procesul lui Kafka, acțiune ce pentru mine continuă să îmi pară nu numai total illogică dar și fără sorți de izbândă.

- Ilogică poate, dar nu și fără sorți de izbândă, zice jurista specialistă în dreptul maritim. După cum v-am spus, dvs. nu cunoașteți practicile navale. Acestea își au originea în trecut, în cutumele care se trag din vremea piraților, când intimidarea își avea rolul său bine determinat.

- Adică, vreți să spuneți că ați mers la intimidare și cu arestarea vasului și cu acțiunea juridică împotriva căpitanului?

- Desigur. Vasul era sub pavilion panamez, iar armatorul era grec, aflat într-o situație financiară și juridică dificilă. Dacă nu ar fi avut sprijinul Ambasadei României căpitanul vasului s-ar fi descurcat greu. Există posibilitatea ca vasul să fi putut fi, până la urmă, confiscat sau să se obțină o importantă sumă pentru eliberarea lui.

- Practici ce se trag din vremea piraților, deci?

- Cam așa.

Pentru câteva clipe am rămas descumpănit, încercând să înțeleg ceea ce nu mi se predase niciodată nicăieri, despre care nu auzisem vreodată și despre care cu atât mai puțin nu îmi imaginasem. Un fior rece m-a străbătut pe șira spinării și un nod mi s-a pus în gât. Cum adică, practici navale? Atunci teoria transporturilor navale, teoria legislației navale, acestea pentru cine sunt? Pentru proști? Și dacă diferențe similare între teoria civilizată a secolului XXI și practicile maritime primitive din vremea piraților există și operează și în alte sfere de activitate, în cea economică sau socială sau chiar politică, noi cine suntem? Noi unde ne poziționăm pe segmentul dintre hoție și onestitate?

Dar nu era nici locul, nici timpul să mă arăt slab de înger. Am zâmbit înțelegător, deși nu puteam să înțeleg, nu puteam să accept ceea ce aflasem și continui să nu înțeleg nici astăzi.

La urma urmei obținusem ce voiam. Vasul nostru era liber împreună cu tot echipajul și urma să fie reparat pe cheltuiala cubanezilor. M-am despărțit, deci, în termeni amicali de cele două cubaneze care, de acum, păreau de-a dreptul amabile, și am plecat spre ambasadă.

Pe drum sintagma "practici navale" pe care mi-o evocase cu atâta superioritate jurista cubaneză îmi zumzăia în cap ca o viespe ce-ți dă târcoale atunci când mănânci o pară sau un strugure dulce. Încercam să o alung imaginându-mi clipa în care aveam să-i dau căpitanului vestea cea mare, dar ea, sintagma "practici navale" tot îmi revenea cu insistență făcându-și loc hoștește, ca un pirat, printre gândurile și imaginile pe care încercam din răspuțeri să le țin în rânduială.

Tot despre piraterie

Spre surprinderea mea, căpitanul a primit vestea cea mare cu jumătate de entuziasm, ba chiar cu rezervă:

- Da..., dar tot nu putem pleca.
- Cum adică nu puteți pleca? De ce nu puteți pleca? Cine vă mai ține?
- Păi cu ce să plecăm? Cu ce bani să alimentăm vasul?

Drace! Avea dreptate. N-aveau bani nici măcar pentru mâncare. Ce să fac? Cum să-i ajut?

- Ați avea nevoie de un contract de transport, ca să faceți rost de bani.
- Am avea. Dar cine ne încredințează nouă un contract de transport cu avans de plată pentru armarea vasului?

Iar avea dreptate.

- Să vedem. Trebuie să găsim ceva.

Vasul trebuia neapărat să plece cât mai repede pentru că acumula datorii pentru staționare și căpitanul n-avea cu ce să le plătească, deci risca să fie din nou sechestrat și, de data aceasta, pe motive de necontestat.

În aceeași după-amiază am trecut rapid să caut cu înfrigurare printre toate cunoștințele și toate contactele pe care le aveam în plan local pe cineva care să ne ajute și, în final, am găsit. Am obținut pentru nava D.V. un contract de transport în bazinul Caraibelor. Bucurie mare. Am scăpat cu toții de belea. Vasul a alimentat pe socoteala exportatorului și, în strigătul victorios al sirenei, s-a desprins greoi de la dană, încărcat la capacitatea maximă. Pe chei, noi, cei care fuseserăm implicați în întreaga daraveră, răsufлам ușurați și fluturam batistele.

La o vreme am auzit că, după ce a descărcat în portul caraibian de destinație, vasul D.V. a ajuns în Portul Panama, iar aici, căpitanul împreună cu echipajul au vândut nava și s-au făcut nevăzuți în lume.

A fost, probabil, o altă practică maritimă care se trage tot din vremea piraților și de care nici eu, nici alți naivi ca mine habar nu au.

Câte alte asemenea practici or mai fi și cât de mare poate fi naivitatea noastră?

Ovidiu M. Curea

LECȚII DE DEMNITATE

Suntem un popor înzestrat cu de toate – bune și rele. Primim și dăm lecții cu oarecare lejeritate. Destin și har deopotrivă, am putea spune. Lecțiile nu se dau și nu se primesc ușor. Este nevoie de har și notorietate în primul caz, de disponibilitate în al doilea caz. Lecția înseamnă, între altele, prelegere, instruire, sfat, dojană, corecție, dar și învățătură morală sau pildă de moralitate, civism, patriotism, curaj sau de demnitate, etc.

În ultima vreme vin spre noi tot mai multe lecții dinăuntru sau din afară, care mai de care cu parfum european sau autohton „garantate cool” și musai de urmat, din partea unor personaje cu preaplin intelectual sau politic, analiști a de toate, formatori de „puncte de vedere”, prezicătoare și demimondene, renovatori și reevaluatori de istorie națională, pseudoelitele prezentului nostru mortificat.

Din fericire printre noi mai sunt, încă mai sunt, oameni care trec de barajul imposturii și infatuării tristelor personaje și ne oferă prin viața și munca lor, modele de echilibru și onestitate, oameni care țin de neam și valorile sale identitare, oferindu-ne, ori de câte ori se implică în viața cetății sau se manifestă în spațiul public, adevărate lecții de demnitate.

De această dată ne-am oprit la academicianul Dinu C. Giurescu, unul dintre cei mai mari istorici, pe care i-a dat neamul nostru, un adevărat catalizator al promovării adevărului despre noi și ale noastre, un critic avizat și aplicat al prezentului nostru istoric, un optimist îngândurat cu privire la ce va fi mâine în România.

Interviul acordat de către academicianul Dinu C. Giurescu, unui post de televiziune din București, la sfârșitul anului 2014, l-am perceput ca pe o adevărată lecție de înțelepciune și demnitate pe care profesorul ne-a predat-o nouă spre luare aminte – că drumul pe care ne-am așezat să mergem va fi greu de parcurs cu traista goală și povara politicilor incoerente, demagogiei și corupției, a incapacității statului de a lua înapoi ce i s-a furat, a prostului obicei al românului de a se așeza sluj cu fața spre Occident și cu fundul către țara sa.

- Suntem o țară sărăcită, stresată și învrăjbită.
- Ultimii zece ani îi așezăm într-o etapă în care a mai contat doar răbdarea.
- Am ajuns de la Deșteaptă-te române la descurcă-te române !
- După 25 de ani, în România se bate pasul pe loc rău de tot.
- Eu mă întreb, chiar, nu-i doare pe cei ce au distrus o industrie care ocupa atâta forță de muncă?

- Singurul mijloc de a-i pune la punct pe toți ăștia (care nu se mai opresc din furat n.n.) ar fi să le iei averea.
- Reînnoirea clasei politice cu ajutorul justiției – ce reînnoire este aceasta?
- Înainte era internaționalismul, acum este cosmopolitismul ... Când este vorba de România, dă-i cu rahat.
- Americanii au sentimentul puterii lor care este fixat în inima și sufletul lor... la noi ...
- Derbedeii societății sunt mai numeroși astăzi decât altădată.
- Sunt detractorii, hienele istoriei care scot doar mizeriile din trecutul nostru, ca și cum nimic nu a fost sau nu este bine.
- Nu distrugeți ce s-a creat, se zicea în decembrie 1989 ... și cum s-a respectat?
- Retrocedarea este o mare potlogărie sub sloganul: „proprietatea este sacră !”
- Avem nevoie de o nouă industrializare.
- Să avem în vedere că poziția geografică a României, ca și a Rusiei sau Germaniei nu se va schimba niciodată. Să fim mai înțelepți în relația cu Federația Rusă. Cum s-au bătut rușii și germanii în al doilea război mondial și cum se înțeleg acum! Mărâim la Rusia, la dulăi, și ce obținem? Noi ne mărâim precum cățelul cu dulăul. Hâr, hâr, hâr cățelul ... și dulăul hop îl înhață.
- Trebuie să realizăm coeziunea generațiilor. Să spunem generației de sub 40 de ani ... Măi, aveți o țară de cucerit, de administrat – Pofțiți!
- Sentimentul național este strivit acum de cosmopolitism.
- Să transmitem emoție tinerilor, să vadă la tine că ți se pune un nod în gât, când vorbești de țara ta.
- Fiecare om are un rost în viață. Discuțiile despre țară și destinul ei, ne dă un sens.
- Să nu uităm bățul, de pus pe clasa politică atunci când greșește.

Eu am încredere totuși că lucrurile se vor îndrepta treptat, treptat. Ceea ce era de demonstrat: un fin și calificat observator al vieții social-politice și economice din România de azi, un patriot angajat în destinul țării sale cu onestitate și întreaga sa putere de muncă și creație.

Ion Pavel

PROBLEMA BASARABIEI ÎN DISCUȚIILE ROMÂNNO-SOVIETICE DIN TIMPUL RĂZBOIULUI RECE (1944-1965)

(III)

Întâlnirea de la Pițunda – liderii sovietici sunt îngrijorați de „iredentismul românesc” în privința Basarabiei

Pentru prima dată, într-o formă explicită, problema Basarabiei a apărut în discuțiile româno-sovietice, la nivelul cel mai înalt, în urma unei vizite pe care o delegație oficială a României, condusă de Ion Gheorghe Maurer (delegație din care făcea parte și Nicolae Ceaușescu), membru al Biroului Politic al CC al PMR, președintele Consiliului de Miniștri al României, a efectuat-o în RP Chineză și RPD Coreeană, în perioada 3-10 martie 1964. După cum va relata ulterior I. Gh. Maurer, vizita la Beijing a avut scopul „de a face China să înțeleagă politica noastră ca o politică de ieșire de sub hegemonia sovietică. Să câștigăm, deci, sprijinul Chinei”. Cu această ocazie, liderul chinez Mao Zedong, în discuțiile purtate cu delegația de stat a României, a abordat chestiunea teritoriilor românești ocupate de URSS, într-un context mai amplu cuprinzând problematica frontierelor și a relațiilor cu Uniunea Sovietică.

La reîntoarcerea de la Beijing spre București, delegația română, potrivit unui obicei mai vechi, a făcut o escală la Moscova, pentru a informa conducerea sovietică despre rezultatele vizitei în China. Întrucât primul secretar al CC al PCUS, Nikita Hrușciiov, nu se afla atunci la Kremlin, ci în Crimeea, delegația română s-a deplasat în regiune, pentru întâlnirea cu liderul sovietic. În ziua de 15 martie, la Pițunda (localitate cunoscută și prin denumirea de Gagra), delegația română a avut o convorbire cu Hrușciiov asupra problematicei internaționale, relațiilor bilaterale, dar au fost aduse în discuție și unele aspecte ale convorbirilor purtate de români cu delegația chineză, la Pekin.

Referitor la acest moment, Hrușciiov notează în *Memoriile* sale : „Îmi amintesc că o delegație română a fost în China. Aceasta s-a întâmplat după

ce noi înșine tocmai încetasem să vizităm pe chinezi, deoarece aceștia nu ne mai invitau. Pe drumul de reîntoarcere de la Beijing la București, delegația română a trecut prin Moscova. Am avut o discuție foarte prietenească și animată... A fost și ceva care ne-a speriat : «Chinezii ne-au spus că voi ne-ați luat Basarabia – au zis românii. Noi n-am avut decât să ascultăm, deși, evident, nu mai avem nevoie de Basarabia». Astfel, românii ne-au redat doar ceea ce auziseră de la chinezi, dar ei nu exprimaseră nici un dezacord în legătură cu ceea ce au spus chinezii despre Basarabia. Această conversație ne-a lăsat un gust amar. Începeam să-i suspectăm pe români că ne-ar purta pică pentru retrocedarea, după război, a Basarabiei la Uniunea Sovietică”. În mod sigur, convorbirile purtate la Pițunda au fost de natură să agraveze suspiciunile liderilor sovietici în legătură cu „iredentismul românesc” în privința Basarabiei. Sesizând că Basarabia reprezintă motivul real pentru noua atitudine românească, Hrușciiov avansa, în legătură cu aceasta, propria sa teorie : „Privind lucrurile din punct de vedere istoric, Moldova n-a făcut niciodată parte din statul român, care a luat-o de la noi după revoluție, când armata noastră era prea slabă ca să ne mai poată apăra de dezmembrare. Retrocedarea Moldovei după război nu a reprezentat altceva decât refacerea hotarelor noastre, care existau înainte de revoluție”.

La patru decenii de la aceste evenimente, iată cum relatează însuși Ion Gheorghe Maurer, despre declarațiile lui Mao Zedong : „Pentru istoricii lor, lucrurile erau cunoscute. În polemica angajată cu sovieticii, ei foloseau exemplul Basarabiei ca dovadă că sovieticii sunt cotropitori de pământuri străine. Noi nu avusesem cum ști dinainte că ei cunosc problema Basarabiei”. Referitor la discuțiile purtate cu sovieticii, la Pițunda, fostul prim-ministru al României, arată următoarele : „La un moment dat, Hrușciiov a adus vorba despre momentul în care chinezii au spus că sovieticii ne-au luat Basarabia. Eu am tăcut. «Ce le-ai răspuns?», m-a întrebat Hrușciiov. «Ce puteam să răspund?», am zis eu. Ceea ce însemna : «Ne-ați luat!». Hrușciiov n-a mai zis nimic. Ce să mai fi zis. Amândoi știam de partea cui este dreptatea, dar noi nu eram sub puterea dreptății, ci a lor”.

Informațiile de care dispunem în acest moment ne permit să apreciem că, la întâlnirea de la Pițunda, discuția despre chestiunea Basarabiei a apărut în contextul dialogului mai amplu asupra dificultăților delimitării frontierei

sovieto-chineze. Vorbind despre activitatea Comisiei mixte sovieto-chineze pentru definitivarea liniei de demarcație între cele două țări, Hrușciov a apreciat că „răscolirea” istoriei era contraproductivă, considerând că granițele trebuiau respectate ca atare : „Ce s-ar întâmpla dacă am revizui granițele cu Manciuria, cu Mongolia etc.? Asta nu ar constitui decât un prilej în plus de discuție. Cu atât mai mult această discuție nu-și are sensul în relațiile dintre țările socialiste”. Liderul de la Kremlin a adus ca exemplu cazul Basarabiei, spunând apoi : „Eu cred că nu trebuie să discutăm despre această problemă, că atunci în țările socialiste ar trebui să se facă un plebiscit. Dacă românii ar ridica această problemă, eu personal aș fi pentru plebiscit și să lăsăm popoarele să hotărască unde vor să aparțină”. În continuare, Hrușciov a atenționat asupra problemelor de frontieră ce ar fi existat între România și Ungaria, precum și a altor diferende teritoriale potențiale între țările socialiste. În ședința Biroului Politic al CC al PMR, din 23 iunie 1964, când a venit vorba de sugestia lui Hrușciov de a organiza un plebiscit în Basarabia, avansată din proprie inițiativă la întâlnirea de la Pițunda, Gh. Gheorghiu-Dej a făcut o serie de comentarii : „Și chestiunea Basarabiei, cum a putut să fie aruncată așa? Cred că e o obsesie și nu întâmplătoare. Sunt multe de spus aici. Ce fel de plebiscit vreți să faceți? (...) Poate aceasta îl preocupă : plebiscitul. Apoi dacă este așa, trebuie să fie adusă populația de acolo (de după Ural, unde a fost deportată o parte considerabilă a populației din Basarabia după anexarea sovietică din 1940 și după 1944 – n.n.), dacă dv. v-ați gândit la aceasta. Aduceți populația pe care ați izgonit-o de acolo și să faceți cu o comisie împărțea și să vedem cum o să iasă?.

„Primăvara de la București”, aprilie 1964

În primăvara anului 1964, neînțelegerile româno-sovietice deveneau publice, la Moscova fiind oficializat – după cum am arătat – Planul Valev și puțin mai târziu, în urma plenarei lărgite a CC al PMR din zilele de 15-22 aprilie, fiind dată publicității *Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale*, cunoscută în istoriografie ca *Declarația din aprilie 1964*. De

reținut că plenara largită a fost convocată anume de Gh. Gheorghiu-Dej, în intervalul de timp respectiv, tocmai pentru a nu pleca la reuniunea șefilor de partide comuniste, prilejuită de sărbătorirea liderului sovietic N. Hrușciov, la 16 aprilie 1964, cu ocazia împlinirii a 70 de ani.

În documentele oficiale românești din perioada următoare, declarația avea să fie denumită *Rezoluția istorică din aprilie*, iar în țările occidentale ea era apreciată ca o adevărată *Declarație de independență*. În acest document de mare amploare, PMR își arăta îngrijorarea în legătură cu neînțelegerile sovieto-chineze care aduseseră mișcarea comunistă internațională în pragul scindării, se pronunța pentru continuarea aplicării principiului coexistenței pașnice cu țările capitaliste, dar fără a renunța la lupta ideologică. În *Declarație* se menționa că la baza colaborării dintre partidele comuniste/muncitorești trebuie să stea principiile „neamestecului în treburile interne, independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc”. De asemenea, se specifica faptul că „nu există și nu poate exista un partid «părinte» și un «partid-fiu», partide «superioare» și partide «subordonate», dar există marea familie a partidelor comuniste și muncitorești, egale în drepturi; niciun partid nu are și nu poate avea un loc privilegiat, nu poate impune altor partide linia și părerile sale... . Niciunui partid nu-i este îngăduit a trece peste capul conducerii de partid dintr-o țară sau alta, și cu atât mai mult nu-i este îngăduit a face apeluri la înlăturarea sau schimbarea conducerii unui partid”.

Declarația din 22 aprilie 1964 era „încununarea unei politici începute după moartea lui Stalin și ea avea să reprezintă temelia strategiei politice a PCR (denumire reluată în 1965) atât în relațiile cu URSS și partidele „frățești”, cât și cu celelalte state, fie „capitaliste”, fie „nealiniat”. *Declarația* a fost amplu dezbătută în adunări de partid la diferite niveluri din instituții și întreprinderi din țară, unde s-a pus în discuție tratamentul îndacvat aplicat României, poporului său și partidului de puterea sovietică. Au fost analizate multe dintre „momentele de asistență nesolicitată din partea Moscovei și de amestec nedorit al autorităților sovietice în problemele interne ale partidului și ale statului, începând din anii 1920 și sfârșind cu anii 1960”, precum și „furtul” comis prin Sovromuri, problema Basarabiei, dar și furtul impresionantului tezaur românesc trimis în Rusia pentru a fi păstrat, în

timpul Primului Război Mondial. Mai mult, declarația lansa câteva întrebări în direcția Moscovei, într-o serie de probleme de securitate care justificau dominația sovietică asupra Europei de Est, cât și a comunității socialiste mai largi. De exemplu, se solicita încheierea „tratatului german de pace” și transformarea Balcanilor „într-o zonă a păcii și cooperării internaționale” (fără a face referire la o zonă liberă de arme nucleare) și susținea chiar „să i se acorde neîntârziat Republicii Populare Chineze locul din cadul Națiunilor Unite”.

Raportul detaliat al întâlnirilor publice pe marginea Declarației a provocat furie la Moscova, dar oficial conducerea URSS a avut, la început, o atitudine ce poate fi caracterizată drept „rezervată”. Nedorind să facă prea mult zgomot în public, N. Hrușciov a decis să prelucreze partidele comuniste și muncitorești, orientându-le contra României, pe care a învinuit-o de „naționalism”. Documentul a fost neglijat de către țările din blocul statelor socialiste, cu excepția Iugoslaviei și Poloniei, care l-au publicat.

Liderii români cer explicații conducerii sovietice pentru „jocul la două capete” practicat în chestiunea Basarabiei și cea a Transilvaniei

Între 26 mai și 9 iunie 1964, cu ocazia vizitei la Moscova a unei delegații oficiale române, în frunte cu Chivu Stoica, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. conducerea sovietică, reprezentată de A. Mikoian, președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al URSS, N. Podgornî și Iuri Andropov, secretari ai CC al PCUS, și-a exprimat nemulțumirea față de conținutul *Declarației din aprilie* și de faptul că în cadrul adunărilor organizațiilor de partid ale PMR „s-a pus problema Basarabiei și a Bucovinei de Nord”. Partea sovietică era de părere că în România erau revizuite bazele relațiilor cu URSS, ignorându-se rolul „eliberator” al armatei sovietice, întreținându-se o „stare de spirit antisovietică”, fiind susținute „acțiunile cu caracter naționalist”.

În perioada 7-14 iulie 1964 s-a aflat la Moscova o altă delegație reprezentativă din România în frunte cu Ion Gh. Maurer, și cu participarea

lui Emil Bodnăraș, care a purtat discuții cu primul ministru al URSS, Alexei N. Kosîghin și Nikolai Viktorivici Podgornîi, membru al Prezidiului, secretar al CC al PCUS. În ședința din 9 iulie, în contextul discuțiilor despre „planul Valev” și alte aspecte ale relațiilor bilaterale, primul ministru român a abordat „una dintre cele mai grele probleme” din sfera raporturilor cu URSS, problema Basarabiei. Șeful delegației române se întreba cu acest prilej: „De ce în Uniunea Sovietică se crede că România are pretenții teritoriale față de Uniunea Sovietică? De ce în Uniunea Sovietică se crede că în România se revendică Basarabia? Ce fapte, ce declarații, ce atitudine din partea României, a factorilor ei responsabili justifică asemenea credințe în Uniunea Sovietică? Pentru că noi ne-am întâlnit cu aceste probleme, întâi foarte mulți dintre oamenii noștri care au venit aici au fost întrebați: Este adevărat că voi revendicați Basarabia?”.

Intervenind în discuție, Emil Bodnăraș, membru al delegației române, participant la întâlnirea de la Pițunda, a menționat că în convorbirile purtate cu Nikita Hrușciov delegația română nu a acordat o atenție deosebită acestui aspect, mirându-se doar de „punerea problemei”, dar că, ulterior, după ce această chestiune a revenit în întrebările puse de unii cetățeni sovietici în convorbiri cu studenții români aflați la studii în URSS, conducerea română a încercat să clarifice natura acesteia. „Să ne lămurim – declara Bodnăraș – dacă la dv. s-a format vreo părere că România socialistă a pus, pune sau intenționează să pună problema Basarabiei sau probleme teritoriale”.

Pentru clarificarea lucrurilor, demnitarul român a amintit o cuvântare a lui Nikita Hrușciov rostită la 7 martie 1959, la cea de-a IX-a Conferință muncitorească pan-germană de la Leipzig, în care acesta a abordat problemele teritoriale existente între țările socialiste. Printre altele, liderul sovietic precizase că „o parte din actualul teritoriu al RSS Moldovenești a fost cotropită de regele român și la un anumit moment a fost din nou realipită la teritoriul sovietic. Între Uniunea Sovietică și Republica Populară Română nu se ivește însă niciun litigiu de frontieră, deoarece cele două țări ale noastre sunt socialiste și sunt călăuzite de interese comune, merg spre același țel – comunismul. Dar aceasta nu înseamnă că în rândurile unei anumite părți a populației României nu există oameni care să considere că Moldova este o parte a României”.

Bodnăraș a reprodus pasaje din discursul rostit de N. Hrușciiov la conferința sus-amintită, în care liderul sovietic a atacat atât subiectul Basarabiei, cât și cel al Transilvaniei. Acest fapt a surprins Biroul Politic al CC al PMR, care nu a înțeles nici atunci și nici până în ziua discuției de la Moscova „ce sens a avut să fie ridicate probleme teritoriale, mai ales atunci când ele sunt rezolvate”. Emil Bodnăraș a apreciat drept „inoportună” punerea unor astfel de probleme, reproșând părții sovietice faptul că nu a solicitat în prealabil punctul de vedere românesc. „Noi n-am fi sfătuit să se vorbească public despre frontiere” – a arătat el, aducând drept exemplu declinarea invitației „tovarășilor moldoveni” de a vizita Chișinăul și RSS Moldovenească de către Gheorghe Gheorghiu-Dej, tocmai pentru a nu oferi „nici cel mai neînsemnat prilej de a manifesta alte interese pentru Moldova Socialistă decât se cuvin în cadrul relațiilor noastre principiale, ca state, care între ele și-au rezolvat toate problemele”.

Făcând o aluzie directă la „jocul la două capete” pe care îl practicau liderii sovietici, conducerea română întreba „ce nevoie a fost ca în contextul cuvântului tov. Hrușciiov de la Leipzig, Transilvania să apară ca o problemă”, care a fost rezolvată de istorie prin tratatele existente? Drept probe pentru poziția duplicitară sovietică, liderii români au evocat faptul că, în anii 1963 și în 1964, turiștii din URSS care vizitau România au răspândit niște hărți pe care teritoriul românesc era ciuntit. Aceste hărți au fost puse pe masă în fața delegației sovietice. Bodnăraș a criticat, cu acest prilej, și ideea de plebiscit, lansată de Hrușciiov, cu scopul de a rezolva problemele teritoriale între țările socialiste.

Conducerea sovietică reproșează liderilor români folosirea denumirii „Basarabia”, în loc de „RSS Moldovenească”

În ziua următoare a discuțiilor de la Moscova, pe 10 iulie 1964, problema Basarabiei a fost reluată, după ce N. Podgornîi, referindu-se la „zvonurile” despre afirmațiile unor studenți sovietici pe chestiunea în speță, care fuseseră aduse drept exemplu de delegația română, a declarat că în România s-ar admite ideea că un stat socialist poate merge înainte și fără Tratatul de la Varșovia. În răspunsul său, Ion Gheorghe Maurer a arătat că partea română a invocat cazuri concrete când cetățenii sovietici întrebau

directă dacă România revendică Basarabia. Față de menționarea numelui de Basarabia, primul ministru al URSS, Alexei N. Kosîghin a reacționat într-o manieră dură și intempestivă, imputând părții române că nu folosește „denumirea oficială” de RSS Moldovenească, deși în intervențiile sale, Emil Bodnăraș vorbise și despre „Republica Moldovenească”, și despre „Moldova Socialistă”. Kosîghin i-a cerut, practic, lui Maurer să nu mai pronunțe numele Basarabia și să folosească, în mod exclusiv, termenii consacrați în URSS despre RSS Moldovenească, ca o republică aparte, cu un „popor moldovenesc, cu un Comitet Central și un guvern”.

Pentru a depăși momentul de tensiune indus de Kosîghin, Maurer a precizat că se avea în vedere „acel teritoriu care s-a numit Basarabia”, dar primul ministru sovietic a insistat asupra folosirii denumirii „actuale” de RSS Moldovenească. Invocând faptul că „republica moldovenească” se întindea și dincolo de Nistru, în zona transnistreană, Maurer a propus formula „acea parte a Republicii Moldovenești dintre Prut și Nistru”.

Pentru a-și impune punctul de vedere, Kosîghin a recurs la un alt „argument”, susținând că, dacă moldovenii ar auzi că autoritățile române vorbesc de Basarabia, s-ar simți ofensați, dat fiind că „sunt un popor care face parte din Uniunea Sovietică”, căruia „trebuie să i se dea ce i se cuvine”. Maurer a găsit, însă, „contraargumentul” pe loc, invocând faptul că nimeni altul decât Hrușciiov a folosit denumirea de Basarabia, în discuțiile de la Pițunda, din martie 1964, când a și propus un plebiscit în această provincie.

S-a iscat apoi o controversă, atât Kosîghin, cât și Podgornîi contestând faptul că Hrușciiov s-ar fi referit la prezentul Basarabiei, ci la trecutul acesteia, propunându-se verificarea stenogramei discuției de la Pițunda, pentru a se stabili veridicitatea celor exprimate de liderul sovietic. În acest moment al discuției, Ion Gh. Maurer a ținut să precizeze că, din toată această polemică, nu trebuie să rezulte că România ar avea „probleme teritoriale cu Uniunea Sovietică”. Kosîghin s-a arătat mulțumit de această abordare, discuția părănd că se încheie în această notă.

Simțind nevoia să-l lămurească pe Maurer în privința necesității utilizării denumirii de RSSM, Podgornîi a ținut să precizeze : în România

trebuie să se știe și, implicit, să se țină cont că „nu există un astfel de teritoriu – Basarabia”, iar la tratativele oficiale să fie folosit „termenul potrivit”, cel de RSS Moldovenească. Față de observația lui Maurer că RSSM cuprindea și o fâșie de teritoriu din stânga Nistrului și că denumirea de Moldova Sovietică nu permitea delimitarea părții basarabene, care făcea subiectul discuției, Podgornî a cerut expres să fie folosită denumirea „oficială” de „Republică Moldovenească”.

Convorbirile au fost reluate a doua zi, pe 11 iulie 1964, când N. Podgornî a invocat „anumite știri” parvenite din România precum că „se ridică pretenții față de o parte din teritoriul Moldovei Sovietice”, dar Uniunea Sovietică nu acordă „nici o importanță acestor zvonuri”. Partea sovietică a primit cu satisfacție declarația primului ministru Maurer precum că România nu avea „nici un fel de pretenții teritoriale” față de URSS, dar se arăta contrariată de afirmațiile acestuia potrivit cărora problema Basarabiei se punea nu în România, ci în URSS, și nu de cetățenii români, ci de cei sovietici. „Noi, din păcate, n-am înțeles ce scopuri și intenții ni se atribuie în legătură cu aceasta. RSS Moldovenească intră în componența URSS. De unde și până unde să facem noi tapaj în jurul acestei probleme, pentru că nimeni nu va crede că vrem să răpim Moldova de la noi înșine. Este un lucru straniu. Cum să ridicăm noi problema pretențiilor față de Moldova, atunci când ea este în componența URSS? De la cine s-o luăm? Noi suntem în toate mințile și asemenea sarcină nu ne punem”, se arăta contrariat Podgornî. El a ținut să sublinieze, totodată, că partea sovietică nu a găsit nici în stenograma discuției de la Pițunda, nici în cuvântarea lui Hrușciiov de la Leipzig „niciun fel de aluzii care ar fi dat prilej să se facă afirmații despre prezența anumitor neînțelegeri referitoare la probleme teritoriale” dintre cele două țări și, cu atât mai puțin, în problema unor pretenții teritoriale dintre ele. „În aceste documente – a continuat liderul sovietic – problema frontierei dintre URSS și România se pune tocmai pentru a ilustra ideea că frontierele existente între țările socialiste le considerăm intangibile”.

Desfășurate timp de o săptămână într-o atmosferă tensionată, aceste discuții au fost menite, din punctul de vedere sovietic, potrivit expresiei lui A.N. Kosâghin, ca „boala să nu pătrundă în interior”. În ultima zi a vizitei delegației române la Moscova, pe 13 iulie 1964, a avut loc o întâlnire cu

primul secretar al PCUS, N. Hrușciov, dar în cursul discuțiilor chestiunea „teritorială” nu a mai fost abordată. Acesta a ținut să le spună, însă, reprezentanților României : „Dacă nu vreți să întrețineți prietenie, nu trebuie, se poate și fără asta, dar să nu se facă scandal”. Liderul sovietic a dezaprobat publicarea în presa română a articolului critic publicat în revista „Viața Economică”, la adresa „planului Valev”, menționând că o astfel de reacție nu avea cum să contribuie la păstrarea unor relații bilaterale „curate” și la manifestarea respectului „față de granițe”. La aceste convorbiri finale, din partea română a vorbit cu Hrușciov în special doar Emil Bodnăraș, bun cunoscător al limbii ruse, tonul discuției îndemnând la depășirea momentelor controversate în raporturile bilaterale și la consolidarea prieteniei sovieto-române. Era evident, însă, că relațiile dintre cele două țări înregistraseră o bruscă deteriorare.

Odată cu „Declarația de independență”, conducerea PMR a adoptat și o serie de măsuri mai active față de practicile „stăpânului” dela Kremlin. Memorialistul Gheorghe Manea, fost ofițer de contrainformații, mărturisește că: „dacă până în 1964 Serviciul de Contrainformații Militare avea în atenția sa acțiunile de spionaj ale serviciilor secrete din SUA, Anglia, Franța, RFG, Israel etc, în urma Declarației din aprilie 1964 a PMR a apărut o nouă țintă: Serviciile de spionaj ale URSS. În aceste condiții, serviciile de informații sovietice nu mai aveau controlul direct așa cum se întâmpla înainte, iar acum căutau să penetreze informativ prin recrutări de agenți sau prin folosirea acelor care erau recrutați mai înainte”. Imediat după publicarea „Declarației din aprilie” (1964) a PMR, a început o campanie de prelucrare a documentului în organizațiile de partid din instituții și întreprinderi, precum și în adunări cu grupuri largi de intelectuali, unde celor prezenți li se „dezvăluiau” fapte și date care dovedeau că Uniunea Sovietică încălcase „grosolan” independența României, că îi exploatează nemilos resursele prin Sovromuri în primul rând și că întreaga ei politică față de România nu fusese decât o continuare a celei practicate de Rusia țaristă.

Între timp, Bucureștiul a încetat toate acțiunile de cooperare informativă formale sau informale cu rețeaua informativă a Tratatului de la Varșovia, blocând noile scheme de coordonare sovietice în momentul lansării lor și încercând să prevină integrarea sub egidă sovietică. După

primirea unui raport al Direcției de Informații Militare (DIM) privind diferite propuneri în acest sens, la sfârșitul anului 1964, primul ministru Ion Gh. Maurer a dispus ca DIM „să nu permită crearea în acest mod a unui nou organism cu atribuții de coordonare. În general, nu trebuie să creăm organisme cu atribuții de coordonare generală. Legăturile bilaterale sunt mai indicate în acest caz”.

În decembrie 1964, la un an și jumătate după ce îi sugerase lui Hrușciiov ca Moscova să își retragă rețelele clandestine de spionaj de pe teritoriul statelor socialiste, Bucureștiul a șocat din nou Moscova declarând public că se simte „nevoia” de schimbare în procesul decizional care implica statele membre ale Tratatului de la Varșovia.

În acea perioadă, analiști occidentali considerau că Bucureștiul devenise mult mai independent față de Moscova decât Belgradul și era deja pe cale să stabilească legături militare mai „lejere”. Așa cum arată studii recente, în iulie 1964, CIA care, în mod obișnuit, era destul de precaută când venea vorba de România a afirmat că „succesul înregistrat de aceasta în încercarea sa de a-și apăra interesele naționale poate inspira acțiuni similare din partea statelor est-europene”.

Sprijin chinez pentru România în chestiunea Basarabiei

Atitudinea Bucureștiului de independență față de Moscova este tot mai mult încurajată de Beijing, care încearcă să asocieze revendicările românești față de Uniunea Sovietică cu cele chineze din Orientul Îndepărtat. De menționat că oficiosul Partidului Comunist Chinez, „*Jenminjibao*”, publicase încă din 1960 referiri la acest subiect, pentru a indica politica constant agresivă pe care rușii au practicat-o la adresa țărilor din jur.

Poziția chineză în această chestiune, a fost exprimată în cea mai dezvoltată formă de liderul chinez Mao Zedong, în aceeași zi de 10 iulie 1964 (curioasă coincidență), când la Moscova delegațiile română și sovietică se confruntau pe tema Basarabiei, așa cum am arătat mai sus. În acea zi, președintele chinez a introdus în „circuitul public” chestiunea „teritorială” dintre URSS și România, cu ocazia unei întrevederi cu delegația

parlamentarilor socialiști japonezi, în prezența a 32 de jurnaliști niponi. La rugămintea unuia dintre membrii delegației nipone de a se pronunța în privința insulelor Kurile, pierdute după cel de-al Doilea Război Mondial de Japonia, Mao Zedong a dat un amplu răspuns, în care a arătat: *„Pământuri cucerite de sovietici sunt foarte multe. Conform Hotărârii de la Yalta, Uniunea Sovietică, sub pretextul garantării independenței Mongoliei, a ocupat în realitate această țară... În 1954, când Hrușciiov și Bulganin au fost la noi, în China, noi am pus această problemă, dar ei au refuzat să discute. Ei și-au declarat teritoriu propriu o parte a României. Despărțind o parte a Germaniei de Est, sovieticii au alungat populația locală în partea de Vest a Germaniei. Luând o parte din teritoriul Poloniei, ei au alipit-o la Rusia, iar drept compensație le-au dat polonezilor o bucată din Germania de Est. Același lucru l-au făcut și în Finlanda. Ei au despărțit și au luat tot ce au putut dezmembra. Chiar declarau că regiunea Sintzian și teritoriul din nordul bazinului fluviului Amur trebuie alipite la URSS... Uniunea Sovietică ocupă un teritoriu de 22 de milioane km², pe când populația ei constituie doar numai 200 milioane de oameni. Japonia având un teritoriu de numai 370 000 km², are o populație de 100 milioane de persoane. Cu aproximativ 100 de ani în urmă, teritoriul de la răsărit de lacul Baikal din Siberia a intrat în componența Rusiei și de atunci Vladivostok, Habarovsk, Kamceatka ș.a. au trecut evident și în componența Uniunii Sovietice. Noi încă nu le-am prezentat pretențiile noastre asupra anumitor teritorii. Cât privește Insulele Kurile, aici pentru noi totul e clar : acestea trebuie retrocedate Japoniei”*.

Pe 11 august 1964, presa japoneză a publicat în detaliu acest interviu, care a avut apoi un amplu ecou internațional, diferendul teritorial sovieto-chinez devenind astfel public. Tot în 1964, Ambasada Chinei de la București difuzează o hartă a României cuprinzând și Basarabia.

Prezidiul CC al PCUS la ședința din 19 august 1964 a însărcinat MAE al URSS și Secția CC al PCUS pentru relații cu partidele comuniste din țările socialiste să elaboreze teze de principiu pentru soluționarea pașnică a diferendelor teritoriale sau de frontieră între țările socialiste. Comentarii în presa sovietică pe această temă au apărut la începutul lunii septembrie 1964. Ziarul „Pravda” a publicat, pe 2 septembrie, editorialul „În

legătură cu discuția lui Mao Zedong cu grupul socialiștilor japonezi”, în care se arăta că „dacă granițele Rusiei țariste se stabileau de politica acaparatorilor imperialiști, granițele Uniunii Sovietice s-au fixat în urma exprimării benevole a voinței popoarelor în baza principiului autodeterminării libere a națiunilor” și că aceste popoare „nicicând și nimănui nu vor permite să atenteze la dreptul lor de a-și alege destinul”.

La Plenara CC al PCM din 5 septembrie 1964, primul secretar Ivan I. Bodiul declara : „*Poporul moldovenesc cu revoltă și indignare a aflat despre declarațiile provocatoare, șoviniste ale lui Mao Zedong în problemele teritoriale. Fiecare elev știe că teritoriul Basarabiei a intrat în componența Rusiei aproape cu jumătate de veac înainte de formarea regatului Român. Acest teritoriu nu s-a aflat nici odată în cadrul României, cu excepția celor 22 de ani de ocupație silnică*”.

Pe 12 octombrie 1964, în stânga Prutului se marcau cu fast 40 de ani de la formarea RSSM și PCM. Sosit la Chișinău, cu un mesaj de felicitare adresat de conducerea sovietică de vârf participanților la ședința solemnă a CC al PCM și Sovietului Suprem al RSSM, organizată cu acest prilej, N. Podgornî a făcut o declarație în care, între altele, i-a înfierat pe „scizioniștii din Beijing care ridică din nou disprețuitul drapel al troțkismului”, apreciind că în acțiunile acestora „s-au contopit aventurismul mic burghez și șovinismul de mare putere, care pricinuesc o daună enormă statului socialist, întregii mișcări comuniste și revoluționare, poporului chinez însuși”.

Declarațiile liderului chinez vor face obiectul unor „critici aspre” din partea istoricilor de genul lui A.M. Lazarev, care se va exprima în acest mod : „La moara falsificatorilor istoriei toarnă apă și unii activiști care îndrăznesc să se autointituleze marxist-leniniști. Se știe că în anul 1964...Mao Zedong a declarat în mod ațâțător că Uniunea Sovietică, pasămite, «și-a însușit o parte din teritoriul României». Intenția dușmănoasă și absurditatea acestui atac sunt atât de evidente, încât nu merită, pur și simplu, să depunem eforturi și să acordăm spațiu pentru infirmarea lui”.

Dr. Ion Constantin

Summit-ul Parteneriatului Estic de la Riga: TON EDULCORAT ȘI CONCILIANȚ FAȚĂ DE RUSIA

În perioada 21-22 mai a.c., în capitala Letoniei s-a desfășurat cel de-al 4-lea Summit al Parteneriatului Estic (PaE), care a reunit șefi de stat și de guvern din cele 28 de state membre ale UE și din țările Parteneriatului estic (Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Armenia, Azerbaidjan și Belarus), într-unul dintre cele mai dificile momente pe care le traversează relațiile dintre Est și Vest de la sfârșitul Războiului Rece.

Cuvântul cel mai folosit de analiști pentru a caracteriza Summit-ul de la Riga este "șec". Fără a oferi statelor din Parteneriatul Estic (mai exact, Republicii Moldova, Georgiei și Ucrainei, cele trei state care au semnat Acorduri de Asociere cu UE) mult dorita perspectivă europeană, un rezultat anticipat, de altfel, cu câteva săptămâni înainte de debutul Summit-ului, acesta a relevat o serie de probleme, care nu privesc doar complicata relație a Occidentului cu Rusia și țările aflate încă în sfera sa de influență, ci și clivajele majore din interiorul Uniunii. Acestea trebuie să constituie un motiv de îngrijorare la fel de serios ca situația din Ucraina, accentuarea tendințelor separatiste sau migrația scăpată de sub control.

Statele UE au fost divizate în ceea ce privește perspectivele de aderare ale partenerilor din PaE (marile state s-au opus, în timp ce Polonia și țările baltice au insistat pentru oferirea unor opțiuni clare în ceea ce privește viitorul acestora în cadrul UE), iar formulările din Declarația finală au fost îndelung negociate, alegându-se în cele din urmă formule de compromis, neangajante, vag enunțate și pline de ambiguitate.

Una din frazele-cheie ale Declarației comune – *participanții la Summit au în vedere aspirațiile europene și alegerea europeană a partenerilor, așa cum apar în Acordurile de Asociere* – indică în mod evident ambițiile tot mai reduse ale Uniunii față de vecinii săi de la est și dorința de a evita o implicare mai mare pe viitor în această regiune. Declarația comună reafirmă *dreptul suveran al fiecărui partener de a alege liber nivelul ambițiilor și obiectivelor la care aspiră în relația cu UE și*

include principiul diferențierii între statele PaE, susținut și de România, *de a dezvolta relații diferențiate între UE și cei șase parteneri săi*. În document se mai arată că prioritățile Uniunii față de țările participante reprezintă implementarea Acordurilor de Asociere și a Acordurilor de Liber Schimb, iar profunzimea și anvergura cooperării va fi determinată de *ambitiile și nevoile UE și ale partenerilor săi, dar și de ritmul reformelor*.

Liderii europeni au salutat progresele înregistrate de Georgia și Ucraina în punerea în aplicare a planurilor de acțiuni pentru liberalizarea regimului de vize, precum și *disponibilitatea Comisiei de a face tot posibilul pentru a sprijini Georgia și Ucraina și intenția de a prezenta un raport privind progresele înregistrate de cele două țări până la sfârșitul anului 2015*. În ceea ce privește Republica Moldova, care are deja regim liberalizat de vize cu UE, demnitarii de la Bruxelles au accentuat că în această etapă ea trebuie să valorifice din plin facilitățile prevăzute în Acordul de Asociere și să implementeze reforme care să ducă la îmbunătățirea economiei și a statului de drept.

Atât UE, cât și țările membre ale PaE sunt încă nepregătite să discute problema aderării, a declarat Președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker: "În ceea ce privește calitatea de membru al UE, trebuie să menționăm în mod clar că perspectiva europeană nu există pentru niciuna dintre ele. Nici ele nu sunt pregătite, nici noi nu suntem pregătiți", a subliniat președintele Comisiei Europene. În aceeași declarație, Juncker a menționat că Summit-ul Parteneriatului Estic nu este dedicat acordării perspectivei europene țărilor PaE și nu există nicio intenție de extindere înainte de 2020. La rândul său, Președintele Consiliului European, Donald Tusk, a transmis un mesaj clar Rusiei: „Parteneriatul Estic nu este împotriva Rusiei”. Aceste afirmații par să fie o continuare a declarațiilor făcute de Cancelarul german Angela Merkel în fața Parlamentului german, cu o zi înainte de începerea Summit-ului. Susținând că, datorită situației din Ucraina, relația UE cu țările PaE este "mai importantă ca oricând" și țările europene vor continua să-și sprijine partenerii din est pe *drumul lor spre o societate democratică și bazată pe un stat de drept*, oficialul german a ținut să precizeze fără echivoc: "Parteneriatul Estic nu este un instrument al extinderii UE. Prin urmare, nu trebuie să dăm speranțe false, pe care nu le putem îndeplini". De

asemenea, Cancelarul german a subliniat că această inițiativă nu a fost creată împotriva nimănui, mai ales ”nu este împotriva Rusiei”.

Participanții la Summit nu s-au putut pune de acord nici asupra condamnării explicite a anexării Crimeei. În textul Declarației se menționează doar că *UE susține integritatea teritorială, independența și suveranitatea tuturor partenerilor săi și că UE își reafirmă poziția exprimată în declarația comună de la Summit-ul UE-Ucraina din 27 aprilie, inclusiv cea referitoare la anexarea Crimeei și orașului Sevastopol*, în timp ce toți participanții își reafirmă pozițiile din Declarația Adunării Generale a ONU 68/262 privind integritatea teritorială a Ucrainei (care nu recunoaște referendumul pentru independență din Crimeea și cere statelor membre să nu recunoască schimbarea statutului Crimeei și al orașului Sevastopol).

Nu doar în spațiul Uniunii Europene pozițiile sunt contradictorii, există contradicții adânci și între țările Parteneriatului Estic, unde întâlnim diferite niveluri de democrație, atitudini și ambiții diverse legate de apropierea de UE. Acest lucru a fost relevat și de refuzul Armeniei și Belarusului – aliate ale Moscovei – să condamne anexarea Crimeii în Declarația finală (de altfel, Armenia și Belarus au votat și la ONU împotriva condamnării anexării Crimeii).

Tonul edulcorat și atitudinea vădit conciliantă față de Rusia vin după o serie de întrevederi care au avut loc în ultima perioadă între înalți oficiali occidentali și ruși (întâlnirea de la Soci a secretarului de stat american John Kerry cu președintele rus Vladimir Putin, urmat de vizita la Moscova a Victoriei Nuland și de cea a ministrului rus de externe Serghei Lavrov la NATO), care par să indice dorința Occidentului de a ajunge la o împăcare cu Rusia.

Lăsând impresia unui sentiment de resemnare a UE în fața unui status quo convenabil Rusiei, textul Declarației de la Riga demonstrează încă o dată fragilitatea relațiilor din cadrul PaE, proiect care se anunța extrem de ambițios în urmă cu 7 ani, intrat acum într-o perioadă de stagnare, dacă nu chiar într-un lamentabil regres. Surse din cadrul UE au declarat pentru RFE/RL că s-a dorit ca declarația de la Riga să nu fie nici mai mult, dar nici mai puțin ambițioasă ca declarația de la Summit-ul Parteneriatului de la Vilnius, din 2013. A rămâne însă la stadiul din 2013, în condițiile în care

securitatea europeană s-a modificat dramatic în ultimul an și situația continuă să se degradeze, este nu numai descurajator, dar vădește o vulnerabilitate gravă a UE în ansamblul său.

De aceea, în opinia multor analiști, Summit-ul de la Riga a consemnat un eșec politic al Parteneriatului Estic, care se dovedește a fi mai degrabă un obiect în dialogul dintre Rusia și UE, iar consensul obținut cu greu la nivelul UE, bazat pe o ”ambiguitate constructivă”, va determina costuri mari pentru aceasta la capitolul imagine și credibilitate atât în fața partenerilor, cât și în fața propriilor cetățeni.

Luiza Niță

EXTRATEREȘTRII – O DIVERSIUNE POLITICO-MILITARĂ A ASPIRANȚILOR LA DOMINAȚIE MONDIALĂ ABSOLUTĂ? ADEVĂR SAU FICȚIUNE?

În precedentul nostru articol „Omenirea la răscruce de destin...” atrăgeam atenția asupra pericolului fără precedent în istorie care amenință planeta noastră. Promiteam să prezentăm și alte elemente de natură să ne alarmeze în cel mai înalt grad.

Amenințările belicoase se multiplică și se diversifică, se ridică tot mai mult nivelul emițătorilor acestor amenințări, se lansează teze și idei noi pentru justificarea și repunerea lor în circuitul internațional. Teorii vechi, anacronice, care au servit anterior pentru tulburarea ordinii și stabilității mondiale sunt readuse pe tapet amenințând pacea și securitatea internațională. Se lucrează asiduu și iresponsabil la crearea de noi mijloace capabile să producă pagube și suferințe inestimabile. Simultan se intensifică activitățile de spionaj total și de diversiune cu impact maxim de influențare a adversarilor (dușmanilor) potențiali, precum și a opiniei publice.

1. O lume a minciunii și diversiunii

Într-o epocă în care minciuna se află la putere sau urmărește să acapareze cât mai multă putere, a spune adevărul a devenit un risc grav.

„Cele mai mari și mai multe minciuni se spun înainte de alegeri, după o partidă de vânatoare (și pescuit adăugăm noi) și în timp de război” recunoștea cancelarul german Bismark.

Ne îngăduim să completăm acest adevăr peremptoriu cu o astfel de „politică” exersată în perioadele războaielor și conflictelor din epoca circumscrișă contemporaneității. În cartea sa „Guerriers de la Désinformation”, autorul, Alvin Snyder, fost director al Diviziei TV a CIA, afirmă că „Toate guvernele mint dacă aceasta servește propriilor interese. Strategia este să minți primul”. Adică, traducem noi mesajul, înseamnă a avea inițiativa, a fi ofensiv nu reactiv.

2. Pretextul schimbării frontierelor

Laitmotivul pretext al cvasimajorității războaielor și conflictelor militare între două sau mai multe state l-a constituit banala de-acum problemă a frontierelor (terestră în special, maritimă, fluvială etc.) care, chipurile, trebuie modificate (corectate, revizuite, ajustate). Or, istoria umanității, a teritoriilor mai mult sau mai puțin naționale, atestă convingător un adevăr indiscutabil: toate sau aproape toate statele, indiferent de forma lor

de guvernământ, mărime și potențialul avut la un moment dat (militar, economic, demografic, energetic etc.), de așezare geografică, nu au avut permanent aceleași dimensiuni teritoriale, aceleași frontiere. Fie că este vorba de foste imperii, dispărute multe între timp, fie că au fost sau sunt acum state de întinderi teritoriale mari, mici ori mijlocii de pe toate continentele planetei Terra.

Dacă asta a fost și este realitatea istorică, a readuce astăzi, din nou, în discuție problema frontierelor – cum s-a procedat recent de Rusia prin anexarea Crimeei – și a încerca „rezolvarea” lor, înseamnă a antrena omenirea, comunitatea internațională în întregul său, într-un teatru perpetuu de operațiuni războinice și pretexte generatoare de insecuritate și instabilitate cu grave consecințe.

Sigur, istoria relațiilor internaționale evidențiază că uneori a fost posibilă soluționarea unor diferende teritoriale, numai pe cale pașnică, prin negocieri între părți, nu prin presiuni de orice natură, amenințări cu folosirea forței ori prin șantaj. Reunificarea Germaniei ne oferă un astfel de caz, rarissime, e drept, în zilele noastre.

De cele mai multe ori asemenea diferende (conflicte) s-au „rezolvat”, în mod arbitrar, prin soluții impuse, de regulă, de statele sau coalițiile de state mai puternice ori de statele învingătoare în războaie. În astfel de cazuri, cum au fost situațiile și hotărârile adoptate după Primul și al Doilea Război Mondial, care prin „soluțiile” găsite au nemulțumit profund statele învinse, acestea s-au văzut amputate teritorial și, pe deasupra, obligate să suporte și alte consecințe: politice, economice, militare, demografice etc.

Ca urmare, unele din statele „nedreptățite” de hotărârile Primului Război Mondial, de exemplu, au devenit apoi surse grave de instabilitate și insecuritate în Europa aflându-se la originea declanșării celui de-al Doilea Război Mondial.

Aceste aspecte pe care nu avem dreptul să le ignorăm ne permit să anticipăm că astăzi, printre statele care ar putea deveni viitoare victime se află cele situate în zone și regiuni cu trecut istoric de conflict din Africa, Orientul Apropiat și Mijlociu, prioritar fostele colonii engleze și franceze ori germane, precum și din rândul statelor din categoria așa-numitelor „conflicte înghețate”.

Iar într-o perioadă nu prea îndepărtată sunt posibile conflicte între state antrenate în dispute acerbe pentru importante resurse de energie, cum ar fi cele din Oceanul Înghețat din Nord, de exemplu.

Se folosesc de curând, forțat și nepotrivit, noțiunile de „război total” și „război hibrid”, prezentate ca noutăți de acțiune moderne. Dar acestea nu constituie o inovație în materie, pentru că în epoca noastră, contemporană, cu precădere în conflictele militare de anvergură și în general în războaie mari

sau mai mici, statele participante au folosit după posibilități, scopuri și capacități tot arsenalul militar din dotare, dar și de altă natură, care au acționat mai mult sau mai puțin concertat și integrat (militar, informativ, politico-diplomatic, economic, financiar și propagandistic – diversionist etc.).

Cel de-al Doilea Război Mondial oferă un asemenea exemplu.

Acum însă față de arsenalul folosit atunci de combatanți au apărut arme de luptă noi, multe cu performanțe superioare și forță distructivă deosebită, tehnici și tactici moderne, instruire mult evoluată, spionaj care dispune de mijloace incomparabile cu trecutul, capacități noi de influențare și derutare a adversarilor (dușmanilor).

3. Apariția așa-zișilor extraterestri. O armă diversionistă? Adevăr sau ficțiune

Un loc distinct îl ocupă sau ar trebui să-l ocupe problema existenței reale ori imaginare a prețișilor extraterestri.

Întrucât considerăm această problemă insolită ca reprezentând o deosebit de gravă diversiune politico-militară, vom zăbovi mai mult asupra ei.

Mizându-se pe impactul său psihologic s-a insinuat treptat și metodic ideea existenței unor ființe venite, chipurile, din afara planetei TERRA. Ființe care, din când în când, își fac o misterioasă apariție în diverse locuri lăsându-se semne vădite, de regulă sub forma unor cercuri în spații deschise: terenuri pe care se află diverse culturi, pajiști, poiene etc. Totul aseasonat pe fundalul navei misterioase de formă circulară care emană o lumină orbitoare, Și, cât ai clipi, dispar fără a fi în vizorul radarelor sau interceptate!

Chiar dacă tehnica de uz militar a progresat uimitor, atât în ceea ce privește radiolocația, dar și aviația, intrarea acestor nave "conduse" de extraterestri în spațiul aerian al unui stat, nu poate fi pusă numai pe seama vitezei cu care acționează și nici pe imposibilitatea tehnică de detectare a statului agresat. Ar fi o explicație și o justificare mult prea simplistă.

Sigur, e în firea omului să fie curios, să se întrebe dacă undeva în Univers trăiesc făpturi asemănătoare lui. Iar spiritul iscoditor al oamenilor de știință a început de aproape un secol să-și pună tot mai serios și organizat această problemă, să imagineze diferite modalități de investigare cu mijloace ale matematicii și fizicii, ale astronomiei și altor discipline în complexitatea lor.

Pe măsură ce tehnologia, informatica etc. au făcut progrese – unele de-a dreptul revoluționare – a crescut și interesul în acest domeniu. Cosmosul a devenit tot mai pregnant laboratorul și obiectul cercetărilor. Dezvoltarea investigațiilor interdisciplinare și alocarea de fonduri pe măsură

au permis realizarea de progrese uluitoare. Lansarea de rachete purtătoare, cu și fără echipaje umane la bord, în spațiul extraatmosferic și apoi aselenizarea unor cosmonauți au fost asemenea pași greu de sperat până atunci.

Curiozitatea umană a devenit astfel un adevărat teatru de luptă pentru obținerea dominației și priorității în Cosmos, între fosta Uniune Sovietică – acum RUSIA – și S.U.A., ambele mari puteri intuind perspectiva explorării și exploatării posibilităților transformării spațiului extraatmosferic într-o teribilă armă în propriul interes. Așa s-a ajuns treptat ca pe bolta cerească să fie plasați cosmonauți, sateliți și apoi platforme, folosite acum pentru cercetare complexă în scopuri multiple, atât în cunoașterea tainelor Universului, dar și pentru asigurarea supremației în domeniul militar și spionaj.

În pofida marilor progrese realizate și a eforturilor materiale și umane depuse, nu s-a depistat cu adevărat existența unor ființe, asemănătoare sau nu omului. Formele de relief arătate și mostrele de roci și alte materiale aduse de pe lună au fost interpretate ca putând fi indicii posibile de viață, dar nu certitudini. Atât și nimic mai mult, deocamdată. Să așteptăm să vedem ce se va găsi, și dacă se va găsi ceva concludent pe MARTE și alte planete unde cândva sperăm să se ajungă.

Se pune acum întrebarea legitimă și logică: dacă într-adevăr există extraterestri, de unde vin aceștia și ne hărțuiesc ostentativ cu prezența lor?

Răspunsul onest și ferm nu poate fi decât acesta: *așa-zisele OZN-uri și pretenșii extraterestrii nu sunt altceva decât produsul unor specialiști pământeni, adică a cercetătorilor și industriei de înaltă tehnicitate de care dispun numai unele state, în primul rând, S.U.A.*

În sprijinul aprecierii noastre putem invoca și evoca numeroase informații parvenite într-o covârșitoare cantitate din surse nord-americane.

Nu suntem atât de naivi să credem că alte state cu mare potențial de cercetare și tehnologie, interesate să joace un rol tot mai important în "guvernarea globalizată", nu au asemenea preocupări: Rusia, China, Japonia, Israel.

Și nu numai în legătură cu așa-zii extraterestrii, ci și în îmfăptuirea altor proiecte la fel de periculoase pentru soarta omenirii.

Există numeroase semnale că în SUA, de exemplu, despre astfel de proiecte de mare anvergură și potențial de anihilare și forță distructivă, o seamă de personalități militare, științifice, politice etc., deși au cunoștință de existența acestor preocupări deosebit de periculoase pentru stabilitatea, pacea și securitatea planetei TERRA, adoptă o poziție pasivă, se tem de represalii din partea puterii oculte, care invocă obsesiv și periculos "secretul absolut al proiectelor guvernamentale".

Totuși, unii oameni, deși cu posibilități mai limitate de cunoaștere în domeniu, dar conștienți de pericolozitatea uriașă a proiectelor de această natură, ca și alții care au fost părtași la materializarea lor, au mai "scăpat", cu sau fără voie, anumite informații ce confirmă existența preocupărilor vădit belicoase.

Astfel, cercetătorul Boyd Bushman, înainte de a muri, a deconspirat faptul că în cunoscuta bază secretă militară numită codificat Zona 51 se produc misterioasele OZN-uri cu participarea renumitei companii Lockheed Martin. Tot Boyd Bushman pretinde că, în aceeași ZONA 51 ar fi cazați și "niște extraterestri". El a afirmat că este autorul tehnologiei care permit OZN-urilor să efectueze zboruri, adăugând că în SUA se lucrează asiduu la construirea de noi tipuri de OZN. Sunt dezvăluiri despre baze secrete ale SUA, inclusiv aerodromuri subterane în Australia și Noua Zeelandă.

Într-un material difuzat în august 2014, Boyd Bushman a prezentat și imagini înfățișând asemenea prețiși extraterestri cazați în baza secretă Zona 51, precizând că ei fac obiect de studiu, sub multiple aspecte, stârnind nedumerire cu afirmația că respectivii extraterestrii ar veni de pe o planetă (!!) numită, chipurile, QUINTUMIA, de care recunosc cu umilință că acum aud pentru prima dată. De acea, o consider o încercare diversionistă menită a da credibilitate versiunii și a ascunde adevărata origine a așa prețișilor extraterestri. Personal, înclin să cred că de fapt, omuleții prezentați ca extraterestrii sunt fie rezultatul unor îndelungate cercetări asupra ființei umane, fie niște clone de făpturi mici, cum ar fi persoanele numite pitici, persoane supuse acțiunilor de spălare a creierului și de robotizare a comportamentului lor.

Aceste OZN-uri pentru reușita acțiunilor sunt pilotate de persoane care rămân la bordul OZN-urilor, nu de extraterestrii.

Nigel Watson un specialist în problematica OZN-urilor, apreciază că dezvăluirile făcute de Boyd Bushman, par foarte convingătoare, deoarece un om aflat în pragul morții nu ar avea de ce să mintă.

Dezvăluiri senzaționale și amănunțite sunt făcute în urma unor îndelungate investigații de către Dr. Steven M. Greer și un grup de persoane interesate în cunoașterea adevărului „SPACE ENERGY ACCESS SYSTEMS, INC (SEAS)".

Rezultatul acestor stăruitoare cercetări a fost publicat în lucrarea „Adevăr ascuns – informații interzise”, editura DAKSHA, dar și altă lucrare „Contract extraterestru” publicată în aceeași editură. Conținutul acestor lucrări bazate pe mărturiile ale unor oameni angrenați într-un fel sau altul în proiecte de felul extraterestrilor, dar și în altele la fel de periculoase, exprimă numai parțial adevărul gol-goluț. Relatările din capitolul „În culisele tenebroase al puterii” sunt cutremurătoare, dar credibile.

Întregind imaginativ această preocupare distructivă desfășurată sub paravanul secretului guvernamental absolut, ne cutremurăm la gândul că planeta pământ a devenit un laborator, dar și un teren de experimentare a unor proiecte îngrozitoare care se joacă cu viitorul nostru al tuturor. Se pare că puterile obsedate de dominație mondială absolută au depășit limitele și amenință iresponsabil nu numai viața oamenilor ci și a planetei însăși. Primele preocupări mai clare în acest proiect s-au discutat în timpul președintelui Truman cu lideri politici, ai Intelligence-ului și specialiști.

Jerry E. Smith în lucrarea sa "HAARP – arma uluitoare a conspirației", vorbește despre proiectul cu această denumire coordonat de Administrația SUA care vizează tehnologii viitoare cu posibilități incredibile, o armă cu rază distrugătoare și, totodată, un dispozitiv de control al minții. Se consideră că această armă ar putea deveni cel mai periculos instrument creat de om împotriva sa și a omenirii în ansamblu.

Dr. David Icke, în cartea sa „Și adevărul vă va elibera”, își asumă riscul de a dezvălui existența unor rețele uluitoare de conexiuni, care îi au mereu în prim plan pe aceeași oameni, puțini la număr, care manipulează din umbră destinul omenirii.

Am arătat succint numai câteva mărturii din numeroasele existente cu scopul de a atrage un puternic semnal de avertizare asupra pericolelor tot mai grave care pândesc planeta noastră expusă la amenințări și riscuri fără precedent în istorie.

Pentru atingerea țelului morbid al dominației mondiale, forțe iresponsabile, oculte sau nu, alocă fonduri și resurse uriașe umane și materiale în scopuri distructive, în loc să folosească aceste posibilități ale creației și producției umane pentru soluționarea, parțială măcar, a gravelor probleme cu care se confruntă zilnic comunitatea umană internațională: dezvoltare economică, sănătate, educație, hrană și apă potabilă, energie, transporturi, calitatea vieții, demografie etc. etc.

Suntem conștienți că aducerea acum pe tapet a acestor aspecte pot provoca reacții din cele mai diverse, în funcție de interese, pregătire individuală, discernământ și curaj al asumării răspunderii. Realitatea înconjurătoare este mult prea gravă și clivajele de tot felul se adâncesc, iar securitatea noastră, a tuturor, din ce în ce mai nesigură, sub multiplele sale cerințe.

De aceea, credem cu convingere că nu putem rămâne indiferenți la ceea ce se întâmplă azi în lume (la suprafață, dar și în subteranul politicii) pentru că pe tabla de șah se joacă soarta noastră.

Iată succint, de ce resping în mod hotărât pretenția existenței unor forțe extraterestre. Această pretenție este un nereușit bluf, o periculoasă

diversiune politico-militară urmărind impunerea acesteia în mentalul omenirii care să fie pregătită a accepta o asemenea cacialma, să fie înfricoșată și să se lase subjucată total intereselor SUA.

Scopul real este obișnuirea oamenilor cu ideea că există forțe pe alte planete care amenință Terra, iar apărarea nu poate fi asigurată decât de SUA, cărora trebuie să ne supunem pentru a guverna omenirea după bunul plac al Marelui Capital și al Corporațiilor industrial-militare nord-americane.

Pentru atingerea scopului urmărit, SUA folosesc puternicul potențial de care dispun (financiar, de cercetare, politic, propagandistic – publicații, televiziuni, producții cinematografice etc.) și cu sprijinul unor state loiale.

În concluzie, extratereștrii și OZN-urile sunt un produs "Made în SUA".

Mircea Manea

EUROPENISM ȘI ROMÂNISM

În seria Consemnări – Dezbateri, prezentăm în acest număr al revistei PERISCOP, interesante puncte de vedere în legătură cu o temă de foarte larg interes: EUROPENISM ȘI ROMÂNISM. La dezbateri au participat: prof. dr. Vorel Roman (V.R.), consilier academic la Universitatea din Bremen (Germania), gl.bg.(r) Ioan Popa (Gl.I.P.), doctor în sociologie, redactor-șef al revistei "Periscop", col. (r) Ioan Pavel (col.I.P.), vicepreședinte al Asociației și gl.bg.(r) profesor Petru Neghiu (Gl. P.N.), președintele Asociației.

* * *

Gl. P.N. – "Europenism și românism", v-aș propune să abordăm cele două concepte nu în sensul compatibilității/incompatibilității lor, ci într-o viziune integratoare, adică să încercăm să decelăm ceea ce au comun, pentru a vedea în ce măsură prin aceste dimensiuni se poate realiza/consolida unitatea europeană, adică pentru ca Europa să revină la entitatea pentru care "s-a născut", respectiv "ceva care ține laolaltă".

Col. I.P. – Eu v-aș ruga să-mi permiteți să fac o expunere ceva mai largă asupra acestei teme. Subiectul supus dezbaterii, mi-a stârnit nu numai interesul, ci și plăcerea de a comunica în acest cadru.

Așadar, antinomia românism-europenism este veche în gândirea și istoriografia noastră despre consacrarea și evoluția conceptului de identitate națională la români. În dezbateri publică, chiar și în programele politice de azi, de la noi, confruntarea dintre europenism și românism alunecă adesea spre insidios scăpându-se din vedere realitatea că este vorba de raportul național-universal, că nu există universal fără național. Arghezi ne dă o mână de ajutor spunând: "Fiind foarte român, Eminescu este universal".

Nu de puține ori, în dezbaterile politice, cu deosebire în campaniile electorale, disputa cea mai acidă se duce între cine este mai european...și orice referire la românism se taxează cu "superioritate europeană".

Lui Mircea Eliade părându-i-se "ciudată" campania din epocă (anii'30) contra românismului, afirmă tranșant: "Românismul nu se discută; el se afirmă – pe toate planurile vieții, căci, elementul biologic, ca destin excede oricărei dezbateri. Suntem români prin simplul fapt că suntem vii."

Nichifor Crainic, chiar dacă nu-i împărtășim întru-totul naționalismul, uneori prea abrupt, referindu-se la "intelectualiștii" vremii sale

spunea: "Ceea ce ei numesc europenism, nu e decât franțuzism; ceea ce ei numesc intelectualism și raționalism, nu e decât adaptarea la o anumită direcție de cultură franceză și totodată abdicarea de la autohtonism."

Sunt și păreri de-a lungul timpului care susțin europenismul ca o necesitate chiar în definirea deplină a românismului. Mihai Ralea, de pildă, în revista "Kalende" (1929) sublinia: "Românismul, adică cea ce este particular, unic românesc, nu e făcut, nu e încheșat încă...e pe cale de a se face...Începând a fi buni europeni, vom sfârși prin a fi buni români. – Românismul se învață prin europenism."

Proiecția identității românești pro-europene se opune net ideii de colonizare. România se vrea în Europa cu tot ce este al ei. Așa cum doresc și sunt lăsați s-o facă nemții, francezii sau polonezii. De fapt, ce ar mai fi tabloul de imagine al Europei pictat într-o singură culoare? O poveste fără sfârșit, un tablou rămas într-o sală de licitație, nevandabil.

Încurajați de frenezia și obsesia europeană, românii le este tot mai greu, parcă din teamă, să-și mai afirme patriotismul, iubirea de neam, de tradiții și cultura țării lor.

Într-o emisiune televizată, acad. Dinu C. Giurescu spunea, cu multă dreptate și mâhnire: "Educația se împlinește astăzi fără "patrie" și iubire de țară...Să transmitem emoție tinerilor, să vadă la tine că ți se pune un nod în gât când vorbești de țara ta."

În sfârșit, constat o ciudățenie benefică pentru Europa occidentală – Românii vor să devină europeni și printr-un mimetism uneori supărător, încurajat și alimentat interesat de Europa cea bătrână și înalt civilizată. Să fie dirijismul european o necesitate, sau poate un blestem mai vechi a revenit în forme noi de manifestare pentru români?

Pentru a înțelege mai bine ce ar putea și se vrea a fi europenizarea este bine să ne întoarcem la rădăcini, la Roma unde s-a conceptualizat și făcut romanizarea.

Gl. P.N. – Adică, în cazul "europenizării" țărilor Europei contemporane, al României, în speță, înseamnă să ne integrăm de jure și de facto cu identitatea noastră specifică, respectiv cu "românismul" nostru în setul de valuri comune, superioare – este adevărat, unele descinzând de la "romanizare" – care și-au validat eficiența în cadrul evoluției istorice europene.

Col.I.P. – Adică, "sunt pentru Europa, în măsura în care și Europa este pentru mine".

Gl. P.N. – Domnule profesor Roman, dumneavoastră v-ați ocupat mult de această problemă, sunteți preocupat de destinul european al românilor, de modalitățile în care integrarea poate să fie bine consolidată, zic eu și sper să nu mă contraziceți, nu în sensul dezrădăcinării de ceea ce înseamnă esența românului, a românismului ca și concept cultural mai ales, de civilizație. Sunteți apreciat pentru poziția pe care o aveți, văzută oarecum din afara frontierelor, analizată atât prin prisma trăirii dumneavoastră de mai multă vreme într-un spațiu european occidental (Germania), adică din acea parte a Europei de unde pare a veni valul integrator al europenismului, cât și prin cea a statutului de consilier academic, o îndeletnicire cu atribuții deosebite în mecanismele de funcționare a instituțiilor statale. Ce ne puteți spune în legătură cu relația aceasta românism-europenism, văzută și în contextul în care sunteți, dacă nu critic, cel puțin, mai acid cu globalizarea / globalismul?

V.R. Interesant cum ați introdus în dezbateri lucruri, idei majore: globalism / europenism /românism. În fapt, nu putem ieși din marea familie umană: viețuiesc vreo șapte miliarde de oameni pe Pământ, din care peste trei miliarde se scoală în fiecare dimineață și merg la muncă. În Europa trăiește doar 7% din populația globului, dar distribuie jumătate din totalul ajutoarelor sociale din întreaga lume. Europa este un model de civilizație la care lumea aspiră,sau cel puțin încearcă să-l imite, să-l urmeze sau în care să se integreze. Să ne uităm doar la câte vapoare cu afro-asiatici vin spre Europa pentru locuri de muncă, ajutoare sociale, integrare.

Gl. P.N. Domnule profesor, îmi cer scuze că vă întrerup., aș vrea să vă întreb dacă, în opinia dumneavoastră, integrarea europeană, aș zice general-europeană, înseamnă cumva impunerea Halloween-ului sau a Valentine's Day sau a altceva de peste ocean sau de lângă ocean, tuturor celorlalți?

V.R. Doamne ferește! Cum spuneam, Europa este cea care face multe pentru întreaga lume, este singurul model în care pentru a accede trebuie să fii pașnic, să fii cooperant...Europa este un imperiu al Sf.Petru care se dezvoltă pașnic, trebuie să faci cerere ca să intri în el, să faci față la multe condiții ca să fii acceptat. Toate imperiile de până acum au venit cu sabia, cel al Sf. Petru vine cu pacea, vine în mod pașnic. Dacă ne gândim mai bine

Europa este cea a lui Carol cel Mare, adică Europa catolică, dar mai există și o Europă ortodoxă, adică cea a Sf. Andrei. Ca urmare ne aflăm în fața unei probleme de organizare a unei asocieri. În Europa niciodată nu s-a cerut o uniformitate cum s-a întâmplat în celelalte imperii. Europa, sau mai exact Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană este atât de divers că pare greu de imaginat, chiar au existat ironii pe această temă: cum de nu reușește Papa să țină lucrurile în frâu? Europa nu înseamnă uniformitate, este diversitate. Dacă ne uităm la liturghia catolică a ordinului iezuit, sau a celui benedictin, sau de la o simplă parohie de țară, în latină, sau în germană, sau în franceză etc. vedem o mare diversitate liturgică, la fel și în societate. Ca urmare, nimeni din Europa, în concepția europeană nu urmărește ca românii să devină ceea ce nu vor ei să fie. Dimpotrivă, Europa înseamnă să fii ce ești tu și "mai mult decât atât" ca să parafralez o celebră zicere

Uitați-vă la Școala Ardeleană, la românii care pe la 1700 plecau la Roma, se întorceau înapoi și erau mai români decât înainte, putem spune. Ei au adus romanitatea întregii românități. Ei scriau românește cu caractere latine, în Moldova și Muntenia se scria cu chirilice. Influența ideologică slavă și greacă în zona moldo-valahă a rămas până astăzi. Romanitatea creată de Școala Ardeleană s-a blocat la Carpați. Așa încât, avem două modele: unul occidental românesc, al celor din Ardeal, Școala Ardeleană și un altul căruia eu îi spun moldo-valah, impregnat de ideologia slavă și grecească. Problema este că între aceste două modele se impune a fi făcută o sinteză, nu să fie concurente, să ne canibalizăm, să zic așa. Trebuie să găsim o formulă, pe care, evident, ei, corifeii n-au găsit-o în secolele trecute, adică "n-au trecut Carpații", cum spuneam. Pe la 1830 s-a încercat ceva, dar s-a blocat, așa încât la 1848, în Moldova și Valahia nu a existat nici-o urmă din Școala Ardeleană care să le spună ceva, un alt tip de umanism. Perioada cea mai relevantă de integrare a României în Europa și în lume a fost în vremea lui Nicolae Ceaușescu, din punct de vedere material. El a reușit să aducă milioane de țărani români să-i pună într-un sistem de industrializare, de modernizare, el a reușit să vină pe plan mondial cu o ofertă de românism care astăzi a decăzut. Industria românească era o industrie europeană, mondială, era o integrare materialistă. Urma celălalt nivel necesar, cel spiritual, cel "duhovnicesc și sobornicesc" care a eșuat, cum a eșuat și cel al modelului lui, Mihai Viteazul, al cărui portret se afla în biroul lui. Aceași premoniție pentru el, adică un sfârșit la fel. Pentru că occidentalii te ajută, i-

au ajutat pe români foarte mult, aş putea enumera repede măcar vreo douăzeci de exemple, dar când să intre pe făgaşul modernizării eşuează: toată lumea vrea modernizare, fără occidentalizare ("modernisation without westernisation"). Aşa au vrut şi Gaddafi şi Saddam şi şahul Reza Pahlavi, dar toţi au sfârşit tragic. Nu te poţi integra în lume numai sub aspect material. Nu doar mâncarea contează, trebuie şi alt nivel şi aici a eşuat Ceauşescu şi la această răscruce ne aflăm astăzi: material, a eşuat pentru că tot ce a construit Nicolae Ceauşescu s-a demolat, spiritual, am început sub Fericitul papă Ioan-Paul II, avem acum o nouă deschidere cu venirea papei Francisc. Ce se va întâmpla, nu ştim, dar trebuie să punem punctul pe "i": avem două modele, avem Şcoala Ardeleană şi avem modelul moldo-valah, mai potrivit Occidentului...

Col.I.P.- Domnule Roman, să înţelegem cumva din expozeul dumneavoastră că cei ce încearcă să fie în contradicţie cu Occidentul şi încearcă să părăsească acest angajament primar că sunt pedepsiţi cu exterminarea? De la cine vine exterminarea? Este un blestem european?

V.R. – De la ei înşişi, este un blestem, cred, al celor care vor să fie ceva mai mult decât pot, cu consecinţa că eşuează atât de tragic, dar că nu eşuează numai pentru ei, ci pentru popoarele lor, aşa cum i-am amintit mai devreme pe liderii respectivi, tragedia lor este a popoarelor lor! Dinăuntru a plecat ceva care i-a blocat şi i-a omorât.

Col.I.P. – Din nou intervin. În cazul Chinei se constată o constantă emergentă, un progres în domeniul creşterii economice şi a civilizaţiei, fără să fi imitat nici modelul occidental de cultură, nici să adopte acquis-ul comunitar european şi nici să fie catolică. La fel, India, Turcia şi Brazilia (dar e catolică), sunt ţări emergente la ora actuală care se dezvoltă fără a fi sub suprastatalitatea Occidentului.

Gl. P.N. – Aş vrea să ridic şi eu ceva la fileu...Nu cumva Ceauşescu, Gaddafi şi ceilalţi despre care s-a vorbit au văzut criza morală, socială şi chiar politică în care se scaldă Occidentul de zeci de ani de zile? Şi astăzi, apare la ordinea zilei. Hai să vorbim de eşecul de ieri-alaltăieri al Uniunii Europene în legătură cu Ucraina şi Republica Moldova, care au fost amânate cel puţin cinci ani pentru integrare...! Hai să vorbim de eşecul Occidentului în ceea ce înseamnă evenimentele, "revoluţiile" din ţările arabe, mai cu seamă Siria, Irak şi foarte emergentul "stat islamic"! Hai să vorbim şi de faptul că apare pe undeva o legătură care duce la concluzia că apropierea

Putin-Merkel, sau Moscova-Berlin va produce ce a produs Hitler! Și asta n-o spun eu, o spun niște istorici, niște sociologi, niște analiști și chiar și niște politicieni, așa mai în surdină.

Col.I.P. – Cu contrapunerea asta: occidentalism și modernizare fără Occident, așa avea un amendament. Liderii amintiți, care au vrut să-și îndrepte țările spre modernizare n-au pus problema să modernizeze tehnologia fără Occident, așa ceva este practic imposibil. Ei au respins modelul occidental de societate, ideologic. Țara noastră sub Ceaușescu avea tehnologii occidentale de vârf și, trebuie să recunoaștem, a contribuit și unitatea de informații externe la aducerea acestora. La fel și celelalte țări despre care am amintit mai devreme. Dar, repet, ideologic, spiritual, religios, Occidentul era respins aproape în totalitate.

Gl. P.N. – Nu cumva din cauza crizei moral-politice și sociale în care se află Occidentul, în care, din păcate sunt atrase și țările est-europene, inclusiv România: apologetica consumerismului, droguri, prostituție "legalizată", pornografie "sans frontières", demagogie, populism, relaxarea până la depășirea limitelor a credinței creștine, adică secularizarea conștiinței etc.! Zic eu, poate nu în totalitate...!

V.R. – Este evident că Occidentul și prin ceea ce ați arătat este părtaș la tragediile respective, el nu este deasupra și nu este infailibil, dar fiecare țară își are specificul său: Iranul are altă tradiție, altă civilizație decât, să zicem, triburile din Libia, iar dacă vorbim de China care, la ora actuală, este cea mai interesantă țară din acest punct de vedere, așa aminti o analiză din "The Economist", un ziar foarte serios care nu poate fi suspectat a fi de partea catolicilor, fiind un organ al capitalismului anglo-mozaic clasic, în care constată că în China numărul creștinilor crește exponențial, ar fi ajuns la o sută de milioane de catolici iar estimările pentru următoarea jumătate de secol ar fi de vreun sfert de miliard, situație care, spune ziarul aduce o "bulversare" la nivel mondial. Să nu uităm că în sec. XVI împăratul Chinei vroia să treacă la catolicism. Eu am fost în iarna asta în Asia și am constatat cu surprindere cât de adânc este acolo creștinismul și cât de conștienți sunt asiaticii că modernizarea lor este legată de creștinism...Pentru ei este un lucru aproape banal. Câtă vreme aici, la noi, totul este confruntat cu ortodoxia care ne barează...

Gl. .I.P. – O paranteză, zilele trecute, la biserica din parohia unde locuiesc a venit un preot român din Germania și i-a impresionat pe enoriași

povestindu-le niște aspecte actuale din Germania. Cea mai tare problemă pe care a expus-o a fost că acolo se închid și se vând biserici aparținând tuturor confesiunilor, el a cumpărat o biserică cu un euro, pe care o folosesc și ortodocșii și catolicii. Pare că este vorba de un fenomen, nici nu știu cum să vedem problema...Se ajunge din nou la vremea bolșevismului când bisericile erau transformate în discoteci, în clădiri cu altă destinație...

V.R. – Aveți dreptate, în discoteci, în restaurante, în azile de bătrâni... Creștinizarea Occidentului este realizată...Ce înseamnă occidentalizare? Cele zece porunci. Acestea să fie "implementate" puternic în om și încă ceva foarte important care în zona asta din Est nu este cunoscut sau nu de către toată lumea: revoluția papală din secolele XI – XIII. La vremea aceea, după cinci sute de ani de barbarie, papa a luat decizia că trebuie să redescopere care este esența creștinismului.

Și s-au apucat să analizeze adânc problematica și au ajuns la o primă concluzie: trebuie sacralizată rațiunea! Să sacralizăm dreptul roman! Să sacralizăm persoana! Să sacralizăm școala! Școala de sorginte greacă evident! Ei nu mai știau ce este cu dreptul roman și au făcut o universitate la Bologna numai ca să descopere aceste...mistere. Și a rezultat simbioza aceasta între tradiția grecească a rațiunii, a școlii și tradiția romană a persoanei, a dreptului, a statului de drept, puse în slujba Bibliei, în slujba eticii religioase. Ideea este deci: o sinteză între Atena, Roma și Ierusalim. Pe această bază, după ce o mie de ani li s-a spus occidentalilor că rațiunea este sfântă,, școala este sfântă, dreptul este sfânt, persoana umană este sfântă...Atât de sfântă încât au uitat de sfințenia lui Dumnezeu!! Statul de drept este și el sfânt. Pe toate aceste fundații, de la 1300 s-a construit Occidentul, nu pe baza revoluției industriale, nu pe baza Revoluției Franceze, care sunt elemente secundare. Toate acestea, în altă parte a lumii nu se găsesc. Iată, spre exemplu, ortodocșii români acceptă ca ne semnificativ faptul că o persoană cu funcție publică înaltă este acuzată de plagiat...

Col.P.N. – În fond, cu ce a prejudiciat respectiva persoană, adică prim-ministrul României (s-a dovedit că plagiatul nu este tocmai...plagiat) economia țării, dezvoltarea socială, evoluția politică prin așa-zisul său plagiat? Eu sunt ortodox, deci mă înscriu în aserțiunea dumneavoastră.

V.R. – Sunt probleme mari la țările ortodoxe de organizare: nu există cadastru, nu au evidența proprietăților, așa-zisă carte funciară, persoana este înlocuită cu colectivitatea, statul de drept nu există::

Gl.P.N. – Un stat de drept a existat și în așa-zisul comunism, și acolo se proclama sus și tare că legea este suverană. Doar că legea reprezenta voința politică a unei ideologii strâmbe.

V.R. – Europa occidentală este atât de profund creștinizată încât se pare că va trebui să fie reevangelizată.

Gl.P.N. – Cu asta sunt de acord: de la stânga la dreapta, de jos în sus și în toate direcțiile...

V.R. – Europa, cum spuneam, înseamnă 7% din populația lumii. Semnificativ este faptul că credința catolică se răspândește în întreaga lume, cam câte 4% anual, peste două miliarde din populația globului!... Europa, de fapt nici nu mai există, sub acest aspect. Am umblat prin Asia de sud-est, în Thailanda, Cambodgia, Birmania... În toate aceste țări, să nu mai vorbim de China, India etc. la o liturghie catolică este atât de multă lume, încât cineva, dornic mai curând de spiritualitate, pleacă din încăperea, se lasă păgubaș. Va trebui găsită o formulă nouă, avem nevoie de această spiritualitate, nimeni nu pretinde că toți trebuie să se supună Occidentului. În lumea ortodoxă, ne aflăm într-un blocaj. A venit occidentul peste ei: uitați-vă la greci, la ruși, la bulgari, la români, cum reacționează, ce violent reacționează, pentru că nu înțeleg... vedeți occidentalilor aceste lucruri le-au fost împlântate în cap timp de mai bine de o mie de ani. Ortodocșii se simt în continuare oarecum neglijați, dar pe bună dreptate. De aceea, inițiativa Papei Francisc de a depăși acest "balast" de o mie de ani și de a ne concentra pe esență, este salutară. Da, îl avem pe Hristos, care este și Om și Dumnezeu, pentru fiecare, mai mult sau mai puțin, dar pe această bază, să găsim o formulă de înțelegere. Patriarhul Athenagoras, care este de origine aromân, a spus la un moment dat cam așa: "Noi să strângem o adunare de teologi și să-i suim undeva într-un munte sau pe o insulă, unde să dezbată, să se certe pe toate problemele lor și când ies de acolo să constate că toată creștinitatea este UNA. Pe linia aceasta merge Papa Francisc, cu o hotărâre care pe mulți, chiar adepți catolici, îi sperie..."

Gl.P.N. – Da, aveți dreptate, cu aceeași hotărâre cu care Biserica Catolică a practicat prozelitismul, nu o mie, ci chiar două mii de ani... Problema este, domnule profesor, și eu îmi mențin această idee: nu este incompatibilitate între morala creștină ortodoxă și cea catolică dacă vreți, chiar dacă ea nu este bazată pe dreptul canonic romano-catolic, ci pe dreptul canonic bizantin, constituit în primele 8-9 secole, poate chiar primul mileniu

al creștinătății, când s-au codificat normele și dogmele acestei "drepte credințe", acestei "căi drepte" – ortodoxie însemnând credința cea dreaptă sau pravoslavnică în limbile slave, sau drept măritoare. Problema este de ce trebuie să mergem în continuare pe ideea că însușindu-și niște norme, niște dogme (dreptul canonic, atât catolic cât și ortodox este dogmă) constituite pe bază de tradiție, ortodocsiiile nu sunt compatibile cu dreptul roman. Dar Justinian ce a făcut? Toate conciliile Vaticanului, toate sinoadele ortodoxe reprezintă tradiția și au stabilit niște reguli, niște norme, niște canoane care se respectă de către fiecare. Recent, a fost de mare vogă întâmplarea din Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei cu așa-numita excomunicare a unor credincioși, care s-au revoltat împotriva plecării vechiului preot. În fapt, acei domni sunt în culpă din punctul de vedere al dreptului canonic:poporul, enoriașii n-au nimic a face cu alegerea preotului, care este atributul ierarhului. Preotul ortodox nu este ales de comunitate, așa cum fac unii protestanți (aleg și femeii-preot); nici la catolicii, enoriașii n-au nici-o treabă cu alegerea preotului. Ierarhul îi numește și nu au a se revolta. Este adevărat, există și ignoranță a unor reguli, care ne fac pe unii să susținem că așa-ceva este incompatibil cu Europa. Dar, amintiți de nereguli, de mită... Păi, ce s-a întâmplat ieri-alaltăieri la FIFA, s-a întâmplat cumva la București sau la Atena? Nu, în Elveția, practic întreaga conducere executivă a FIFA a fost arestată...! Am mai avut o discuție informală cu domnul Roman, sunt de acord, da, în principiu morala creștină se sprijină pe cele zece porunci, culmea, din Vechiul Testament, adică din principalul pilon al religiei mozaice. Dar, aceste porunci sunt aceleași peste tot...Sunt, de asemenea, de acord că Biserica, atât una cât și cealaltă – trebuie să-și găsească formulele practice, nerenunțând la mărturisirea de credință primară, pentru a le "implementa" mai bine în conștiința enoriașilor.

V.R. – În Europa s-au implementat...

Gl. P.N. – În Europa nu se mai fură?! În Europa nu se mai comit crime, nu se mai ucide? În Europa nu se mai înjură, nu se mai ia "numele Domnului în deșert"? În Europa este "cinstit tatăl și mama" așa cum cere Decalogul?

V.R. – Lumea întreagă așteaptă cele zece porunci...Europa spuneam, este 7% din omenire, restul se află în păcat, pentru că nu cunosc aceste porunci...

Gl.I.P.- Din cele zece, care este după concepția dumneavoastră catolică, cea mai...tare?

V.R. Două sunt cele de dimensiune, cea care se referă la Dumnezeu și cea care se referă la oameni, la om. În fapt, trei sunt în legătură cu transcendența, șapte sunt despre relațiile dintre oameni...Dar, lucrurile par atât de complicate, încât două mii de ani, oamenii și-au făcut probleme, ei de atunci se gândesc la faptul că întreaga lor viață este rezultatul acestor zece porunci, transformate în legi, în cutume etc.

Col.I.P. – Eu mă îndoiesc tare de tot că în India, în China, în Coreea de Sud, țări asiatice emergente, Biserica Catolică, sau mai exact cultul romano-catolic (adică Papa, Vaticanul) ar fi determinat în cea mai mare măsură această creștere economică...

Gl.P.N. Lucrurile aici ajung, pentru că Biserica Catolică, pentru a-și atinge niște ținte bine stabilite, acordă prea mare importanță elementului religios în determinismul social-istoric.

V.R. – Este greu de spus dacă "câinele mișcă coada sau coada mișcă câinele" cum zice o vorbă occidentală. Vă dau exemplu: în Coreea de Sud în o sută de ani, jumătate de populație a devenit catolică și protestantă; în Coreea de Nord se dezvoltă ortodoxia. Pe baza acestui determinism religios asistăm la o explozie economică, culturală, socială fără precedent. Fără această influență a bisericii occidentale, ar fi avut loc aceste fenomene? Eu zic că nu!

Gl.P.N. – Eu zic că da. Dacă Occidentul ar fi "implementat" exclusiv religie în Coreea de Sud, fără masiva infuzie tehnologică – atenție, dată aproape gratuit, în scopuri politico-militare țara era la fel ca orice altă țară din lumea a treia! Apoi, de la Luther înapoi, când s-a rupt o parte mare a Occidentului de catolicism, ce s-a întâmplat? În Germania, care forțe au determinat evoluția țării, cele catolice, minoritare sau cele protestante? Sau în Anglia, ori chiar în Franța, Olanda?

V.R. – Mi se pare simplu, această revoluție papală din sec. XI – XIII...

Gl.P.N. – Da, este vorba de "reformarea papalității" după Marea Schismă, de către Grigore VII...

V.R. ... a fost ceva enorm, să bagi în capul acelor "barbări" aproape, că rațiunea este sfântă, că persoana este sfântă etc. etc. s-au obținut rezultate, apoi cu cruciadele, cu evoluția demografică... Ei, și oarecum, papalitatea a

devenit mai "leneșă", s-a culcat pe lauri. Rezultatul a fost că acest călugăr augustin Luther, genial, s-a lăsat târât de principii germani, care vroiau o altă arhitectură religioasă, de fapt ei sunt un fel de catolici mai radicali, eu îi cunosc, stau printre ei în nordul protestant de la Bremen. Ei nu acceptă umanismul mediteranean, să spunem, al Romei, ei sunt nordici, altfel structurați. Diferențele nu sunt mari, unii sunt mai moi, mai umani, ceilalți sunt mai duri, cum era și în Imperiul Roman. Legiunile germanice și cele orientale, sau siriene cum se numeau la vremea aceea, formau aceeași armată, dar toată lumea știe că într-o legiune germană disciplina era mai robustă, hotărârea mai mare. Încât, protestanții și catolicii nu trebuie ruși unii de alții, ei sunt de fapt creștinii occidentali. Se pare că ortodocșii n-au înțeles nici revoluția papală, nici ruptura, cu toate că s-au unit și la Florența, și în 1700...

Gl.P.N. – Ideea aceasta cu protestanții mie mi se pare importantă, deși văd că se încearcă o minimalizare a ei, sau să fie redusă la același numitor. Nu este, zic eu, tocmai așa, pentru că ruptura a dus la anatimizări, protestanții și la ora actuală pentru Vatican sunt niște schismatici. Sunt istorici care spun că Marea Schismă occidentală a avut consecințe mari grave decât cea din 1054, a se vedea doar cumplitele războaie religioase din Occident, care la ortodocși nu au existat. Că Papa, sau ultimii papi încearcă să schimbe diplomația, pentru că în cele din urmă asta-i problema la Vatican, este o strategie diplomatică, dar esența protestantismului și a lui Luther a fost nesupunerea față de papă, față de Kippa (sau chiupa) papală. Și atunci, de ce pe mine, ortodox, încerci să mă duci sub aceeași chiupă? De ce să-mi condiționezi ala-zisa "integrare totală (de jure și de facto) în Europa" de intrarea "spirituală" sub cupola Vaticanului, pentru a avea, în schimb, beneficii pământești, adică prosperitate, pace etc.?

V.R. – Doamne ferește! Papa are peste un miliard de fideli, încă câteva milioane de ortodocși nu înseamnă cine știe ce...

Gl.P.N. – Aici vă contraziceți, în sensul că ați salutat aproape, creșterea numărului catolicilor în Asia proveniți din culte necreștine...

V.R. – Roma catolică de astăzi nu s-a pronunțat niciodată că ar vrea să-i tracă pe ortodocși la catolicism...

Gl.P.N. – Dar diplomația "uniaților", a greco-catolicilor ce este?

V.R. – A fost diplomația de la 1700. În niciun caz nu se pune problema că ortodocșii de azi din România, spre exemplu, să fie făcuți

"uniți" ca la 1700. Problema se pune, cum am spus: această occidentalizare a lumii ortodoxe fără un suport spiritual, un substrat spiritual este greu de realizat...

Gl .P.N. – Dar de ce ortodoxia n-ar putea fi un substrat spiritual suficient, este tot creștinism?

V.R. – Dar n-a trecut prin filtrul sanctificării rațiunii, a școlii, a statului de drept, a persoanei... Toate astea îi lipsesc, o mie de ani de cultură occidentală lipsește aici. La ora actuală se introduce codul canonic romano-catolic în forma acquis-ului comunitar oarecum violent, deranjând liniștea sufletească a celui mai profund ortodox.

Gl. P.N.- Eu cred că cele zece porunci despre care am vorbit, cu o etică a muncii (de la apostolul Pavel vine dictonul: cine nu muncește să nu mănânce!) însoțită de un gând creștinesc de a cere și ajutorul divinității etc. pot fi desăvârșite ca "implementare" și de către Biserica Ortodoxă (care nu le-a repudiat deloc în cei două mii de ani de creștinism, poate nu le-a impus cu măsuri lumești dure cum au făcut papii, ci doar cu "amenințări cerești!!).

Gl. I.P. Ajunși aici, aș vrea să aduc în discuție și alte câteva repere ca să lărgim, să întregim sfera dezbaterii unei teme care se dovedește, iată, foarte generoasă și prodigioasă în idei. Eu vreau să spun că "Europa" are mai multe sensuri, și geografic, și istoric, și cultural. Însă, în această discuție și chiar în general, când se vorbește de Europa se țintește dimensiunea culturală, ca set de valori care se impun ca valori general umane, universal valabile, deci care câștigă teren în toată lumea, nu doar pe continentul nostru. Geografic, granițele Europei nu sunt definite nici astăzi cu exactitate. Avem centrul continentului și am asistat și asistăm la o extensie treptată a granițelor, deci peste cele strict geografice. De Gaulle avea formula "de la Atlantic la Urali", când vorbea de uniunea europeană, dar încet-încet se acceptă ideea că dincolo de ce a fost Uniunea Europeană înainte de 1989 se extinde "spațiul european" în primul rând la fostele țări socialiste, apoi până dincolo de Marea Neagră, spre Georgia, Armenia și Caucaz.

Au avut loc de-a lungul secolelor mai multe unificări și reunificări, unele sub sceptrul împăraților creștini, al papilor, altele sub puterea unor conducători politici, luminați, mergând până în zilele noastre, la cancelarul Kohl spre exemplu. În zilele următoare, la Budapesta, va avea loc o reuniune de omagiere a lui, la 85 de ani. Una din teme, la care participă și România (printre alți participanți fiind și Fundația K. Adenauer și altele din Germania,

precum și din Ungaria) se cheamă cam așa: De la Carol cel Mare la Helmut Kohl – problemă a unificării și atragerii estului ca parte a Europei. Sigur, despre europenizare și noua ordine în Europa a vorbit chiar și Hitler care, fără să intrăm în detalii, vroia și el o ordine europeană pentru o mie de ani, dar, evident, o ordine impusă de el. La rândul lui, Kominternul voia și el o ordine mondială cu valori care, principial, teoretic, sunt acceptate cam de toată lumea: egalitate, demnitatea umană și altele, la scară generală, dar tot impuse și cu consecințe uneori dramatice, în practica socială. Așa că, suntem spectatori și la o globalizare și la o europenizare care are aspecte pozitive certe: în general, europenizarea este asociată cu ideea de progres. Dar, asistăm și la niște neajunsuri care însoțesc această "euroextensie": în primul rând, impunerea forțată a unor valori sau modele, care nu sunt adecvate diverselor părți componente. Eu, care m-am ocupat de ceva vreme de bolșevism, am senzația că asistăm la un nou bolșevism, chiar la nivel occidental. Bolșevism înseamnă pe lângă o ideologie, și inflexibilitate, intransigență fără margini, dogmatism, impunerea voinței celui mai tare. Vorbind în numele unor valori europene, se comit niște fapte foarte grave, niște constrângeri ce nu pot fi acceptate.

Gl.P.N. – Aș vrea să intervin cu o idee. Vrem să realizăm Europa unită, da, poate chiar Statele Unite ale Europei. Care state unite? Pe principiile acquis-ului comunitar, pe principiile moralei creștine, de acord. Dar ce facem cu Albania, cu Bosnia, cu Turcia, chiar dacă geografic Europa trece pe lângă ea (dar este membră în NATO, adică în Tratatul Atlanticului de Nord!!), ce facem cu ele, prin ce formulă asupra acestora (țări majoritar musulmane) se va revărsa spiritualitatea occidentală? Sau tragem iarăși o nouă cortină?

V.R. – Cortina există, acum este de argint...

Gl. I.P. Două precizări aș vrea să-mi permiteți să mai fac. În legătură cu așa-numitul mimetism românesc, da, există o întreagă teorie, legată și de modernizarea României. Dar, e ceva și amuzant și trist. Vedeți, spre exemplu, noii îmbogățiți în România. Țștia nu sunt îmbogățiți în stil românesc, precum vechii boieri. Au câștigat niște bani, legal sau ilegal, nu asta discutăm, dar având averi uriașe acum, nu au făcut ce au făcut vechii boieri, cu construcții în stil local, cu danii, cu implicare în propășirea poporului, ei s-au îmbogățit, sau, mai exact, își etalează bogăția în stil american: iahturi, extravagante, prost gust, adică ceva cu totul atipic. La

disputa occidentalism/ortodoxism/moldo-valaho-greco-slav, aş aduce un fel de amendament care cred că trebuie integrat dezbatelor pe temă: nu cred că putem trasa granițe nete: până aici este occidentul/catolicismul, dincoace Răsăritul cu ortodoxia constantinopolitană/ pravoslavnică. Și în ortodoxism, există diferențe (amintea profesorul Roman despre diferențe între liturghiile catolice) uneori extraordinare, care s-au manifestat de secole. Rușii susțin că ei sunt depozitarii ortodoxiei originale. Moldovenii din Basarabia sunt tipici pentru aceste diferențe. Biserica ortodoxă basarabeană a rezistat timp de două secole cu originalitatea ei, deși a preluat câteva elemente de practică liturgică de la ruși. Când s-a ocupat Basarabia, a existat un moldovean, filozof, diplomat, Sturdza, care a lucrat 20 de ani la Ministerul de Externe al Rusie și avea ca spații în preocupare Basarabia și Principatele. Are o carte, a fost tradusă și în românește, la Sibiu, pe la 1931 despre Biseria Ortodoxă, în care vorbește de aceste diferențe despre care am făcut mențiuni anterior...

Gl.P.N. – Biserica ortodoxă a asimilat multe tradiții locale, atât în practica liturgică, cât și în domeniul modului de sărbătorire a evenimentelor creștine sau al cultului morților, unde, local, repet, există chiar și practici pre/necreștine...

V.R. Exact așa ceva mi-a spus și marele istoric, prieten al meu, Virgil Cândea: avem ortodoxia greacă, speculativă, avem ortodoxia rusă, mesianică și avem ortodoxia pragmatică latină, românească.

Gl.P.N. Dar, toate aceste dimensiuni, de acord cu ele, au un anumit substrat, care, în cazul nostru s-ar numi românism. Este ceea ce face diferența, nu numai ca și concepție, ca și spiritualitate, dar și ca existență materială. De altfel, așa se întâmplă și în zonele catolice. În al doilea rând, cred că va trebui să ne îndreptăm spre niște concluzii. Eu aş mai repeta ceva și anume că diplomația actuală a Vaticanului care este un fel de berbece cu care vrea să pătrundă peste tot în lume...

V.R. – Ha, ha, ha...!

Gl.P.N. Vaticanul a trecut de la predică ("sermon") la diplomație, Repet, acordă prea multă atenție și prea mare importanță credinței, în determinismul social-istoric, în evoluția societății. De ce o face? Păi zicem noi, tocmai din cauza acestei idei, a acestei concepții că Papa este locțiitorul lui Hristos (deci, al lui Dumnezeu – Fiul!) pe pământ și că el are atribute de jurisdicție universală. Adică, el se crede singurul care trebuie să se bage în treburile istoriei, să determine el istoria. De ce, Sanctitatea Sa nu ar renunța

la acest atribut autoînsușit – și ar face cel mai frumos și eficient lucru în refacerea unității creștine – și să rămână ceea ce a fost Sf. Petru, adică Episcopul Romei, eventual primus inter pares, cum a fost la început, iar toți episcopii celorlalte comunități catolice din țările lumii să aibă aceeași importanță, adică să devină comunități autocefale și atunci sinoadele creștine vor deveni pancreștine, nu pancatolice sau panortodoxe și vor putea "pune la cale" la nivel mondial, prin unitate întru Duhul Sfânt, tot ceea ce privește credința creștină, încât creștinarea întregii lumi va deveni ceva ce vine de la sine...

Ca atare, îmi pare rău că mă repet, pe papi nu i-a numit nimeni expressis verbis lociitori ai lui Hristos, nici măcar Sfântul Apostol Petru nu s-a numit pe sine episcop; după moartea lui, a fost recunoscut primul episcop al Romei. Cei ce i-au urmat imediat, erau niște iluștri necunoscuți...

V.R. În mod cert, aveți alte păreri și chiar mă criticați. Afirm că papa nu este infailibil, Biserica este infailibilă. Accept că putem spune că papa este infailibil atunci când se exprimă în numele Bisericii...

Col. I.P. Aș vrea, spre final, să mai adaug și eu ceva și anume că "europenizarea românilor" (mai europeni ca ei, nu știu cine ar fi , și sub raport geografic și istoric), dar nu numai a lor trebuie căutată în spațiul dezvoltării economice: este știut că bunăstarea creează sau consolidează stări spirituale, ca un fel de recunoștință față de modul de viață. În altă ordine de idei, nu cred că schimbarea credinței duce la schimbarea mentalităților economice sau juridice; cred că prin norme juridice și de muncă, rezultatele materiale vor crește (evident, cu aportul tehnologic), iar noi, Românii am putea deveni mai europeni decât Papa!

Gl.P.N. Domnilor, întrucât nu aș vrea să fim acuzați că ne-am întins prea mult și am depășit spațiul jurnalistic rezervat, vă rog să-mi permiteți să vă mulțumesc pentru participarea fructuoasă la dezbateră temei anunțate în titlu și să încercăm să o reluăm în viitor, poate pe alte coordonate și cu alte dimensiuni.

DIN CULISELE PACTULUI RIBBENTROP – MOLOTOV ȘI ALE ÎNȚELEGERILOR DINTRE UNIUNEA SOVIETICĂ ȘI GERMANIA NAZISTĂ (II)

4. TELEGRAMA COMISARULUI POPORULUI PENTRU AFACERI EXTERNE AL URSS, V.M. MOLOTOV, SECRETARULUI GENERAL AL COMITETULUI CENTRAL AL PC(B)US, I.V. STALIN, DIN BERLIN

13 noiembrie 1940.

Lui Stalin.

Am avut prima întrevedere cu **Hitler**, care a durat 2 ore și 30 minute, discuțiile urmând să fie continuate mâine, iar apoi cu ocazia venirii lui Ribbentrop la Moscova.

Mai bine de o oră a durat expunerea lui **Hitler**, în care acesta:

- a. a constatat că acordul sovieto-german de anul trecut a fost în folosul ambelor state și dacă poate mai sunt prevederi care nu au fost îndeplinite, în opinia sa, aceasta se datorează faptului că înțelegerile politice nu se pot realiza în întregime, uneori doar 25%;
- b. a afirmat că interesele și spațiile vitale ale Germaniei și URSS nu sunt contradictorii și pot fi soluționate pe un termen mai îndelungat, decât durata de viață a unui om;
- c. a reiterat că Anglia este deja învinsă și atunci când condițiile meteorologice o vor permite aceasta va deveni o realitate, ceea ce înseamnă că în orice caz Anglia nu mai poate să se amestece în treburile Europei;
- d. liderii francezi, cum sunt Petain și Laval, conform celor afirmate de Hitler, sunt de acord cu planurile lui Hitler;
- e. în prezent, interesele Germaniei vizează Africa Centrală, respectiv recuperarea fostelor colonii germane cu unele corective, dat fiind că în Europa Germania și-a asigurat deja spațiul vital în linii mari pentru cel puțin 100 de ani, deși în alt context a afirmat că au fost împinși în Balcani de nevoia asigurării cu materii prime (și nu doar de interesele militare ale războiului cu Anglia);

- f. în Asia, unde Germania are doar interese generale comerciale, viitorul aparține Japoniei, dar acolo este posibilă și renașterea marilor popoare;
- g. situația SUA este deosebită, deoarece aceasta promovează o politică pur colonială și nu una de ajutorare a Angliei – printre altele, având în vedere Doctrina Monroe, SUA trebuie să se preocupe doar de America și să nu se amestece în chestiunile Europei;
- h. URSS nu are, se poate spune, ieșire liberă la oceanul planetar, cu excepția Murmanskului și Extremul Orient, care sunt prea îndepărtate și de aceasta trebuie să se țină cont în înțelegerile ce vor fi realizate cu alte state;

i. în cursul operațiunilor de luptă cu Anglia, Germania a trebuit să înainteze acolo unde nu ar fi dorit, dar din cauza intereselor războiului împotriva Angliei a fost nevoită să facă acest lucru – în Balcani. **Hitler a declarat că trupele germane vor fi retrase din România imediat după ce războiul se va încheia, deoarece Germania recunoaște interesul URSS în regiunea Mării Negre și în problematica Balcanilor;** totuși, nu se poate acorda ieșirea liberă din Marea Neagră, deoarece în Marea Mediterană va fi întotdeauna Italia;

j. Hitler a subliniat în mod special că nu are nevoie de ajutorul militar al URSS, direcționând în permanență discuția spre necesitatea de a se pune de acord cu noi „**într-un cadru larg**”. Am răspuns că afirmațiile făcute de Hitler privind o serie de probleme importante, pe măsură ce îmi erau traduse, sunt corecte și merită să fie analizate în viitor de cele două părți; în ce privește acordul sovieto-german de anul trecut, acesta a servit în mod real interesele Germaniei (în primul rând asigurându-i un spate sigur al frontului în Est în condițiile declanșării războiului în Vest; în al doilea rând a obținut Polonia) și URSS, care consideră că prevederile acestuia au fost îndeplinite, cu excepția Finlandei, despre care eu consider că trebuie să vorbim în continuare mai concret și cu toată sinceritatea; acum a venit timpul să discutăm despre un acord mai amplu dintre URSS și Germania, dar, în prealabil, sunt necesare unele clarificări în legătură cu apariția unor aspecte noi, cum este Pactul Tripartit; acest lucru îmi va facilita să-i prezint lui Hitler **problemele care interesează URSS, în special cele legate de regiunea Mării Negre și Balcani, unde trebuie să discutăm în primul rând despre România, Bulgaria și Turcia;** am cerut explicații suplimentare, ca

reprezentant al unui guvern care nu a participat la pregătirea și adoptarea pactului, ce au avut în vedere autorii acestuia atunci când s-au referit la „**Noua Ordine din Europa**”, ce țări și în ce condiții vor fi implicate acestea în proiect, care sunt termenele de realizare intenționate, ce este „**spațiul est-asiatic**”, care sunt granițele acestuia, în ce măsură planurile autorilor pactului afectează interesele URSS.

Hitler s-a înviorat vizibil și a început să explice; în legătură cu Europa, Pactul Tripartit prevede acordul a două puteri, Germania și Italia, care doresc să ajungă la înțelegere cu URSS în chestiunea Europei. În legătură cu Asia, Japonia trebuie de asemenea să se înțeleagă cu URSS.

Germania (Hitler a folosit cuvântul „noi” și aici ca și în alte situații, a fost neclar dacă se referea doar la germani sau la toți membrii pactului) invită URSS să participe la Pactul Tripartit în calitate de al patrulea partener. Hitler a asigurat că „ei” nu vor să pună Rusia în fața unui fapt împlinit și că „ei” doresc să știe care sunt interesele URSS în Europa și Asia, pentru a-și pune de acord propriile interese cu cele ale URSS și să fie un bun mediator între URSS și Japonia, dar și Italia, că **soluționarea problemelor privind România, Bulgaria și Turcia, desigur, necesită timp, dar pactul a prevăzut că interesele URSS să fie avute în vedere și să nu se ia decizii fără URSS.**

Am mulțumit pentru clarificări, dar cu toate acestea am menționat că aștept câteva precizări suplimentare din partea lui Hitler cu privire la planurile participanților la Pactul Tripartit. Am adăugat că URSS nu respinge ideea de a participa la unele acțiuni comune ale celor 4 puteri, dat nu în cadrul pactului celor trei, unde URSS este tratat doar ca obiect. Hitler, s-a înveselit în mod vizibil și a subliniat că URSS nu trebuie să fie obiectul, ci subiectul unui nou acord, menționând că este foarte interesat să continue această discuție.

Având în vedere că depășisem cu o oră timpul prevăzut pentru această întrevvedere, am convenit ca mâine 13 noiembrie, după micul dejun să continuăm discuțiile.

În concluzie, menționez următoarele. În analiza preliminară de la Moscova au fost evidențiate corect problemele cu care ne confruntăm aici. Deocamdată, încerc să obțin informații și să sondez partenerii. Răspunsurile acestuia nu sunt întotdeauna clare și necesită precizări suplimentare. Hitler manifestă un mare interes pentru a se ajunge la o înțelegere și să consolideze prietenia cu URSS în ce privește sferile de influență. Este de remarcat de asemenea dorința de a ne împinge în direcția Turciei, de la care Ribbentrop a afirmat că dorește doar menținerea unei neutralități absolute. Referitor la

Finlanda deocamdată evită să se pronunțe, însă o să insist să discutăm despre aceasta.

Rog instrucțiuni.

5. A DOUA TELEGRAMĂ TRIMISĂ DE V. MOLOTOV LUI I.V. STALIN , din BERLIN

13noiembrie 1940

«Lui Stalin. Astăzi mă voi întâlni cu Hitler la un mic dejun, la orele 15,00 (ora Moscovei). După micul dejun va urma continuarea negocierilor. Ar fi bine dacă aş primi până atunci indicații referitoare la declarațiile privind China, Turcia, interesele noastre în Golful Persic și Marea Arabiei. Din punctul nostru de vedere, consider necesar: 1. Referitor la declarații, menținerea în cadrul deciziei adoptate și acționarea în funcție de împrejurări; 2. Referitor la China, lansarea propunerii, așa cum am stabilit, urmând ca decizia finală să fie luată la Moscova, cu ocazia venirii lui Ribbentrop; 3. Referitor la Turcia, problema să nu fie abordată, dacă nu va fi necesar; 4. Referitor la Golful Persic, afirmativ, dar la modul general. Molotov» . În aceeași zi, V.M. Molotov a confirmat primirea telegramei de răspuns de la I.V. Stalin: *«Am primit telegrama dvs. cu lămuriri privind Marea Neagră. Acum plec la micul dejun și discuțiile cu Hitler. Voi insista pe Marea Neagră, Strâmtoni și Bulgaria.»*

6. TELEGRAMA SECRETARULUI GENERAL AL CC AL PCR(B), I.V. STALIN, ADRESATĂ COMISARULUI POPORULUI PENTRU AFACERI EXTERNE, V.M. MOLOTOV, LA BERLIN

13 noiembrie 1940.

Pentru Molotov

1. Referitor la regiunea Mării Negre, puteți să-i răspundeți lui Hitler că problema nu este numai ieșirea din Marea Neagră, ci în principal accesul în Marea Neagră, care a fost folosită de Anglia și alte state pentru invadarea litoralului URSS. Toate evenimentele, de la Războiul Crimeii din secolul trecut până la debarcarea trupelor străine la Odesa în 1918 și 1919, relevă că securitatea regiunilor limitrofe la Marea Neagră ale URSS nu poate fi asigurată fără soluționarea problemei strâmtonilor. Din această cauză, interesul URSS față de regiunea Mării Negre se

referă la problema apărării litoralului URSS și asigurarea securității acestuia. De aceasta, este legată în mod organic problema garantării de către URSS, deoarece asigurarea liniștii în regiunea Strâmtoarelor nu este posibilă fără un acord cu Bulgaria pentru ca aceasta să permită accesul trupelor sovietice pentru apărarea intrării în Marea Neagră. Această problemă este deosebit de actuală în prezent și nu suferă amânare nu doar pentru că Turcia este legată de Anglia, ci și pentru că aceasta din urmă poate ocupa cu flota sa insulele și porturile Greciei, de unde poate amenința litoralul URSS, folosind acordul pe care-l are cu Turcia.

2. Pentru restul folosește indicațiile pe care le cunoști și dacă rezultatele viitoarelor discuții vor releva că poți să te înțelegi cu nemții în linii mari, iar la Moscova urmând doar ca această înțelegere să fie finalizată și concretizată, cu atât mai bine.
3. Considerăm comportarea ta în timpul negocierilor ca fiind corectă.

7. A DOUA TELEGRAMĂ ADRESATĂ LUI MOLOTOV DE LA MOSCOVA

13 noiembrie 1940

Lui Molotov, de la Stalin

Te sfătuim:

1. Nu lăsa să se întrevadă interesul nostru major față de Persia și spuneți că, probabil, nu vom obiecta față de propunerea nemților.
2. În ce privește Turcia, rămâi deocamdată în limitele soluției pașnice în spiritul propus de Ribbentrop, însă menționează că o astfel de soluție pașnică nu va fi realistă fără garanțiile noastre acordate Bulgariei și permisiunea ca trupele sovietice să tranziteze această țară, ca mijloace de presiune asupra Turciei.
3. Dacă nemții propun o împărțire a Turciei, în acest caz se pot dezvălui intențiile noastre în spiritul indicațiilor; în această situație transmiteți cifrat (la Moscova n.n.) argumentele;
4. Referitor la China, fii de acord cu Ribbentrop în ce privește un compromis, fără să dezvălui deocamdată cele prevăzute în indicații;

5. Referitor la comunicat, exprimă-ți acordul în principiu, fără a detalia punctele.

Lui Molotov,

În comunicat trebuie indicat că schimbul de opinii a avut loc într-o atmosferă de înțelegere reciprocă și a cuprins toate problemele abordate etc. Vă sfătuim să nu propuneți propriul proiect de comunicat, ci să faceți în așa fel ca nemții să prezinte proiectul lor.

P.S. Transmis la indicația ...

Vîșinski

8. DISCUȚIA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI, COMISAR AL POPORULUI PENTRU AFACERI EXTERNE AL URSS, V.M. MOLOTOV, CU CANCELARUL IMPERIAL AL GERMANIEI, A. HITLER, LA BERLIN.

13.11.1940

Hitler spune că el crede că ar fi bine să continue să răspundă la întrebările adresate de **Molotov**, la întvederea de ieri. Înainte de toate, ar vrea să se oprească asupra problemei Pactului Tripartit și scopurile sale interne. Dorește să se refere la acordurile sovieto-germane care au fost încheiate până în prezent. În legătură cu acestea, a reținut afirmațiile lui **Molotov** conform cărora prevederile lor au fost realizate, cu excepția Finlandei.

Molotov a afirmat că, în ultimă instanță, acordul dintre URSS și Germania este înainte de toate un pact de neagresiune, care, desigur, rămâne în vigoare. Prin urmare, se poate vorbi de îndeplinirea protocolului secret, anexat acordului de bază.

Hitler răspunde că în protocolul secret era stabilită sfera de influență a URSS în Finlanda. Referitor la transferarea anumitor teritorii în componența altui stat, el consideră că Germania a îndeplinit prevederile acordului. Acest lucru nu se poate spune despre URSS. Germania nu a ocupat nici un teritoriu, care se află în sfera de influență a URSS. La vremea respectivă, Germania și URSS au schimbat prevederile acordului lor, iar aceasta s-a făcut în favoarea intereselor URSS. „Este discutabil – a spus **Hitler** – dacă prima împărțire a Poloniei ar fi dus la fricțiuni între Germania

și URSS, însă eu trebuie să afirm că Germania a primit teritoriul Guvernământului General nu ca o compensație”.

Hitler consideră că în acest caz Germania a venit în întâmpinarea intereselor URSS, contrar prevederilor pactului. Același lucru se poate spune și despre Nordul Bucovinei. Anul trecut, **Germania a declarat că nu are interese în ce privește Basarabia, dar atunci nu era vorba decât de Basarabia. Când URSS, împreună cu problema Basarabiei a ridicat și pe cea a Bucovinei, cu toate că acest lucru era o „noutate”, care nu era prevăzută în acord, Germania a înțeles că sunt momente în care sunt necesare corective.** O poziție similară a adoptat Germania și în ce privește Finlanda. Germania nu are interese politice în Finlanda. Guvernul sovietic cunoaște că în timpul războiului fino-sovietic Germania s-a menținut pe o poziție de strictă neutralitate, putându-se spune chiar de neutralitate binevoitoare față de URSS. Conform afirmațiilor lui **Hitler**, el a ordonat să fie reținute navele care se aflau în portul Bergen și care transportau materiale militare Finlandei, chiar dacă nu avea nici un drept să facă acest lucru. Această poziție a Germaniei a condus la tensionarea relațiilor germano-suedeze. O consecință a războiului cu Finlanda a fost războiul cu Norvegia. Ca urmare a înrăutățirii raporturilor cu Suedia, **Hitler** a fost nevoit să trimită în Norvegia mai multe divizii decât planificase. Germania recunoaște și în prezent că Finlanda se află în sfera de influență a URSS, dar în timpul războiului Germania este interesată de Finlanda din punct de vedere economic, datorită resurselor de lemn și nichel de care dispune această țară. Germania este interesată în prevenirea conflictelor din Marea Baltică, dat fiind importantele rute comerciale care o traversează. Afirmația că nemții au ocupat o parte a teritoriului Finlandei nu corespund realității. Germania realizează pe teritoriul finlandez transporturile până la Kirkenes. Pentru aceste transporturi Germania are nevoie de două baze, deoarece datorită distanței mari traseul nu poate fi parcurs printr-o singură trecere. Atunci când acest tranzit va înceta, nu vor mai fi trupe germane în Finlanda. Germania este interesată ca Marea Baltică să nu devină teatru de război, având în vedere că Anglia dispune în prezent de avioane de bombardament și de vânătoare cu rază lungă de acțiune, care pot face escală în porturile finlandeze.

Poziția Germaniei în timpul războiului fino-sovietic a fost o povară, inclusiv din punct de vedere psihologic. Finlandezii, care s-au împotrivit cu încăpățănare, au câștigat simpatia întregii lumi și în special printre popoarele nordice. Chiar și în rândul poporului german au existat semne de întrebare cu privire la conduita guvernului german, care era determinată de prevederile acordului cu URSS. Toate acestea au determinat guvernul german să

acționeze pentru prevenirea unui al doilea război în Finlanda. Este singura dorință a guvernului german. „Noi oferim rușilor posibilitatea să rezolve problema relațiilor lor cu Finlanda, noi nu avem acolo nici un fel de interese politice”.

Hitler a afirmat că cere guvernului URSS să vină în întâmpinarea Germaniei, tot așa cum Germania, conform afirmațiilor acestuia, a făcut în cazul **Bucovinei, Lituaniei și Basarabiei**, unde a renunțat la interesele sale uriașe și a fost nevoită să redisloce populația de etnie germană.

Molotov a spus că el se va referi la aceleași probleme care au fost abordate de cancelarul imperial. Se poate considera că acordul la care s-a ajuns anul trecut s-a referit la o anumită perioadă, respectiv la problema Poloniei și granițelor Uniunii Sovietice cu Germania. Acordul și protocolul secret privea granița sovieto-germană de la Marea Baltică, respectiv Statele Baltice, Finlanda, România și Polonia. Remarca cancelarului imperial cu privire la necesitatea unor corective, în opinia tovarășului **Molotov**, este corectă. Acesta consideră că prima etapă – problema Poloniei – s-a încheiat încă din toamna anului trecut. În acest moment, când discută cu cancelarul imperial, se poate afirma că s-a încheiat și a doua etapă, odată cu înfrângerea Franței. URSS și Germania trebuie să țină cont acum de situația rezultată nu doar a înfrângerii Poloniei, dar și a înaintării Germaniei în Norvegia, Olanda, Belgia și Franța. Dacă este să vorbim în acest moment de rezultatele acordului sovieto-german, trebuie spus că fără sprijinul reprezentat de pactul cu URSS nu ar fi putut așa de repede și așa de onorant pentru armatele sale să realizeze operațiunile sale militare din Norvegia, Danemarca, Belgia, Olanda și Franța. Referitor la problema lituaniană, URSS nu a insistat pentru revederea acordului din luna august 1939, pentru ca Lituania să treacă din sfera de interese a Germaniei în cea a URSS, iar partea estică a Poloniei la Germania. Dacă Germania s-ar fi împotrivit la aceasta, URSS nu ar fi insistat pentru această modificare. În ce privește cunoscuta bucățică din Lituania, din păcate, URSS nu a primit încă un răspuns din partea guvernului german în această problemă, dar această chestiune este minoră. **Referitor la Bucovina, deși nu a fost menționată în protocolul adițional, URSS a făcut o concesie Germaniei, renunțând la Bucovina de Sud, limitându-se doar la Bucovina de Nord, cu condiția însă ca la timpul potrivit Germania să țină seama de interesul Uniunii Sovietice privind Bucovina de Sud.** URSS nu a primit până acum un răspuns negativ la propunerea ce i s-a avansat, însă în loc de acesta Germania a garantat întreg teritoriul României, uitând de interesul manifestat de noi, iar aceste garanții au fost acordate fără a se consulta cu URSS și încălcând interesele URSS.

Hitler a rĂspuns cĂ Germania a venit de o manierĂ semnificativĂ Ăn ĂntĂmpinarea celor convenite Ńi a fost de acord cu cedarea Bucovinei de Nord, ŃinĂnd cont cĂ inițial se discutase doar despre Basarabia. Ăn soluționarea Ăn viitor a problemelor, URSS trebuie sĂ ĂnțeleagĂ cĂ Germania se aflĂ angajatĂ Ăntr-o luptĂ pe viațĂ Ńi pe moarte, pe care o va Ăncheia cu succes. Germania are ĂnsĂ nevoie de unele premise economice Ńi militare. Germania trebuie sĂ-Ńi asigure aceste premise Ăn orice condiții, iar Uniunea SovieticĂ trebuie sĂ dea dovadĂ de Ănțelegere, la fel ca Ńi **Hitler**, care a trebuit sĂ ŃinĂ Ńi Ńine cont de cerințele URSS. Aceste premise nu contravin acordurilor dintre URSS Ńi Germania. Aceasta se poate ĂntĂmpla doar dacĂ Germania ar dori sĂ ocupe Finlanda Ńi Basarabia, dar aceasta nu se va ĂntĂmpla niciodatĂ, iar dacĂ Germania Ńi URSS vor fi deschise una cu alta Ăn relațiile reciproce, ele nu-Ńi vor Ăncălca acordurile.

Ăn opinia lui **Hitler**, Marea BalticĂ nu trebuie sĂ devinĂ teatru de rĂzboi. Germania recunoaște cĂ Finlanda face parte din sfera de interese a rușilor. Ăn cazul Ăn care Germania ĂncearcĂ sĂ-Ńi asigure sursele necesare de țitei din RomĂnia, aceasta nu contravine, susține **Hitler**, acordului privind Basarabia. Uniunea SovieticĂ trebuie sĂ ĂnțeleagĂ cĂ Germania are nevoie de cĂteva premise, pe care dorește sĂ Ńi le asigure pe timp de rĂzboi.

Ca urmare a unei colaborĂri extinse cu Germania, Uniunea SovieticĂ poate obține avantaje mult mai importante, decĂt acum, Ăn timp de rĂzboi, prin insistența asupra unor **corective ne semnificative**, care nu vor aduce foloase deosebite Uniunii Sovietice. **Hitler** are Ăn vedere alte regiuni, Ăn afara regiunilor cuprinse de rĂzboiul european, unde Rusia poate avea succese mari, la fel cu cele pe care le-a avut Germania Ăn Europa.

„Consider, a afirmat **Hitler**, cĂ succesele noastre vor fi mai mari, dacĂ vom sta spate la spate Ńi vom lupta cu dușmanii externi, decĂt dacĂ vom acționa unul Ămpotriva celuilalt Ńi vom lupta unul Ămpotriva celuilalt”.

Molotov a spus cĂ este de acord cu concluziile cancelarului imperial. ConducĂtorii statului sovietic, Ăn special **Stalin**, considerĂ cĂ se poate Ńi este de dorit, Ăn anumite condiții, sĂ ajungem la o Ănțelegere, pentru a pĂși pe drumul unei dezvoltĂri pozitive a relațiilor sovieto-germane, pe calea unor acțiuni comune. Pentru ca raporturile noastre sĂ fie solide, trebuie renunțat la neĂnțelegerile cu caracter minor, fĂrĂ importanțĂ deosebitĂ, dar care complicĂ dezvoltarea lor Ăn viitor Ăn sens constructiv. O asemenea problemĂ este Finlanda. Suntem de acord cĂ Ăn condițiile unor relații bune dintre URSS Ńi Germania, regiunea MĂrii Baltice nu se va transforma Ăntr-un teatru de rĂzboi Ńi nimeni nu va putea juca acolo nici un fel de rol. Problema finlandezĂ trebuie tratatĂ așĂ cum s-a decis anul trecut. Ăn Finlanda nu trebuie sĂ existe

trupe germane și, de asemenea, nu trebuie să existe acele acțiuni demonstrative în Finlanda și Germania, care sunt îndreptate împotriva Uniunii Sovietice. Cercurile conducătoare din Finlanda promovează în relațiile cu URSS o linie politică duplicitară, ajungându-se până acolo că se inoculează în rândul maselor ideea că „nu este un bun finlandez cel care se împacă cu prevederile acordului de pace de la 12 martie 1940”. Înainte de a stabili noi obiective, aceste probleme trebuie soluționate.

Hitler consideră că această problemă poate fi privită din două puncte de vedere. Primul, vizează chestiunea acțiunilor politice demonstrative. În acest domeniu este greu de apreciat cine organizează astfel de acțiuni și această problemă poate fi soluționată pe căi diplomatice. Referitor la prezența soldaților germani în Finlanda, el asigură că dacă alte probleme vor fi soluționate, atunci va fi soluționată și aceasta. În ce privește acțiunile demonstrative din Germania, acestea dimpotrivă, în țara sa întotdeauna s-a făcut totul pentru ca finlandezii să se conformeze cu cerințele rușilor. Același lucru s-a întâmplat și referitor la **România: el, Fuhrer-ul i-a cerut regelui să accepte cerințele rușilor.**

În continuare, **Molotov** susține că este datoria sa prioritară să clarifice problema relațiilor cu Finlanda și că pentru aceasta nu este nevoie de un nou acord, trebuind doar să fie respectate cele deja stabilite, respectiv ca Finlanda să facă parte din sfera de influență a URSS. Acest lucru are o importanță deosebită, mai ales că acum în timp de război. Uniunea Sovietică, chiar dacă nu participă la marele război, a luptat totuși împotriva Poloniei și Finlandei și a fost pregătită, dacă era nevoie, pentru un război pentru Basarabia. Dacă punctul de vedere al părții germane s-a schimbat, ar dori să i se clarifice acest lucru.

Hitler declară că punctul de vedere al Germaniei în această chestiune nu s-a schimbat, însă el nu dorește ca în regiunea Mării Baltice să izbucnească un război. În plus, Germania este interesată în Finlanda doar ca furnizor de lemn și nichel. Germania nu poate admite declanșarea acum a unui război în această regiune, dar recunoaște că aceasta face parte din sfera de interese a Rusiei. Același lucru este valabil și în ce privește România, de unde Germania se aprovizionează cu țigete: nici acolo nu este admisibil izbucnirea unui război.

Dacă vom trece la probleme mai importante, a spus **Hitler**, această problemă va deveni nesemnificativă. Finlanda nu va scăpa de Uniunea Sovietică. Apoi, **Hitler** s-a interesat dacă Uniunea Sovietică intenționează să declanșeze un nou război cu Finlanda. El consideră această chestiune ca fiind esențială.

Molotov răspunde că dacă guvernul finlandez renunță la politica sa duplicitară de a instiga masele împotriva URSS, toate vor fi normale.

Hitler afirmă că se teme că de data aceasta alături de Finlanda va lupta și Suedia.

Molotov răspunde că el nu știe ce va face Suedia, dar crede că Uniunea Sovietică, ca și Germania, sunt interesate ca Suedia să fie neutră. Nu știe care este părerea guvernului german în această privință. Referitor la menținerea păcii în regiunea Mării Baltice, URSS nu se îndoiește că aceasta poate fi realizată.

Hitler este de părere că trebuie ținut cont de specificul regiunii. Chiar în situația în care dispui de capacități militare, condițiile locale (terenul) pot face ca războiul să fie unul de durată. Dacă va fi o rezistență îndelungată, aceasta ar putea favoriza instalarea unor baze de sprijin engleze. În acest caz, Germania va fi nevoită să intervină, ceea ce ar fi de nedorit. Nu ar spune acestea, dacă ar exista vreun motiv ca Rusia să se simtă jignită de Germania. După terminarea războiului, Rusia va putea obține tot ce va dori.

După ce s-a consultat cu **Ribbentrop**, **Hitler** a adăugat că tocmai au primit o notă din partea guvernului finlandez, în care se afirmă intenția de a întreține relații de strânsă cooperare cu Uniunea Sovietică.

Molotov remarcă faptul că nu întotdeauna vorbele corespund faptelor. În interesul ambelor țări și pentru ca să fie pace în regiunea Mării Baltice, dacă problema Finlandei va fi rezolvată în conformitate cu acordul de anul trecut, totul va fi bine și normal. Dacă va interveni o rețineră sau o amânare până la sfârșitul războiului, acest lucru va semnifica încălcarea sau schimbarea acestui acord.

Putem trece la analizarea altor probleme, a declarat apoi **Molotov**, totuși referitor la Finlanda eu am exprimat punctul de vedere al guvernului sovietic și doresc să știu opinia guvernului german în această chestiune.

Hitler afirmă că aceasta nu va însemna încălcarea prevederilor acordului, deoarece Germania dorește doar evitarea războiului în Marea Baltică. Dacă în această regiune va fi război, acesta va complica și îngreuna relațiile dintre Germania și Uniunea Sovietică, inclusiv marile planuri de viitor comune. „Acesta este punctul meu de vedere și el rămâne neschimbat”, a declarat **Hitler**.

Molotov consideră că nu este vorba de un război în Marea Baltică, ci de problema finlandeză, care trebuie soluționată conform prevederilor acordului de anul trecut.

Hitler face remarcă că în acel acord a fost stabilit că Finlanda aparține sferei de influență a Rusiei.

Molotov întreabă: „În aceeași situație cum sunt, de exemplu, Estonia și Basarabia?”.

Hitler afirmă că el doar nu dorește un război în Finlanda și în plus, în timp de război, Finlanda este un important furnizor al Germaniei.

Molotov remarcă că reținerea lui **Hitler** este un element de noutate, care nu a existat până acum. În acord, interesele sovietice erau recunoscute fără rezerve.

Hitler nu consideră că acesta este un element de noutate, susținând că atunci când URSS purta un război cu Finlanda, Germania a fost loială acordului, chiar dacă acest lucru a fost periculos. Germania a sfătuit pe finlandezi să se supună cerințelor Rusiei.

„Așa cum ați spus – a adăugat **Hitler** – că Polonia poate deveni o sursă de complicații, eu afirm acum că un război în Finlanda va fi o sursă de complicații. **Rusia a primit deja partea leului din avantajele la care aspiră**”.

În continuare, **Hitler** declară că el nu face propuneri rușilor care să fie în contradicție cu prevederile acordului semnat anul trecut, dimpotrivă, URSS a propus schimbul unei părți din Polonia pentru Lituania, ceea ce într-adevăr contravenea pactului. Acum el nu cere modificarea protocolului, ci doar menținerea păcii în Finlanda. Apelând la inteligența politicii ruse, Rusia va reuși să obțină fără război realizarea intereselor sale în Finlanda. Există posibilitatea unor succese mult mai mari decât interesele din regiunea Mării Baltice.

Molotov a afirmat că el nu înțelege de ce se pune cu atâta acuitate problema unui război în Marea Baltică. Situația era mult mai complicată anul trecut și atunci nu s-a pus problema pericolului unui război. Făcând abstracție de Belgia, Olanda, Danemarca și Norvegia, Germania a obținut o victorie împotriva Franței și consideră că Anglia este deja învinsă, atunci de unde poate apărea acest pericol de război în Marea Baltică? Germania trebuie să promoveze aceeași politică de recunoaștere a intereselor URSS, cum a fost prevăzut în acordul de neagresiune, la fel ca și anul trecut, fără rețineri și amânări.

Hitler spune că și el are propria viziune cu privire la problemele militare, că pot apărea complicații serioase dacă Suedia și SUA se vor implica în acest război. El dorește să încheie cu succes războiul și, chiar

dacă va mai dura, nu-l poate prelungi la nesfârșit. Un nou conflict în Marea Baltică va fi o povară semnificativă, iar intrarea în război a Suediei poate duce la complicații care nu pot fi prevăzute.

Molotov consideră că această problemă nu este de actualitate.

Hitler remarcă, că atunci când va fi de actualitate, va fi prea târziu.

Molotov răspunde că, în prezent, nu sunt semne care să prefigureze o asemenea evoluție a evenimentelor.

Hitler face un comentariu referitor la faptul că discuția a alunecat la aspecte pur teoretice și dorește să se revină la lucruri mai concrete. Germania are mari succese în acest an, însă poartă un război gigantic, în timp ce Rusia nu este angajată într-un război, dar are succese. Nu trebuie uitat că Rusia este uriașă – de la Vladivostok la Europa, pe când Germania este o țară mică și în plus suprapopulată.

Molotov este de acord că Finlanda este o chestiune particulară, însă Uniunea Sovietică nu dorește nimic în plus decât ce s-a stabilit anul trecut.

Hitler spune că, în opinia sa, problema stă în felul următor: 1. Recunoaște că Finlanda face parte din sfera de influență a Rusiei. Germania este doar împotriva unui război în Finlanda. 2. Referitor la acțiunile demonstrative, este limpede că așa ceva din partea germană nu se întreprinde. Dacă unii oameni vor face astfel de acțiuni demonstrative în Germania, ele vor fi lichidate cu ușurință, pe căi diplomatice. 3. Pentru el este clar că aceste probleme sunt mărunte și ridicole în comparație cu munca uriașă care ne stă în față. Pe de altă parte, el nu vede ca Finlanda să poată provoca îngrijorarea serioasă a Uniunii Sovietice. În ce privește trupele germane, după ce acestea vor tranzita teritoriul finlandez, ele nu se vor mai afla în Finlanda. El reiterează că, acum, ei vorbesc de chestiuni teoretice, în timp ce în jur a început să se prăbușească un imperiu de 40 milioane de kilometri pătrați. Când se va prăbuși, va rămâne o „masă de licitație” (concreționară) - expresia folosită de **Hitler**, care va putea satisface pe toți cei care doresc să aibă ieșire liberă la oceanul planetar. Lucrurile se prezintă astfel că deținătorul acestei „mase” va fi nimic de armatele germane.

Această masă este condusă de un mic grup, de numai 45 milioane de oameni, iar el, **Hitler**, este plin de hotărâre să lichideze acest grup. SUA nu face nimic altceva în prezent decât să încerce să smulgă anumite bucăți din această „masă” în curs de dezintegrare. El vrea să se concentreze pe distrugerea nucleului acestei „mase”. De aceea Germania nu este încântată de războiul din Grecia, deoarece îi împrăștie forțele spre periferia Europei. Distrugerea insulelor britanice va duce la prăbușirea întregului Imperiu

Britanic. Idei de felul celor că războiul poate fi continuat din Canada (printre altele, el nu are nimic împotriva Canadei) sunt utopii. Toate aceste probleme trebuie să devină obiectul unor discuții în viitorul apropiat. El crede că toate statele, care sunt interesate în aceasta, trebuie să renunțe la conflictele lor meschine pentru a lua parte la soluționarea acestei probleme gigantice. Aceste state sunt Germania, Franța, Italia, Rusia și Japonia.

Molotov spune că URSS este interesată de aceste probleme. În legătură cu aceasta poate spune mai puține decât cancelarul imperial, deoarece, desigur, a avut mai puține preocupări în acest domeniu decât Hitler. Uniunea Sovietică este dispusă să participe în acțiuni de amploare comune cu alte state: Germania, Italia și Japonia și Molotov este gata să participe la discutarea acestor probleme, totuși ce a fost convenit deja, decis și nu mai necesită clarificări trebuie înfăptuit. Opinia guvernului sovietic în legătură cu problema discutată aici a fost expusă cu claritate, iar acum este rândul părții germane să răspundă.

Hitler afirmă că, în opinia sa, ar fi mai corect ca toate aceste probleme să fie analizate împreună, ca un tot unitar, astfel încât să fie posibilă cântărirea importanței unora dintre ele. Este o sarcină extrem de dificilă. În aceasta el dorește să includă Franța și este de subliniat că Franța nu a fost anexată de Germania, ci învinsă de armata germană. Va trebui formată o coaliție mondială din statele: Spania, Franța, Italia, Germania, Uniunea Sovietică și Japonia. Toate vor fi satisfăcute la această „masă de licitație”. Sunt o serie de probleme interesante, pentru a căror soluționare va fi nevoie de neutralizat contradicțiile existente dintre anumite țări. În Europa deja s-a reușit ajungerea la satisfacerea Germaniei, Italiei, Franței și Spaniei. Nu a fost ușor, dar având în vedere marile posibilități, s-a reușit depășirea contradicțiilor. Acum este vorba de Est. În primul rând, de relațiile dintre Uniunea Sovietică și Turcia. Este o problemă foarte importantă și în acest domeniu URSS trebuie să-și spună punctul de vedere. Marele spațiu asiatic trebuie împărțit în Asia de Est și Asia Centrală. Aceasta din urmă se întinde spre sud, asigurând ieșirea la ocean și este considerat de Germania ca făcând parte din sfera de influență a Rusiei. Pentru a realiza toate acestea este nevoie de un timp mai îndelungat, între 50 și 100 de ani.

Molotov spune că **Hitler** se referă la probleme de amploare, care nu au doar o importanță europeană. El dorește să fie abordate mai întâi problemele mai apropiate, europene. Este vorba de Turcia. Subliniind că URSS este o putere în regiunea Mării Negre sau mai corect cea mai mare putere în această zonă, consideră că guvernul german înțelege importanța pe care această problemă o are pentru Uniunea Sovietică. În același timp, în

legătură cu acest aspect, există încă o chestiune disputabilă. Este vorba de **România** și toate problemele ce decurg din această problematică. Referitor la România, guvernul sovietic și-a exprimat nemulțumirea pentru faptul că, fără a fi consultat, Germania și Italia au garantat inviolabilitatea teritoriului românesc. El consideră că aceste garanții sunt îndreptate împotriva intereselor Uniunii Sovietice. De acest fapt trebuie ținut cont. Din afirmațiile cancelarului imperial a înțeles că, într-un viitor previzibil, Germania consideră că nu este posibil să renunțe la aceste garanții. Acest lucru nu poate să nu afecteze interesele Uniunii Sovietice, ca putere în regiunea Mării Negre, extrem de interesată de situația din zonă și din Strâmători. Referitor la Strâmătorile Mării Negre, trebuie precizat că acestea nu au fost doar odată porțile prin care Rusia a fost atacată. Așa s-a întâmplat în timpul Războiului Crimeii din 1855 – 1856, în 1918 și 1919.

Molotov afirmă că ar dori să știe ce ar spune guvernul german dacă guvernul sovietic ar acorda garanții Bulgariei, în aceleași condiții în care Germania și Italia au garantat integritatea teritorială a României, respectiv cu menținerea actualului regim politic din Bulgaria, dacă se poate nu pentru 100 ci pentru 1.000 de ani. El ar dori ca în această chestiune, în măsura posibilităților, să ajungem la o înțelegere prealabilă celorlalte chestiuni. Turcia este la curent că Uniunea Sovietică nu este mulțumită de Convenția de la Montreux referitor la statutul Strâmtoarelor și ca urmare această problemă este extrem de actuală.

Hitler a afirmat că, referitor la Convenția de la Montreux, din cele ce i-a relatat **Ribbentrop** ca urmare a discuțiilor pe această temă pe care le-a avut la Roma, Italia are o atitudine binevoitoare. El, **Hitler**, consideră că problema Strâmtoarelor trebuie rezolvată în favoarea Uniunii Sovietice.

În legătură cu întrebarea lui Molotov, **Hitler** consideră necesar să sublinieze două elemente:

1. **România a fost cea care a cerut garanții, deoarece în caz contrar nu ar fi putut să renunțe la o parte din teritoriul ei fără război.**
2. **Italia și Germania au acordat aceste garanții, datorită necesității asigurării securității surselor de țiței și ca urmare a cererii României de a asigura paza zăcămintelor de hidrocarburi de pe teritoriul acesteia. Pentru aceasta au fost necesare forțe aeriene și câteva trupe terestre, luându-se în calcul posibilitatea unei debarcări de trupe engleze. Cu toate acestea, imediat după terminarea războiului, trupele germane vor părăsi România.**

În ce privește Bulgaria, Hitler consideră că trebuie știut mai întâi dacă Bulgaria dorește aceste garanții din partea Uniunii Sovietice și care va fi atitudinea Italiei, dat fiind că ea este mai interesată în această problemă. Referitor la Strâmțori, Rusia trebuie să-și asigure securitatea la Marea Neagră. El ar dori să se întâlnească personal cu **Stalin**, deoarece acest lucru ar ușura considerabil negocierile și speră că **Molotov** îi va transmite acest lucru lui **Stalin**.

Molotov remarcă cu satisfacție ultima afirmație a interlocutorului și spune că va transmite cu plăcere invitația lui **Stalin**. Noi dorim un singur lucru: să ne asigurăm împotriva unui atac prin Strâmțori. Această problemă URSS poate să o rezolve cu Turcia. Garanțiile acordate Bulgariei ar contribui la atingerea acestui obiectiv. El adaugă că URSS consideră necesar să se preocupe ca în viitor să nu mai poată fi atacată prin Strâmțori, așa cum a făcut de mai multe ori Anglia. El crede că această problemă va putea fi soluționată printr-o înțelegere cu Turcia.

Hitler afirmă că aceasta ar fi în concordanță cu cele ce i le-a relatat **Ribbentrop** cu privire la necesitatea revizuirii Convenției de la Montreux, pentru ca navele comerciale să poată trece prin Strâmțori în timp de pace, iar în timp de război accesul să fie interzis pentru navele statelor neriverane la Marea Neagră.

Molotov crede că referitor la Strâmțori lucrurile ar putea să stea în așa fel încât URSS să garanteze că prin acestea nu va fi posibil accesul Angliei, care îndeosebi datorită Greciei, dar și Turciei, dispune de baze navale în apropiere. El spune că guvernul sovietic dorește ca soluționarea acestei probleme să se facă la modul concret și nu să rămână în faza de promisiuni. El știe cine este factorul de decizie politică în Germania și ar dori să primească de la cancelarul imperial un răspuns cu privire la garanțiile pentru Bulgaria, reiterând că regimul intern din această țară nu va fi afectat în nici un fel, în plus, URSS fiind dispusă să sprijine aspirația Bulgariei de a avea ieșire la Marea Egee, considerând că această aspirație este legitimă.

Hitler consideră că, în opinia sa, pentru aceasta este necesar: 1. Clarificarea dacă Bulgaria dorește să primească aceste garanții din partea Uniunii Sovietice și 2. Discutarea acestei probleme cu Ducele.

Molotov afirmă că el nu consideră că această problemă trebuie rezolvată acum și aici, ar dori doar să știe care este părerea cancelarului imperial.

Hitler răspunde că până nu va discuta cu Ducele nu poate să se pronunțe. Referitor la problema dunăreană, cel mai mult este interesată în

aceasta Germania, deoarece este țara cea mai dezvoltată din punct de vedere industrial dintre statele dunărene, însă nu este interesată în accesul la Marea Neagră. Toate aceste probleme trebuie analizate cu atenție, fiind necesară eliminarea oricăror fricțiuni care ar putea afecta marile sarcini ale viitorului.

Molotov consideră necesar să sublinieze încă o dată că pentru URSS problema Strâmtoarelor este doar o chestiune de apărare, Rusia nu a atacat pe nimeni prin Strâmtoare, fapt confirmat de istorie.

Hitler declară că acest lucru este clar, dat fiind că Rusia este un stat riveran la Marea Neagră, dar crede că, în afară de aceasta, Rusia va avea și alte interese în viitor. El consideră că privind interesele URSS în spațiul asiatic, Uniunea Sovietică trebuie să ajungă la o înțelegere cu Japonia. El are unele semnale care relevă că Japonia dorește o apropiere de Rusia. Acest lucru este valabil și în ce privește războiul din China. Cu Japonia se poate discuta pe această temă.

Molotov remarcă că și alte probleme interesează de asemenea Uniunea Sovietică. Ca țară mare și puternică, URSS nu poate să stea deoparte atunci când sunt luate decizii privind soluționarea marilor probleme atât din Europa, cât și din Asia. În ce privește relațiile sovieto-nipone, chiar dacă lent, ele se îmbunătățesc în ultima vreme, iar acum, evident, că se vor dezvolta mai rapid. În acest sens Germania a sprijinit URSS și el este recunoscător pentru acesta guvernului german. Trebuie găsită o soluție de compromis pentru ieșirea din situația creată între Japonia și China și care să fie onorabilă pentru China. URSS și Germania ar putea juca un rol important în acest sens. Toate acestea trebuie analizate ulterior, cu ocazia venirii la Moscova a lui Ribbentrop.

Hitler își exprimă părerea de rău că nu a reușit să se întâlnească cu o personalitate istorică de anvergura lui **Stalin**, cu atât mai mult cu cât și el speră să intre în istorie. El presupune că este puțin probabil ca **Stalin** să părăsească Moscova pentru o vizită în Germania, iar pe timp de război nici el, **Hitler**, nu poate să plece din țară.

Molotov își exprimă deplinul acord cu cele afirmate de **Hitler** referitor la faptul că ar fi de dorit o astfel de întâlnire și își exprimă speranța că ea va avea loc.

Cu acestea, discuția se încheie. Discuția a durat 3 ore și 30 de minute. Au consemnat V. Bogdanov și V. Pavlov

9. A DOUA ÎNTÂLNIRE A LUI MOLOTOV CU RIBBENTROP

13.11.1940

Ribbentrop afirmă că dorește să facă o serie de completări și precizări la cele spuse de Fuhrer.

... El (Ribbentrop) consideră că acordul dintre participanții la Pactul Tripartit ar trebui să aibă următoarea formă (Ribbentrop scoate din buzunar o bucată de hârtie și vorbește în continuare privind la această hârtie):

„Guvernele statelor participante la Pactul Tripartit, animate de dorința de a stabili o nouă ordine, de a promova bunăstarea popoarelor în domeniile care le interesează în scopul creării unei baze pentru colaborarea lor au ajuns la o înțelegere cu privire la următoarele:

1. În conformitate cu prevederile Pactului Tripartit, Germania, Japonia și Italia au convenit că este necesară prevenirea extinderii războiului într-un conflict mondial și se impune conlucrarea dintre acestea în vederea instaurării păcii. Ca urmare, acestea afirmă dorința lor de a colabora cu alte popoare în alte părți ale lumii, în măsura în care aceste popoare sunt de acord să acționeze în aceeași direcție. URSS își exprimă solidaritatea cu aceste obiective și a luat decizia de a colabora politic cu membrii Pactului Tripartit.
2. Germania, Italia, URSS și Japonia se angajează să respecte sferile reciproce de influență. Având în vedere că sferile lor de influență sunt învecinate, acestea vor fi puse de acord în spirit amical privind toate problemele care vor putea apărea.
3. Părțile contractante nu vor sprijini grupările îndreptate împotriva uneia dintre ele. Acestea se angajează să se sprijine reciproc din punct de vedere economic, vor promova extinderea acordurilor economice dintre ele.
4. Acest acord ar putea fi încheiat pe termen lung, să zicem pentru 10 ani.

Acordul poate fi completat cu **înțelegeri secrete**, în orice formă. În acordurile adiționale, cu trimitere la înțelegerea oficială, **s-ar putea stabili centrele de greutate ale aspirațiilor teritoriale ale celor 4 părți.**

... Discuția s-a prelungit de la ora 21 la ora 24, în adăpostul aerian al lui Ribbentrop.

Consemnat de V. Pavlov

10. TELEGRAMA LUI MOLOTOV, ADRESATĂ LUI STALIN

14 noiembrie 1940.

Lui Stalin.

La, 13 noiembrie 1940 s-a desfășurat discuția cu Hitler, care a durat 3,5 ore, iar după-masă – în afara discuțiilor programate – a mai avut loc o discuție cu Ribbentrop, care a durat 3 ore. Deocamdată, prezint pe scurt aceste convorbiri.

Ambele discuții nu au avut rezultatele scontate. Cea mai mare parte a discuției cu Hitler s-a referit la problema finlandeză. Hitler a declarat că acordul încheiat anul trecut este valabil, dar Germania este interesată în menținerea păcii în Marea Baltică. Afirmția mea că, anul trecut nu existat nici o rețineră în această chestiune, nu a fost respinsă, dar nici nu a avut vreun efect.

A doua problemă, care a provocat suspiciunea lui Hitler a fost cea referitoare la garanțiile pentru Bulgaria din partea URSS, în aceleași condiții cu cele acordate României de către Germania și Italia. Hitler a evitat un răspuns clar, spunând că în această chestiune, în prealabil, trebuie să ceară opinia Italiei.

Ribbentrop a insistat cu încăpățănare ca referitor la problema Strâmtoarelor Mării Negre să fim de acord cu revederea Convenției de la Montreux și încheierea unui nou acord cu participarea Turciei, URSS și Germaniei, în care să fie oferite garanții privind integritatea teritorială a Turciei și să fie satisfăcută dorința legitimă a URSS cu privire la interzicerea accesului în Marea Neagră pentru navele militare aparținând statelor care nu sunt riverane Mării Negre. Eu am răspuns că în această chestiune URSS trebuie să ajungă la o înțelegere cu Turcia, având în vedere că Germania și Italia nu sunt țări riverane la Marea Neagră, problematica Strâmtoarelor nu este vitală din punct de vedere al securității acestora, în timp ce pentru URSS

chestiunea Strâmtorilor este legată nu doar de încheierea unui nou acord cu Turcia, ci și de asigurarea unor garanții reale de securitate pentru URSS. Aceste garanții se referă nu doar la Turcia, ci și la Bulgaria, sens în care am accentuat referirea la garanțiile acordate Bulgariei. La întrebările puse, i-am răspuns că în ce privește „conlucrarea” dintre URSS, Germania, Italia și Japonia privind delimitarea sferelor de influență dintre acestea o consider posibilă și de dorit, dar aceasta trebuie negociată, urmând a fi puse în acord problemele cu care ne confruntăm în prezent, cu cele cu care ne vom confrunta în viitor. Ribbentrop a introdus în discuție, de fapt a citit de pe o ciomă, proiectul unei declarații publice a celor patru puteri și **două proiecte de protocoale secrete:**

- a. cu privire la delimitarea sferelor de influență între cele patru puteri, în care sfera noastră de influență este extinsă în direcția Oceanului Indian;
- b. referitor la Strâmtori, în spiritul unui acord între Turcia, URSS, Italia și Germania.

Ribbentrop a propus ca aceste proiecte să fie discutate pe căi diplomatice, prin intermediul ambasadurilor.

Eu am afirmat că nu am obiecții față de această modalitate de discuții pe marginea acestor proiecte. Aceasta cu atât mai mult cu cât Germania nu are în vedere în prezent o vizită la Moscova a lui Ribbentrop.

Acestea sunt principalele rezultate. Nu sunt motive de satisfacție, dar cel puțin a fost relevată starea de spirit a lui Hitler, de care trebuie să ținem seama.

Încă nu m-am gândit ce formă să dăm comunicatului de după plecarea mea de la Berlin, deoarece abia m-am întors de la Ribbentrop, iar acesta nu a făcut nici o propunere în acest sens. Dacă puteți să-mi dați un sfat, vă rog să o faceți.

Molotov

11. TELEGRAMA COMISARULUI POPORULUI PENTRU AFACERI EXTERNE AL URSS V.M. MOLOTOV ADRESATĂ AMBASADORULUI URSS ÎN MAREA BRITANIE I.M. MAISKII.

17 noiembrie 1940.

Pentru orientarea Dvs. vă informez pe scurt referitor la discuțiile de la Berlin:

1. Călătoria mea a avut caracter de vizită de răspuns la cele două călătorii efectuate în cursul anului trecut de Ribbentrop la Moscova și a fost urmare a invitației guvernului german.
2. Contrar unor relații incorecte ale presei străine, discuțiile de la Berlin s-au referit, în principal, la aspecte ale relațiilor sovieto-germane, modului cum se îndeplinesc prevederile acordurilor încheiate anul trecut și identificării posibilităților dezvoltării în continuare a raporturilor bilaterale. În cadrul discuțiilor de la Berlin nu au fost abordate chestiuni privind delimitarea sferelor de influență ale URSS, Germaniei și altor țări și de asemenea problema aderării URSS la Pactul Tripartit.
3. La Berlin nu a fost semnat nici un acord și nu se preconizează să se facă acest lucru. Discuțiile de la Berlin s-au limitat, după cum rezultă și din comunicatul din 10 noiembrie 1940, la un schimb de opinii.
4. Este posibil ca în viitor să fie analizate, pe căile diplomatice obișnuite, o serie de probleme asupra cărora s-a făcut schimb de opinii la Berlin.
5. După cum a rezultat din discuții, nemții doresc să-și apropie (ia în brațe) Turcia, sub forma acordării acesteia de garanții de securitate, de felul celor acordate României, iar nouă vor să ne ia ochii (fardeze) cu promisiunea de revizuire a Convenției de la Montreaux în favoarea noastră, propunându-ne să ne ajute în această chestiune. Noi nu am fost de acord cu aceasta, deoarece considerăm că, în primul rând, Turcia trebuie să rămână independentă, iar în al doilea rând, regimul Strâmtoarelor poate fi îmbunătățit ca urmare a negocierilor noastre cu Turcia și nu în spatele acesteia.
6. Se pare că nemții și japonezii doresc să ne împingă pe noi în direcția Golfului Persic și Indiei. Am respins abordarea acestei

probleme, deoarece considerăm inadecvate asemenea sfaturi din partea Germaniei.

Molotov

P.S. Textul a fost primit de la tovarășul Molotov la ora 2,00 dimineața, pe 17.11.1940.

V. Dekanozov

12. DISCUȚIA COMISARULUI POPORULUI AL AFACERILOR EXTERNE AL URSS V.M. MOLOTOV CU AMBASADORUL GERMANIEI ÎN URSS, SCHULENBURG

25.11.1940

*... Tovarășul **Molotov** comunică condițiile în care Uniunea Sovietică este de acord să se alăture proiectului Pactului celor patru puteri și, de asemenea, vorbește despre concluziile care decurg din acest mesaj.*

URSS este de acord în principiu cu proiectul în patru puncte al Pactului celor patru puteri referitor la colaborarea politică și conlucrarea economică, prezentată de domnul Ribbentrop în discuția pe care a avut-o cu V.M. Molotov la Berlin, pe 13 noiembrie 1940, în următoarele condiții:

- 1. Dacă trupele germane vor fi retrase neîntârziat din Finlanda, care face parte din sfera de influență a URSS, în conformitate cu acordul sovieto-german din anul 1939, URSS obligându-se să întrețină raporturi pașnice cu Finlanda și să asigure interesele economice ale Germaniei în Finlanda (furnizarea de lemn și nichel).*
- 2. Dacă în următoarele luni se va asigura securitatea URSS în Strâmători, prin încheierea unui pact de ajutor reciproc între URSS și **Bulgaria**, care în virtutea așezării sale geografice se află în sfera de securitate a frontierelor maritime ale URSS și organizarea de baze militare și navale ale URSS în regiunea Bosfor și Dardanele, pe baza unor contracte de închiriere pe durată îndelungată.*
- 3. Dacă centrul de greutate al aspirațiilor URSS va fi recunoscută regiunea la sud de linia Batumi – Baku, în direcția Golfului Persic.*

4. Dacă Japonia va renunța la drepturile ei de concesiune pentru cărbune și țiței în Sahalinul de Nord, în schimbul unor compensații echitabile.

În conformitate cu cele de mai sus, trebuie modificat punctul 4 al protocolului Acordului celor 4 puteri, prezentat de domnul Ribbentrop, referitor la delimitarea sferelor de influență, în spiritul definirii centrului de greutate al aspirațiilor URSS la sud de linia Batumi – Baku în direcția Golfului Persic.

De asemenea, trebuie modificată prevederea proiectului protocolului prezentat de domnul Ribbentrop, în sensul că acordul dintre Germania, Italia și URSS și Turcia prevede stabilirea de baze militare și navale ale URSS în regiunea Bosfor și Dardanele, pe bază de închiriere pe termen îndelungat, inclusiv garantarea de către cele trei puteri a independenței și integrității teritoriale a Turciei, în cazul în care Turcia va fi de acord să se alăture pactului celor 4 puteri.

În acest protocol trebuie prevăzut că în cazul refuzului Turciei de a se alătura celor 4 puteri, Germania, Italia și URSS vor conveni să elaboreze și pună în aplicare măsurile militare și diplomatice necesare, care vor trebui precizate într-un acord separat.

De asemenea, trebuie convenite: **un al treilea protocol secret** între URSS, Germania și Finlanda; **un al patrulea protocol secret** între URSS și Japonia, prin care aceasta din urmă să renunțe la concesiile pentru cărbuni și țiței din Sahalinul de Nord; **al cincilea protocol secret** între URSS, Germania și Italia, prin care să se recunoască faptul că Bulgaria, dat fiind poziționarea ei geografică, se află în sfera de securitate a frontierelor maritime la Marea Neagră ale URSS, în legătură cu care este necesar din punct de vedere politic încheierea unui pact de ajutor reciproc între URSS și Bulgaria, care nu va afecta în nici un fel nici regimul intern din Bulgaria, nici suveranitatea și integritatea ei teritorială.

* *

*

Comentariul redactorilor ruși ai documentelor publicate:

Contrapropunerea guvernului sovietic, făcută la propunerea lui Ribbentrop din 13 noiembrie 1940, face obiectul unor discuții serioase în

istoriografia națională și străină. O perioadă îndelungată, partea sovietică nu a făcut publice aceste documente; ulterior, ele au fost prezentate ca o „manevră diversionistă”, deoarece condițiile puse de sovietici pentru aderarea la Pactul Tripartit erau, practic, irealizabile. Cu toate acestea, trebuie menționat că V.M. Molotov a insistat să obțină un răspuns la nota sa din 25 noiembrie 1940. Cu ocazia primei discuții pe care a avut-o cu Hitler, noul ambasador al URSS în Germania, V.G. Dekanozov, și-a exprimat disponibilitatea de a continua discuțiile pe această temă.

Ribbentrop a relatat că propunerea sovietică era în curs de analizare cu Italia și Japonia, însă răspunsul nu a fost dat. Faptul că notei din 25 noiembrie 1940 i s-a acordat o importanță deosebită, este confirmat și de alt fapt, respectiv concomitent cu înmânarea acestui document, au fost întreprinși pași diplomațici în aceeași direcție, însă în ce privește Bulgaria. Este vorba de organizarea unei „întâlniri întâmplătoare” a lui V.M. Molotov cu ambasadorul bulgar I. Stamenov. În aceeași zi la Sofia sosea o misiune sovietică specială, din care făcea parte și secretarul general al Comisariatului Poporului pentru afaceri externe, A.A. Sobolev.

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

BINECUVANTARE !

„Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine!”(Apocalipsa 3,20). Deschide-Mi, spune Domnul sufletului omului „căci eu sunt Calea, Adevărul și Viața și n-ai de ce să te temi de Mine! Potrivit Revelației Sfintei Scripturi, omul este creat”după Chipul lui Dumnezeu”și în vederea unei nesfârșite asemănări cu Dumnezeu. Noi suntem chip și asemănare cu Cel ce ne-a creat; și deci omul zidind și el, se afirmă ca o persoană creatoare și își poate îndreptăți calitatea de a fi “după Chipul lui Dumnezeu” și de a urma învățării lui Iisus Hristos.

Viața aceasta pământească este dată omului cu scopul dobândirii unei alte vieți, și anume a celei cerești, a Împărăției veșnice ,pe care o putem cunoaște numai prin descoperirea dumnezeiască, cea mai presus de fire, prin izvorul care are apă vie și care curge neîncetat, de 2000 de ani. Astăzi auzim expresia „nu am timp”; nu am timp să merg la biserică ,nu am timp de rugăciune, nu am timp de a face milostenie etc., dar pentru a petrece timpul „fără câștig sufletesc”, este fără limită.

Timpul pe care-l avem este timpul dat pentru mântuirea noastră. Doamne, dă-ne timp să facem evaluarea timpului petrecut până astăzi, să facem ucenicia libertății noastre! astfel vom face și ucenicia iubirii: căci și pentru a te iubi este nevoie de timp....Timpul nu este absolut. El este relativ la libertate. Omul este cel care măsoară timpul pe care i-l dă Dumnezeu. Și îl măsoară cu iubirea pe care nu o poate primi decât de la Dumnezeu. Cât timp nu am iubire, răspunsul meu va fi greoi!.

Dumnezeu, în Atotiubirea și Atotmilostivirea Lui, în tot timpul, nu a obosit să ne tot cheme la cunoașterea originii noastre, la a vedea și celelalte frumuseți pe care „ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit !” Ne face chemare specială „**Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi...Căci jugul Meu e ușor și sarcina Mea este ușoară”(Matei 2,28-30).**

Atunci când suntem în comuniune cu aproapele, timpul este o trecere în veșnicie. Când suntem într-o legătură de mare prietenie și comuniune cu aproapele, uităm că timpul există, uităm lunile, săptămânile, zilele, orele....Când aproapele mă ignoră, aștept o vorbă; timpul trece foarte greu. Dar când îmi dă un semn de

viață, nu mai aștept, am depășit timpul. Orice așteptare prelungește timpul. Dumnezeu așteaptă răspunsul nostru la chemarea pe care ne-a adresat-o! Această chemare este valabilă și astăzi, pentru toți oamenii care L-au cunoscut sau care vor să-L cunoască. Dumnezeu ne-a întins o mână, de care să ne prindem de ea; ne-a deschis ochii, să vedem calea care duce la Împărăția veșnică, ne-a lăsat izvoarele de credință ortodoxă: Sfânta Scriptură (Biblia-colecția cărților reunite ale Vechiului și Noului Testament, scrise sub insuflarea Duhului Sfânt, într-un răstimp de aproape 1500 ani, începând de la Moise, cu 1400 ani înainte de Hristos și până la ultima carte a Evanghelistului Ioan, Apocalipsa, scrisă aproximativ pe la 100 ani după Hristos; prin această Carte Sfântă, Dumnezeu vorbește oamenilor și le arată calea spre mântuire; ea este cartea revelată, prin care Dumnezeu se descoperă oamenilor prin graiul și scrisul altor oameni inspirați, adică insuflați de Duhul Sfânt, arătând adevărurile de credință spre cunoașterea lui Dumnezeu și a împărăției Sale veșnice) și Sfânta Tradiție.

**SE PUNE O ÎNTREBARE FOARTE INTERESANTĂ ȘI TOTODATA FOARTE IMPORTANTĂ:
 „ DE CE CREDINȚA NOASTRĂ ORTODOXĂ ESTE CEA DREAPTĂ ȘI MÂNTUITOARE?”
 „ – PENTRU CĂ PĂSTREAZĂ INVĂȚĂTURA MÂNTUITORULUI NOSTRU IISUS
 HRISTOS, EXACT AȘA CUM A FOST DATĂ APOSTOLILOR ȘI A FOST STABILITĂ PRIN
 CELE ȘAPTE SINOADE ALE SFINȚILOR PĂRINTI; AȘADAR, BISERICA ORTODOXĂ ESTE
 SOBORNICEASCĂ ȘI APOSTOLEASCĂ, DUPĂ CUM ZICEM ÎN CREZ. DOVEZI
 IMPORTANTE, CĂ BISERICA ORTODOXĂ PĂSTREAZĂ ADEVĂRATA CREDINȚA, **AVEM
 DIN ACESTE SEMNE:** – DE LA ÎNCEPUTUL CREȘTINISMULUI, PÂNĂ ÎN ZILELE
 NOASTRE, ÎN BISERICA ORTODOXĂ, CREȘTINII AJUNG LA SFINȚENIE ȘI-I
 PROSLĂVEȘTE DUMNEZEU, FĂCÂNDU-I SFINȚI, CUM E CAZUL PĂRINTELUI IOAN
 IACOB DE LA IERUSALIM, AL SFÂNTULUI CALINIC DE LA CERNICA, AL CUVIOASEI
 PARASCHEVA DE LA IAȘI, AL SF. DUMITRU ȘI AI ALTOR SFINȚI (PRIN SFINTELE LOR
 MOAȘTE, SE VINDECĂ MULTE FELURI DE BOLI) CARE SE AFLĂ ÎN CALENDARUL
 ORTODOX ȘI ÎN ȚARA NOASTRĂ; DE ASEMENEA, LA SFINTELE ICOANE, CEI CARE SE
 ROAGĂ CU CREDINȚĂ, PRIMESC VINDECĂRI; –**UN ALT SEMN ESTE ACESTA:**
 –TOATA LUMEA ARE CUNOȘTINȚĂ CĂ, LA IERUSALIM, DE 2015 ANI, DE SFINTELE
 PAȘTI, SFÂNTA LUMINĂ VINE NUMAI LA BISERICA NOASTRĂ ORTODOXĂ, IAR
 PATRIARHUL NOSTRU ORTODOX CHIRIL, AL IERUSALIMULUI, DĂ SFÂNTA LUMINĂ ȘI
 CATOLICILOR. DE REȚINUT, CĂ ÎN FIECARE AN, SFÂNTA LUMINĂ APARE LA DATE
 DIFERITE, ȘI NUMAI LA ORTODOCȘII; ALT SEMN: –DE BOBOTEAZĂ, ÎN RÂUL
 IORDANULUI, PATRIARHUL ARUNCĂ ÎN TIMPUL SLUJBEI, SFÂNTA CRUCE, ÎN APĂ,
 ȘI IORDANUL SE ÎNTOARCE ÎNAPOI (aș dori să vă supun atenției, mărturia unei**

femei evreice, care ne-a fost ghid, în pelerinajul de la locurile sfinte, din anul 2011, cu privire la cele două evenimente petrecute sub ochii ei: „-am auzit într-una din zile, că la mormântul lui IISUS-Mântuitorul creștinilor – , vine o lumină ,din cer, care aprinde lumânările celor prezenți, și timp de trei minute, poți să pui flacăra pe față și nu te arde, de asemenea, nu se topește nici ceara; din curiozitate, eu,Toma necredinciosul, spunea evreica, am plecat la mormânt, de Sfintele Paști, să văd cu ochii mei minunea , care, într-adevăr, așa s-a petrecut, chiar aproape să fac un atac de panică, atunci când un călugăr, văzându-mă că mă feream de flacăra lumânărilor ,pentru a nu-mi da foc la păr, căci aveam un păr foarte lung, a pus flacăra pe părul meu, și,..minune...flacăra ieșea printre suvițele de păr, fără să ardă!!! A doua întâmplare-minune, a fost atunci când am mers la râul Iordanului, să văd dacă este adevărat ce se întâmplă cu apa râului, și pentru aceasta, am luat de acasă două peturi goale, de 500 ml, și câteva frunze de trestie, și în momentul în care a aruncat patriarhul crucea în apă, am aruncat și eu, peturile și frunzele de trestie, constatând acea minune”!). AȘ MAI PUTEA ADĂUGA ȘI ALTE LUCRURI, PALPABILE NOUĂ, ȘI ANUME: –PREOȚII CARE SĂVÂRȘESC SLUJBA AGHIASMEI, PRIN CHEMAREA DUHULUI SFÂNT, SE SFINȚEȘTE APA ȘI ACEASTA NU SE STRICĂ NICIODATĂ, ȘI, PÂNĂ LA EVAPORARE, O POATE ȚINE OMUL ÎN CASA LUI (există unele „explicații”ale necredincioșilor, cum că, datorită busuiocului și Crucii de argint, având unele proprietăți, nu se strică. Ceea ce vă pot confirma și proba, ca slujitor al lui Hristos, este că, sfințirea apei o putem face și fără Cruce de argint și busuioc, ci le înlocuim cu o Cruce de lemn, sau două bețișoare legate în semnul Sf.Crucii, iar în locul busuiocului, vom avea nevoie de o floare sau câteva crenguțe, pentru a putea stropi cu ele!!!). DE ACEEA, ESTE BINE, CA ORICE CREȘTIN, CARE DACĂ NU A FOST INIȚIAT ÎN TAINA CUNOAȘTERII LUI DUMNEZEU ȘI ÎN CUNOASTEREA ROLULUI LUI PE PĂMÂNT, SĂ SE DOCUMENTEZE, ȘI SĂ ÎNTREBE PE PREOTUL DIN PAROHIA ÎN CARE LOCUIEȘTE („cine vrea să se Mântuiască, cu întrebarea să călătorească ”) COPILAȘII să fie introduși în dogmatica ortodoxă (niciodată ,copilul care are învățătură creștină, nu va fi un pericol pentru familie și societate, știut fiind faptul că, biserica ,nu a învățat de rău pe nimeni, de la începuturile existenței ei!) VÂRSTA COPILĂRIEI ESTE CEA MAI ÎNSEMNATĂ PENTRU A ÎNTREPRINDE FORMA RELIGIOASĂ A OMULUI. UN ADEVĂR CARE, DE ALTFEL, SE APLICĂ LA ORICE FEL DE EDUCAȚIE, CĂCI VORBA LUI COMENIUS „CREANGA TREBUIE ÎNDOITĂ CÂT E VERDE !”...E APROAPE OBICEI, ASTĂZI, DE A LĂSA COPIII ÎN PRIMII ANI, ȘI CHIAR MAI TÂRZIU, ÎN TOTALĂ PĂRĂSIRE RELIGIOASĂ, ÎNTR-UN REGIM DE VIAȚĂ FRIVOLĂ ȘI ÎNTÂMPLĂTOARE, URMÂND CA PRIMELE MĂSURI MAI CONSISTENTE RELIGIOASE SĂ LE LUĂM - DACĂ

LE MAI LUĂM - ATUNCI CÂND COPILUL SE APROPIE DE ADOLESCENȚĂ, CEEA CE E CU MULT PEA TÂRZIU. PROPRIA NOASTRĂ NEPĂSARE RELIGIOASĂ SAU DORINȚA DE A FI COMOZI, PE DE O PARTE, PREJUDECATA ROUSSEAUISTĂ, CĂ TREBUIE SĂ AȘTEPTĂM DEZVOLTAREA RAȚIUNII PENTRU A DA RELIGIE, PE DE ALTA, CA ȘI CÂND RELIGIILE AU AȘTEPTAT SĂ SE IVEASCĂ RAȚIONAMENTUL PE LUME PENTRU A APARE ÎN ISTORIE ȘI IN PREISTORIE, ORI CA ȘI CÂND RELIGIA ESTE NĂSCUTĂ CA SĂ MENAJEZE RAȚIUNEA ȘI NU MAI DEGRABĂ, INVERS „, CA, ȘI CÂND RAȚIUNEA AR APĂREA ATÂT DE TÂRZIU LA COPIL, PE CÂT CRED UNII, ADEVĂRUL FIIND CĂ ÎNȚELEGEREA COPILULUI ARE UNEORI MINUNATE ILUMINĂRI DE PĂTRUNDERE ÎN SPLENDOAREA IDEAȚIEI RELIGIOASE...” CEA DINTĂI CONDIȚIE ÎN EDUCAȚIA RELIGIOASĂ, E CA SĂ O ÎNCEPEM CU ADEVĂRAT DE LA ÎNCEPUT <DACĂ NU PLOUĂ PRIMĂVARA, DEGEABA VA PLOUA MAI TÂRZIU>”... CEI CE LIPSESC COPIII DE RELIGIE FAC O CRIMĂ FAȚĂ DE VIITORUL LOR DE OAMENI PE ACEASTA LUME, ȘI DE MÂNTUIRE PENTRU LUMEA TRANSCENDENTĂ: „*a nu face educație religioasă copilului, e a proceda la o operație caracterizată de infirmizare a sufletului, e a amputa ființa umană de ceea ce are mai de preț !*”.

Preot M.Vîrtejanu

VALORI PERENE ALE ROMÂNIEI

CE NE-AM FI FĂCUT NOI FĂRĂ EMINESCU ⁴

“Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?”

Eminescu – Scrisoarea I

Așadar, o sută douăzeci și șase de ani fără Eminescu-omul, și tot atâția ani cu Eminescu-poetul ... alături de noi ... darul lui Dumnezeu pentru deslușirea românilor în lumea poeziei universale.

Dintotdeauna Eminescu a avut admiratori și contestatari, ba chiar, încă din timpul vieții sale și detractori.

Să ne mirăm? ... N-avem de ce. La steaua ce se-nalță se vor găsi întotdeauna epigoni în stare să-i nege sușul în speranța că astfel umbra lor va fi mai greu sesizată.

“Iară noi? noi epigonii? ... simțiri reci, harfe zdrobite,

Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,

Măști râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;

.....”

Într-un editorial intitulat “Critici și detractori”, Nicolae Manolescu zice, cu bună dreptate: “Detractorul este de rea credință și își face din negare un scop precis ... Eminescu a avut printre contemporani doi detractori : Macedonski și Grama – cu adevărat detractorii lui Eminescu fără simțul poeziei și în general fără bun simț.”

Să ne oprim doar la unul dintre ei, canonicul Alexandru Grama din Blaj. Acesta publică în 1891 un pretins studiu critic intitulat “Mihai Eminescu” în care scrie imbecil: “Eminescu n-a fost nice geniu, nice cuprins de lumea ideală, ci un biet versificator, tare de rând, tâmpit pentru lumea aceasta prin natura sa, prin ocupațiunile și tendințele sale ...” Și mai zice ipochimenul: “Purtat-a bietul român în urma tristelor împrejurări ale timpului destule juguri. Așa rușinos însă ca jugul lui Eminescu n-a fost nici unul.”

Unii au crezut cu cale să-i conteste poetului până și originea sa română, astfel că Eminescu, rând pe rând, a fost turc, albanez, persan, suedez, rus, bulgar, sârb, rutean, polon sau armean. În legătură cu această calomniere a poetului, George Călinescu afirma: “Insinuările că Eminescu n-ar fi român sunt de domeniul himericului și se explică prin aceea că poetul se

⁴ Emil Cioran – Schimbarea la față a României

indigna împotriva unor scursuri străine ...” Și conchide marele critic literar: “Eminescu e un poet universal.”

Din păcate, Eminescu este și astăzi contestat, chiar urât. După anul 1989, sub pretextul desființării cenzurii, s-a trecut la un adevărat măcel mediatic asupra memoriei și operei sale. Revista „Dilema” declanșează o furibundă campanie împotriva poetului. Pseudo-critici și poeți, stârniți de genialitatea poetului, au umplut paginile revistei cu scrisul lor înveninat.

Pentru Patapievici, spre exemplu, Eminescu este „... cadavrul din debara”, iar pentru Cărtărescu, Eminescu ar fi „... victimă a lingușelii tâmpe și conformiste”. Și încă o remarcă a lui Cărtărescu pe care criticul Marin Mincu o califică a fi cea mai diletantistică, în care se proferează, fără echivoc, că, prin Nichita Stănescu, gândirea poetică românească manifestă „o a doua rămânere în urmă după cea a lui Eminescu”.

Și cum „politica e’n toate ce sînt”, să adăugăm la răutățile prezentului față de Eminescu și pe cea a unui politician, despre Cristian Preda este vorba, care spune tranșant: „Eminescu trebuie contestat și demitizat, dar nu pentru rudimentele sale de gândire politică. Din acest punct de vedere el e realmente nul. Nu ai obiect.” Păi nu e clar? Nu gândirea politică a poetului cere contestarea și demitizarea, ci opera sa literară. Stilistica exprimării politicianului îi subliniază grobianismul.

Din fericire, balanța critică a operei sale înclină, în ciuda contestatarilor și detractorilor săi, spre afirmarea adevărului că Eminescu a fost, este și va rămâne în conștiința românilor și nu numai a lor, „poetul- emblema de vocație națională și universală”. Acoperirea acestei afirmații este asigurată de aprecierile venite de-a lungul timpului din partea unor critici de notorietate, oameni de cultură, editori ai operei sale, dar și din persistența credinței la români că Eminescu le-a cântat ca nimeni altul, prin versul său „... și nevoile și neamul”, bucuria de-a trăi și de-a iubi.

Așadar, despre Eminescu:

- EMIL CIORAN: „Eminescu a fost declarat unanim o apariție inexplicabilă. Oare ce-am face noi dacă nu l-am fi avut pe Eminescu?”
- MIRCEA ELIADE: Eminescu este „pentru fiecare dintre noi altceva. El ne-a relevat alte zări și ne-a făcut să cunoaștem altfel de lacrimi.”; „Neamul nostru românesc și-a asigurat dreptul la „nemurire” mai ales prin creația lui Eminescu.”
- TUDOR ARGHEZI: „A vorbi de Eminescu este ca și cum ai striga într-o peșteră vastă. Nu poate să ajungă vorba până la el fără să-i supere tăcerea.”
- PETRE ȚUȚEA: „Eminescu, despre care Iorga spunea că-i expresia integrală a națiunii române, iar Blaga că reprezintă „ideea platonice”

de român”, e românismul absolut și l-am definit eu „suma lirică de voievozi”.

- ALAIN BOSQUET, 1964: „Eminescu este tinerețea și entuziasmul unui veac, este totodată freamătul lui tragic. Este mai presus de toate dovada magistrală că geniul conferă o atroce responsabilitate. Trebuie să-l admirăm așa cum admirăm focul.”
- GEORGE BERNARD SHAW, 1930: „Am citit „Împărat și proletar”, „Strigoii” și toate celelalte. Dacă aș fi unul dintre editorii aceia tineri cu tipografie care dezgroapă cărți vechi și fac ediții pentru bibliofili, m-aș repezi de îndată la această carte uluitoare. Traducerea și ea m-a sedus.”
- SILVIA PANKHURST, 1930, primul editor englez al lui Eminescu: „Opera lui Eminescu aparține tuturor timpurilor. Fiecare linie a versurilor este un giuvaer. Clasificat printre pesimiștii timpului său, Eminescu face parte totuși dintre marii optimiști. Dorește ridicarea omului și crede-n ea. Noi îl salutăm ca pe un filozof al timpului său, rămas astăzi printre cei mai moderni, îndrăgostit de poporul său, cel mai de seamă interpret al său, un mare cetățean al omenirii.”

Acum, eu, de partea cui să mă alătur în evaluarea operei lui Eminescu și a locului său în literatura românească și universală, unde să-l caut pe poet, în rândul „marilor cetățeni ai omenirii” (SILVIA PANKHURST) și „să-l admirăm așa cum admirăm focul” (ALAIN BOSQUET) sau să-l căutăm în debaraua cu cadavre a lui Cărtărescu?

Sucită lume! Așa se face că eu nu înțeleg de ce din „anti ceva” trebuie să se ajungă musai la „anti altceva”, fără nicio legătură asociativă din perspectiva valorii. De pildă, de ce a trebuit să plătească Lucian Blaga povara blamului anti-comunist pentru „Poemele lumini” sau pentru sistemul său filozofic original, organizat trilogial, ca mai apoi să vină rândul lui Eminescu să plătească povara etichetării poemului său „Împărat și proletar” ca fiind precursor ideatic curentului de gândire comunist? Nu e absurd?

Din perspectiva istorică a fi anticomunist este o normalitate, după cum a fi fost sau a fi anticapitalist ține tot de normalitate. Comunismul, cel puțin în forma sa clasică, s-a dus. La fel se va întâmpla și cu capitalismul. Istoria nu ne oferă altă cale.

Din păcate, așa se ajunge la confuzionarea valorilor, la minimalizarea, uneori chiar la încercarea de neantizare a acestora, prin lansarea în media a unor păreri egocentrice, insolente sau de un infantilism gregar, prins excelent de Alex Ștefănescu în cronică literară intitulată „Contestarea lui Eminescu în stil HIP-HOP”; „Răzvan Rădulescu își exhibă, indecent, frigiditatea estetică - “poezia lui Mihai Eminescu mă lasă rece” –

cu acel aplomb cu care băieții de cartier își păstrează în gură guma de mestecat în timp ce sărută fetele.”

Ca poet, după moarte, poți fi citit, citat sau uitat. Eminescu nu poate fi uitat, detractorii săi, da.

Un fapt divers? În ziarele apărute în ziua comemorării a 126 de ani de la moartea poetului, cu excepția Evenimetului zilei, nu a apărut nimic care să marcheze acest eveniment. În schimb, cu două zile înainte, adică pe 13 iunie, la meciul de fotbal Irlanda de Nord - România, pe stadionul din Belfast, 1.000 de români prezenți să-i susțină pe-ai lor, au afișat un banner pe care scria cu litere artizanale „DULCE ROMÂNIE”, semn că spiritul lui Eminescu trăiește. Românii nu-l uită și îi promovează idealurile.

Pe Eminescu poți să-l iubești din varii motive. Eu, spre exemplu, ador cantabilitatea versurilor sale. Acestea, versurile, par a fi așezate pe un portativ magic mozartian, într-atât de frumos și cald se aud la citire.

Floare albastră

Înc-o gură și dispere...
Ca un stâlp eu stau în lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi, dulce floare!

Și te-ai dus, dulce minune,
Și-a murit iubirea noastră
Floare-albastră! Floare-albastră! ...
Totuși este trist în lume!

.....

Dorința

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

.....

Spunea cu candoare Nichita Stănescu: „Poezia este ziua noastră de duminică.” Prelungindu-i gândul am putea spune că Eminescu ne-a sporit duminicile cu fiecare din poeziile sale meditative, de dragoste, de iubire de țară și de frumos.

Desigur, nu ne putem opri la Eminescu, dar nici nu putem ajunge prea departe fără el. Dimensiunea creației eminesciene ne conferă și nouă înălțimea necesară de a privi peste culmi, să tindem a ajunge la el și dincolo de el. Singurătatea lui Eminescu ne-ar rătăci și pe noi printre stele.

*

Pentru legitimarea identității sale un popor are nevoie nu doar de borne hotarnice ci și de repere-călăuză care să-i adune și întrețină efortul autodevenirii perpetue, să-i înalțe mereu ștacheta valorii sale emblematice. Un astfel de reper ne este nouă, românilor, Eminescu prin opera și genialitatea spiritului său.

Opera și viața sa ne spun că nici măcar geniile nu sunt perfecte, astfel încât privirea critică onestă și calificată asupra acestora ne-ar întări credința că nimic nu este fără cusur în viața și creația oamenilor. Cheia acestei aspirații o găsim chiar la Eminescu. Opera postumă, adică acea parte a creației abandonată de poet (cantitativ deloc neglijabilă), este dovada convingerii sale că totul este perfectibil, inclusiv în opera sa.

Ce ne facem noi cu Eminescu-poetul: venerat, regretat, ignorat, certat, risipit, calomniat, repudiat și de unii chiar batjocorit? O, Doamne! ... De-ar mai trăi el să le răspundă! Eu aș răspunde detractorilor lui Eminescu cu memorabila sintagmă a lui Ionel Teodoreanu: „Vă detest cu puterea lui Eminescu de a iubi.”

A-l nega pe Eminescu și opera sa este la fel de nepotrivit cu a spune că în România nu a mai fost și n-o să mai fie niciodată un spirit atât de înalt ca al lui Eminescu. Cu siguranță va mai fi, dar de altă esență. Să-l lăsăm pe Eminescu să-și doarmă veșnicia așa cum și-a dorit:

Să-mi fie somnul lin

Și codrul aproape,

Pe-ntinsele ape

Să am un cer senin

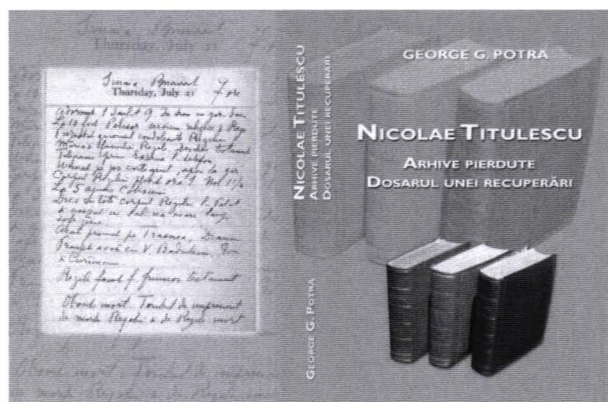
Iar celor ce sunt „niște răi și niște fameni” ai timpului de azi în tratarea lui Eminescu ca om și ca poet, le reamintim ce spunea cândva Publius Syrius: „Pe leul mort îl mușcă și cățeii.”

Ion Pavel

VITRINA CĂRȚILOR ȘI REVISTELOR

GEORGE G. POTRA: „NICOLAE TITULESCU. ARHIVE PIERDUTE. DOSARUL UNEI RECUPERĂRI”

Sub titlul de mai sus a apărut de curând un amplu volum dedicat recuperării unor importante documente ale arhivelor lui Nicolae Titulescu rătăcite sau pierdute în lume timp de decenii. Autorul acestei remarcabile lucrări este cunoscutul istoric, diplomat și publicist George G. Potra, cel care și-a dedicat eforturile sale principale, de-a lungul unei prodigioase cariere științifice, cercetării și punerii în valoare a operei marelui diplomat și patriot român.

Nicolae Titulescu, ne informează autorul în cuvântul introductiv, păstra asupra-i, alături de note strict personale, nu puține documente oficiale privind politica externă a statului român, elaborate atât înainte, cât mai ales în timpul cât a deținut mandatele de ministru al Afacerilor Străine (1927–

1928; 1932–1936). Diplomatul român justifică o asemenea măsură – mult discutată la București, aprobată de unii și condamnată de alții – prin necesitatea de a dispune prompt, în numeroasele sale călătorii și întrevederi în străinătate, de acte esențiale ale politicii externe românești.

Demiterea din guvernul României (la 29 august 1936) l-a găsit cu aceste arhive asupra sa – din care o mare parte reprezenta o arhivă personală – și nu sunt mărturii că el ar fi încercat – și cu atât mai puțin că ar fi reușit – să le predea (personal sau prin intermediari) guvernului român. Nici măcar atunci când s-a reîntors în țară, în noiembrie–decembrie 1937, pentru un scurt timp, Nicolae Titulescu n-a angajat discuții în acest sens cu Ministerul Afacerilor Externe. Guvernanții de la București erau grăbiți să scape cât mai repede și definitiv de fostul om de stat și diplomat român.

Adversarii lui Nicolae Titulescu l-au atacat constant și pe acest subiect, atât în timpul mandatelor de ministru de Externe, cât și, mai ales, după înlăturarea sa de la Palatul Sturdza. Intenția sa de a-și publica, în țară, în limba română, și în străinătate, în limbile franceză și engleză, cartea

Politica externă a României (1937), ce puna sub ochi critic orientarea și demersurile politico-diplomatice de după demiterea sa, i-a iritat la maximum pe guvernanții de la București, aceștia considerând-o că subminează interesele majore ale României. Ascunzând nemulțumirile reale ale lui Carol al II-lea, care s-a considerat vizat de această carte, condotieri ai monarhului l-au atacat deșănțat pe Nicolae Titulescu, acuzându-l de păstrarea ilegală și folosirea abuzivă de documente secrete de stat, asociate cu trădarea.

Printr-un decret-lege, Octavian Goga, prim-ministru, a modificat un articol din Codul penal, introducând delictul publicării de documente secrete de stat. Faptul că această modificare îl viza în primul rând pe Nicolae Titulescu n-a scăpat observației nici oamenilor politici, nici ziaristilor, care știau că acesta fusese amenințat cu ridicarea cetățeniei române, invocând posesia și utilizarea unor documente secrete de stat.

Așadar, arhivele lui Nicolae Titulescu au rămas răspândite în lume timp de câteva decenii. Cu fiecare an de după moartea sa (17 martie 1941), în conștiința publică, a colaboratorilor săi înstrăinați pe diverse meridiane, dar și în aceea a celor din România, s-a accentuat temerea că se vor pierde definitiv urmele arhivelor sale sau, și mai rău, că se vor distruge file din ele.

În perioada Războiului Rece, urmașii lui Nicolae Titulescu (soția sa, alte rude din străinătate) au încetat orice relații cu oficialitățile românești (legații, ambasade, Ministerul Afacerilor Externe, Guvernul României), refuzând acordul pentru aducerea osemintelor lui Nicolae Titulescu în țară, precum și restituirea diverselor bunuri rămase de la acesta (arhive, diverse alte lucruri personale).

Activitatea laborioasă aflată la baza acestei lucrări originale și personale a implicat cercetări în arhive și biblioteci din străinătate (Franța, Elveția, Statele Unite ale Americii), demersuri pentru identificarea și aducerea în România a unui număr important de valoroase documente Nicolae Titulescu.

Lucrarea pornește de la premisa că redobândirea unor valoroase documente politico-diplomatice ale lui Nicolae Titulescu, esențiale pentru adâncirea cunoașterii gândirii, operei și acțiunii sale, are valoare de reper și simbol, alături de altele similare, pentru exigența reconstituirii, conservării și valorificării prin acțiuni și măsuri specifice a patrimoniului cultural național. Cercetările întreprinse în timp au permis îmbogățirea și confruntarea informațiilor, ceea ce îngăduie astăzi să afirmăm, cu un grad important de certitudine, cui și când au fost încredințate spre păstrare documente Nicolae Titulescu, care a fost regimul lor de conservare (locul și calitatea depozitului, ce a determinat schimbarea posesorului temporar, condițiile de transfer), cum s-a ajuns la înstrăinarea lor, etape și moduri diferite (în țară: percheziții,

arestări, confiscări; în străinătate: subtilizări, furturi între rude; vânzări/cumpărări către instituții din România și Statele Unite ale Americii).

În drumul arhivelor Nicolae Titulescu, ne mai informează autorul, au fost implicați atât oficiali români, foști colaboratori ai lui Nicolae Titulescu (Constantin Vișoianu, George Anastasiu, Nicolae Raicoviceanu, Alexandru Totescu), dar și rude (Catherine Titulescu, Ion Burcă, Gheorghe Nenișor, Marys Nenișor, Gheorghe Antoniadă, Marie Yvonne Antoniadă, Vlad Antoniadă ș.a.). Un loc important îl ocupă în volum demersurile întreprinse după cel de al Doilea Război Mondial pentru aducerea în România a arhivelor Nicolae Titulescu: din Franța, în 1968 (aflate în posesia lui Marys Nenișor); din Elveția, în 1995 și 2002 (aflate în posesia doctorului Gilbert Monney Câmpeanu, prin donație din partea lui George Anastasiu); din Elveția, în 2002 (aflate în posesia finanțistului elvețian de origine română Vlad Antoniadă, fiul lui Gheorghe Antoniadă și al lui Marie Yvonne (Voni) Antoniadă, executor testamentar al Catherinei Titulescu); din Statele Unite ale Americii, în 2003 (aflate în posesia Arhivelor Hoover).

La cele de mai sus mai pot fi adăugate următoarele: în 1967 au fost recuperate conferințele susținute de Nicolae Titulescu în Marea Britanie, în vara anului 1937, piese de mare valoare ideatică și politică, considerate pierdute timp de 30 de ani, precum și ediția în limba engleză a *Politicii externe a României (1937)*; în 1995 ni s-a donat ediția în limba franceză a lucrării *Politica externă a României (1937)*, care avea să fie editată un an mai târziu; în 2002 au fost obținute, prin dublă donație, 2.000 de documente originale Nicolae Titulescu; în același timp, la Fundația Europeană Titulescu au intrat nouă agende de *Însemnări zilnice* (din anii 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930); în 2003, autorul a adus la București 12.000 de documente Nicolae Titulescu, în copie, pe suport electronic.

Rectitorirea Casei Titulescu, în 2002, a coincis cu relansarea demersurilor Fundației Europene Titulescu pentru aducerea din străinătate a unor arhive ale marelui om de stat și diplomat român. Evocând acest lucru, autorul s-a ferit să subestimeze rolul celor care, în emigrație, au salvat aceste arhive, care le-au avut în custodie personală, chiar dacă apoi, din constrângeri economico-financiare și în conjuncturi politice complexe, nu le-au restituit gratuit statului român, ci le-au încredințat contra cost unor arhive străine.

Un număr important de pagini sunt consacrate Anexelor, respectiv luărilor de poziție ale mai multor personalități politice și culturale românești în legătură cu importanța recuperării și punerii în valoare a lucrărilor și documentelor de arhivă aparținând lui Nicolae Titulescu, publicate pe parcursul a 50 de ani (prefețe, luări de cuvânt la lansări de carte organizate ca

adevărate evenimente culturale, recenzii și comentarii în reviste de specialitate sau în alte publicații).

Tot în Anexe este inclusă și o bogată iconografie, fotografii de epocă și fotografii de istorie contemporană, reproduceri ale unor documente de arhivă relevante.

Lucrarea *Titulescu. După 50 de ani din nou Acasă*, tipărită în 2013 (semnalată de asemenea și în revista *Periscop*), își găsește o fericită continuare prin cartea *Nicolae Titulescu. Arhive pierdute. Dosarul unei recuperări*.

Noua lucrare, ne asigură autorul, dl. George G. Potra, reprezintă „o necesară restituire a unei pagini de istorie culturală, profund documentată. Cartea are toate datele unei lucrări științifice, dar și ale unui roman de aventuri, în care rigoarea nu cedează facilului, certitudinea lasă loc imaginației, cititorul devine coautor, tensiunea, ritmul, suspansul însoțindu-l pe acesta până la ultima pagină.

Am făcut cu pasiune această cercetare, dar m-am ferit să fiu pățimaș în judecăți.

În jurul marilor valori naționale, a operei de salvare și de perpetuare, spre onoarea noastră ca neam și beneficiul generației viitoare, avem datoria să ne aflăm și să ne regăsim solidari”.

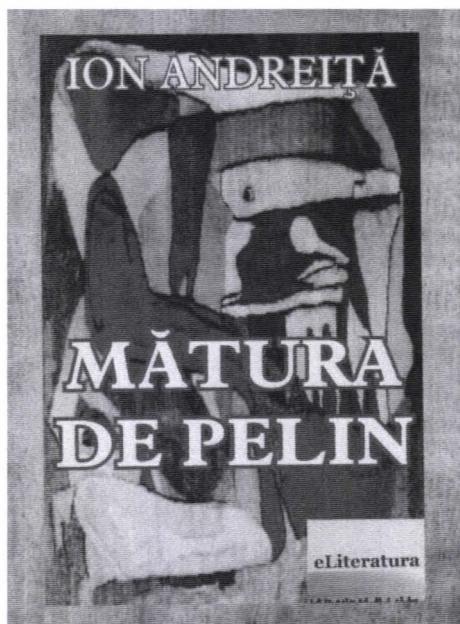
Ca o concluzie la cele de mai sus, cităm dintr-o recenzie semnată de scriitorul Ion Brad, care consideră lucrarea domnului George G. Potra un veritabil roman istoric: „Această nouă și monumentală carte vine să certifice încă o dată ceea ce diplomații și literații cunoșteau de multă vreme: George G. Potra este cel mai autorizat istoric dintre toți cei care s-au ocupat de opera și personalitatea lui Nicolae Titulescu, părintele diplomației moderne românești”.

Dan Sulugiuc

ION ANDREIȚĂ: MĂTURA DE PELIN

O carte greu de definit și de încadrat într-un anumit gen literar. Plină de idei și de imagini frumoase, scrisă într-un stil alert, agreabil și atrăgător, *Mătura de pelin* se citește ușor și cu plăcere. Compusă din segmente și întâmplări din perioade și locuri diverse, cartea pare mai degrabă un roman autobiografic decât o culegere de reportaje despre episoade disparate din viața autorului. O carte la intersecția jurnalismului de calitate cu literatura, în care ochiul ager al gazetarului înclinat spre detalii este dublat de preocuparea

scriitorului de a scoate la iveală din întâmplări cotidiene esențe care definesc personaje, categorii sociale sau epoci. Ion Andreiță – notează Nicolae Dan Frunteletă, unul dintre prefăcătorii volumului – „n-a scris articole de serviciu. El a iubit cuvântul, el încearcă, uneori cu disperare, să-i dea un luciu nou, nemaivăzut”.

„Mătura de pelin” este o metaforă. Cu câteva secole în urmă, în vremea țarului Ivan al IV-lea (cel Groaznic), capul de lup și mătura erau înscrise pe stindardul unei organizații opresive care urmărea *curățirea* prin violență a societății ruse de elementele, multe la număr, intrate în dizgrația conducătorului suprem. Nu întâmplător, Stalin avea un cult pentru Ivan cel Groaznic și îl considera un model de conduită în viziunea sa despre *purificarea* societății sovietice de toți *dușmanii poporului*. Ion Andreiță nu se iluzionează însă cu ideea unei „mături” ca instrument în mâna unei clase

politice care urmărește să facă ordine și curățenie în societate. *Mătura de pelin* a lui Ion Andreiță este o invitație la purificare interioară, la o privire lucidă asupra meandrelor propriului destin, ea deschide „*cărarea ce duce spre casa amintirilor... Trecute prin filtrul de viață și de moarte al pelinului – al cărui parfüm amar nu se stinge niciodată – evocările ce coboară din această casă a amintirilor nu se vor decât o invitație de a pași înăuntru*”.

Consecvent acestui principiu, Ion Andreiță îl poartă pe cititor pe urmele pașilor săi începând cu anii copilăriei în comuna natală, Perieți – Olt, cu anii adolescenței la Liceul „Radu Greceanu” din Slatina, apoi anii de facultate și cariera profesională nu lipsită de felurite încercări și peripeții. Pretutindeni, cititorul face cunoștință cu personaje din varii domenii, cu farmecul limbajului, al înfățișării și al obiceiurilor lor, de la oameni simpli din satul natal până la scriitori și academicieni de anvergură, care au marcat considerabil cultura română.

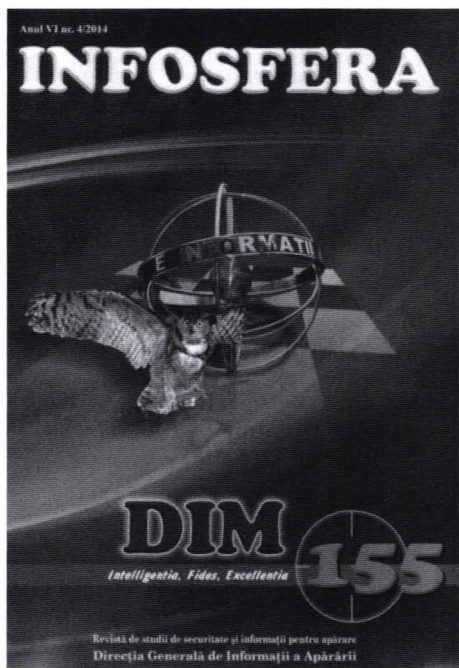
Ca orice om aflat totdeauna sub vreme, Ion Andreiță mărturisește despre epocile prin care populează tablourile amintirilor sale, uneori vesele, alteori pline de amărăciunea cu iz de pelin, dar mereu animate de speranța unor orizonturi mai prielnice și prietenoase. Nu este locul aici să intrăm într-o descriere amănunțită a tablourilor de viață pe care ni le înfățișează cu generozitate autorul, ne vom mulțumi să semnalăm unul singur. Cu rădăcini adânci în mediul satului, Ion Andreiță nu uită niciodată să se intereseze de soarta țaranului român, exponentul unei categorii sociale fundamentale pentru ființa și cultura noastră națională, dar al cărei destin, pe cât este aureolat de măreție, pe atât de brutal este lovit neconținut de vitregiile evoluțiilor politice și de atitudinea conducătorilor vremelnici. Portretul colectiv pe care Ion Andreiță îl face țăranimii române este absolut remarcabil. Iată câteva linii de contur: „*Țăranii. Oamenii care nu pleacă, oamenii care nu rămân. Dintr-o constantă greu de clintit (ca să nu zic „de neclintit”), din suportul cel mai puternic și sigur al echilibrului unui popor, au devenit niște pribegi cu sensul statorniciei. Oameni cu statutul schimbat – și redus. Rezervorul care asigura vitalitatea și verticalitatea – misterul ce ținea dreaptă făclia existenței și demnității românești – a sărăcit...*”.

Mărturisirile lui Ion Andreiță se încheie în acest volum la data de 10 iunie 2014, când împlinea 75 de ani. Publicistul, poetul și prozatorul a rămas însă aceeași fire scormonitoare, dornică de cunoaștere și de a comunica celorlalți gândurile și trăirile sale. Printre multiplele sale preocupări, Ion Andreiță este unul din cititorii și prietenii revistei „Periscop”, despre care scrie uneori. Domnia sa consideră că, prin ceea ce publică revista noastră, „*lumea se vede în culorile unui adevăr mai puțin cunoscut, dar revelatorii pentru existență*”. De curând a mai adăugat o filă la cartea vârstei sale frumoase. Un motiv în plus să-i urăm și noi viață lungă și *La mulți ani!* (Ioan P.)

INFOSFERA: PESTE UN SECOL ȘI JUMĂTATE DE SPIONAJ MILITAR

La 12 noiembrie 1859, prin „Înalt ordin de zi nr. 83”, Alexandru Ioan Cuza, domnitorul Unirii Principatelor, decidea înființarea, în cadrul Statului Major al Armatei, a Secției a II-a având ca principale preocupări „*tot ce se*

atinge de lucrările statistice și tot ce privește lucrările tactice și strategice precum recunoașteri și itinerare militare, combinarea sau dirijarea manevrelor, alegerea pozițiilor și întărirea taberelor militare”. Acesta a fost actul de naștere al serviciilor de informații românești, care au evoluat de la an la an și de la o epocă la alta, ajungând la diversitatea și performanțele de astăzi.

La împlinirea a 155 de ani de la înființare, în noiembrie 2014, revista *Infosfera*, editată de către Direcția Generală de Informații a Apărării, a consacrat un număr special evenimentului (Nr.4/2014), prilej de a reliefa, printr-o serie de studii semnate de personalități științifice și militare prestigioase, semnificația acestui moment important din evoluția statului român, precum și transformările ulterioare care au condus la perfecționarea acestui instrument de cunoaștere indispensabil misiunilor de luptă în care a fost angajată Armata Română în peste un secol și jumătate de existență.

Pe parcursul celor 88 de pagini ale numărului menționat al revistei, cititorul ia cunoștință despre numeroase informații cu valoare istorică, dar și cu reverberații și relevanță pentru cultura de securitate de astăzi. Iată, spre exemplu, opinia lui Nicolae Iorga, marele savant care a exercitat periodic diverse demnități în structurile de putere ale Regatului Român, despre modul de protejare în fața activității spionilor străini care mișunau prin țară: „Spionul, interesat să știe și să cumpere totul, nu trebuie alungat ci supravegheat cu atenție, iar atunci când este cazul refuzat cu șiretenie. Pentru aceasta, populația ar trebui să fie bine instruită în păstrarea secretelor și să fie vigilentă în fața oricăror tentații” (p.15). Într-un alt context și în altă epocă, un veteran în analiza de intelligence din SUA, Martin Peterson, avertizează asupra nevoii de adaptare continuă a structurilor

informative la cerințele beneficiarilor de informații secrete, adică ale decidenților politici: „... *un serviciu de informații trebuie să știe că beneficiarii se schimbă continuu, că au grade diferite de pregătire informativă și de inteligență și că trebuie să ne construim credibilitatea și utilitatea de la individ la individ, de la o administrație la alta, punând pe primul plan calitatea și obiectivitatea produselor noastre*” (p.27).

Din cuprinsul acestui volum cu caracter aniversar și omagial nu lipsesc, desigur, și elementele de actualitate, la împlinirea a zece ani de prezență a României în Alianța Nord-Atlantică, perioadă în care activitatea de informații militare are drept repere adaptarea la noile provocări, furnizarea de cunoaștere strategică, participarea la misiunile aliaților, creșterea contribuției la atingerea obiectivelor de politică externă ale României.

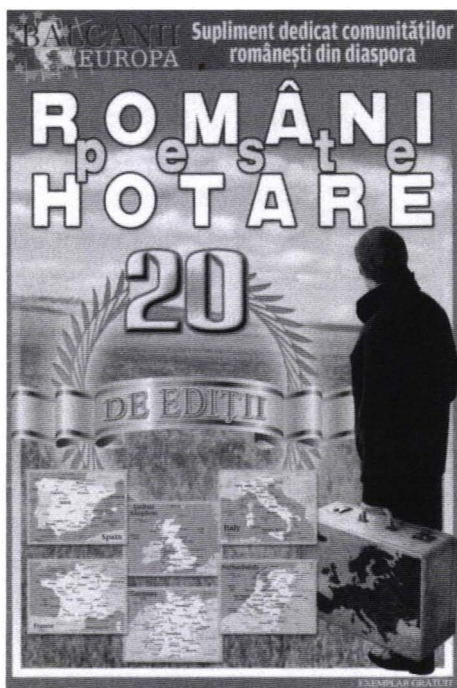
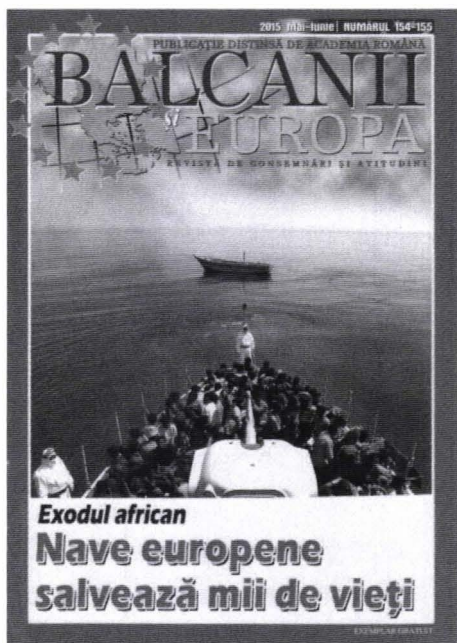
Să mai notăm că studiile experților militari din Ministerul Apărării Naționale, cuprinse în nr.1/2015 al revistei *Infosfera*, sunt ancorate aproape în totalitate în analiza provocărilor și incertitudinilor din lumea contemporană, grupate în jurul conceptului tot mai la modă al *războiului hibrid*. Un război definit drept „*forma dominantă a confruntării în secolul al XXI-lea*”, în care provocările sunt generate de forțe diverse (trupe regulate, formațiuni de gherilă, elemente teroriste sau criminale, ce utilizează o varietate de arme și tactici, fără a ține seama de legile războiului).

P. Ioan

BALCANII ȘI EUROPA – O REVISTĂ PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

Revista *Balcanii și Europa*, lansată pe piața publicistică din România în anul 2000 (inițial sub titlul *Balcanii*), a împlinit de curând un deceniu și jumătate de existență. O vârstă tânără, dar de luat în seamă dacă ne gândim la rezeziunea cu care apar și dispar la noi numeroase publicații, unele dintre ele lansate cu programe ambițioase și promițătoare. Cu un asemenea program a debutat și revista *Balcanii*, dar apariția sa a demonstrat o tenacitate și o capacitate de adaptare din mers la cerințele vremii și la apetitul cititorilor pentru informații veridice și nepartizane, încât ratingul ridicat de

care se bucură astăzi nu ar trebui să surprindă pe nimeni. Maniera sobră și spiritul echidistant al articolelor publicate fac ca revista să fie urmărită și citită cu interes de ambasadele străine acreditate la București, de instituții oficiale, fundații și organizații neguvernamentale din România și din Uniunea Europeană.

abordează subiecte fierbinți ale epocii, de la conflicte geopolitice din vecinătatea apropiată a României (Ucraina, Transnistria, zona Balcanilor)

Tocmai din motivele de mai sus, Academia Română, cel mai prestigios și autorizat for științific al țării, i-a conferit nu demult revistei *Balcanii și Europa* un premiu onorant – „**Diploma Distincția Culturală**” – cu prilejul împlinirii a „15 ani de apariție neîntreruptă”. Diploma i-a fost înmănată de către academician Ionel-Valentin Vlad, Președintele Academiei Române, scriitorului Carol Roman, veteran al presei românești și director general al revistei *Balcanii și Europa*, sufletul și inteligența scilpitoare a colectivului de câteva persoane care asigură apariția lună de lună a publicației. Un colectiv mic și inimos, care antrenează însă sistematic un grup de distinși colaboratori din mediul academic, cultural-științific și al politicii externe românești, specialiști în varii domenii ce asigură consistența și calitatea cu totul remarcabilă a studiilor și articolelor trimise la tipar. Este vorba de o tematică largă, cuprinzătoare, care

până la mari provocări și dileme ce frământă lumea la nivel regional, european și mondial. Revista este structurată pe capitole care acoperă atât probleme majore ale actualității internaționale, cât și chestiuni de educație politică și culturală (vezi, de pildă, rubricile „Conviețuiri” – despre relațiile interetnice în România și în lume, „Istoria nu poate fi ascunsă sub preș” – consacrată unor subiecte și adevăruri tragice ale istoriei naționale și europene, sau „Efigii. Avem cu ce ne mândri de-a pururi” – veritabile pledoarii pentru mai buna cunoaștere și prețuire a valorilor culturale românești cu vocația universalității.

Un plus de interes îl conferă revistei suplimentele periodice dedicate comunităților românești din diasporă, ajunse de curând la 20 de ediții, foarte bine primite și apreciate de numeroși români care au plecat din țară în căutarea unor slujbe mai bune în alte spații ale Uniunii Europene.

Mai amintim faptul că scriitorul și editorialistul Carol Roman este unul dintre colaboratorii apreciați ai revistei „*Periscop*”, care găzduiește periodic unele din articolele sale. La rândul său, revista *Balcanii și Europa* publică sistematic analize ale unora dintre membrii redacției noastre și a semnalat cu diverse ocazii o serie de materiale valoroase apărute în „*Periscop*”.

Viață îndelungată și prodigioasă, *Balcanii și Europa!*

(Redacția)

ACASĂ – O REVISTĂ DE PROMOVARE A CULTURII NAȚIONALE

Ajunsă la numărul 29 în anul al VIII-lea de la apariție, revista semestrială *Acasă* se remarcă de fiecare dată prin calitatea cu totul de excepție a materialelor publicate și, deopotrivă, prin ținuta grafică remarcabilă. În contextul general actual, destul de vitreg pentru finanțarea revistelor de cultură dedicate promovării valorilor naționale, revista *Acasă*, prin grija Fundației Naționale „Satul Românesc”, condusă de cunoscutul gazetar Alexandru Brad, ambiționează și reușește să surmonteze dificultățile

perioadei, onorându-și titulatura de pe frontispiciu de autentic *periodic cultural*. Revista beneficiază, totodată, de sprijinul generos al Consiliului județean Alba, atât de implicat în susținerea drepturilor istorice și identitare ale românilor din Ardeal și din teritoriile intrate sub administrații străine.

ACASĂ

PERIODIC CULTURAL

ANUL VIII, NR. 1 (29) — 2015

Cu o diversitate de rubrici care acoperă o paletă largă a valorilor culturale românești de ieri și de azi („Părinți spirituali”, „Aniversări luminate”, „Maeștri ai penelului”, „In memoriam”, „Evenimente editoriale”, „Oameni, fapte, idei”, „Memorialistică” ș.a.), revista *Acasă* aduce în pridvorul cititorilor săi o bogăție de idei și frumusețe care îi înalță și întărește sufletește în fața încercărilor de tot felul.

Două din rubricile de larg succes ale revistei poartă denumirea „Cărțile prietenilor noștri” și „Reviste prietene”. Ele reflectă inițiativele de creație ale multor poeți, prozatori, esești și istorici din toate generațiile și semnaleză revistele mai importante apărute în spațiul românesc din capitală și din provincie. Ne face plăcere să amintim că unii dintre colegii noștri se regăsesc periodic printre semnatarii de articole în revista *Acasă*, iar scriitorul și diplomatul Ion Brad, unul dintre principalii animatori ai acestei publicații patriotice se numără, la rândul său, printre prietenii revistei „Periscop”. (I.P.)

„PERISCOP” în oglinda opiniei publice

Orice adevăr merită citit!

Primul cotidian particular din România. Fondat la 19 ianuarie 1990 de Vâlcea

CURIERUL DE VÂLCEA: „O REVISTĂ FASCINANTĂ”

Aflat de curând ca oaspete al ziarului *Curierul de Vâlcea*, primul cotidian particular din România fondat în 19 ianuarie 1990, redactorul șef al revistei *Periscop*, Ioan C. Popa, a acordat un amplu interviu pe probleme de interes general președintelui de onoare al acestei publicații, cunoscutul scriitor și publicist **Ioan Barbu**. Redăm în continuare finalul acestui interviu apărut în *Curierul de Vâlcea* nr. 7013/24 iunie 2015). Precizăm cititorilor noștri că pagina de cultură a ziarului *Curierul de Vâlcea*, (www.curieruldevalcea.ro) pe care a fost publicat interviul, este difuzată online și membrilor Asociației Canadiene a Scriitorilor Români grupați în jurul Editurii *Destine Literare* din Montreal, Canada.

Ioan Barbu: ...*O ultimă întrebare, ce purcede din curiozitatea de „bătrân gazetar”: cum se reflectă revista „Periscop” în oglinda opiniei publice?*

Răspuns: Revista a fost fondată cu opt ani în urmă. Iată, a ajuns la numărul 30, având apariție trimestrială. Este editată de Asociația cadrelor militare în rezervă și în retragere din Serviciul de Informații Externe și se adresează tuturor românilor. În Consiliul științific al revistei se află renumiți oameni de cultură: prof.univ.dr. Ilie Bădescu, academician Dinu C. Giurescu, prof.univ.dr.ing. Ștefan Iancu, prof.univ.dr. Viorel Roman (Universitatea Bremen, din Germania), prof.univ.dr. Emilian Stancu. Tematica? O paletă largă de subiecte grupate – aș sublinia, după o statistică personală – în câteva mari capitole: „Servicii speciale”, „Cultură de securitate, cultură politică”, „Analize politico-strategice”, „Memorialistică”, „Elemente de cultură românească” (mozaic cultural: literatură, recenzii de cărți, prezentări de

reviste, seriale și diverse informații culturale etc.). Ca să vă fac o surpriză și totodată o mare plăcere aș vrea să amintesc cu această ocazie că într-un număr al revistei *Periscop* am acordat un spațiu anume prezentării pe larg a cărții „*Cine sunt*”, a regretatului scriitor și gazetar Ilie Purcaru, apărută postum, sub îngrijirea dumneavoastră, la Editura „Antim Ivireanul”, pe care o conduceți. Pe lângă autorii specializați pe profilul revistei, în *Periscop* semnează autori de primă mărime, universitari, oameni politici, istorici, diplomați, scriitori, jurnaliști. Revista se adresează cititorilor de orice profesie și vârstă, fiindcă tematica ei vizează aspecte importante din istoria neamului nostru, iar articolele specifice nu atrag atenția cititorului doar prin senzational, ci sunt concepute într-o ținută sobră, elegantă, fiind scrise de autori talentați, cu o bună pregătire profesională.

Ioan Barbu: Aș dori să închei convorbirea noastră cu opinia unui cititor al revistei, cât de cât avizat, aș zice eu: este chiar opinia mea, în această calitate. Vă mărturisesc cu mare bucurie că, reușind să citesc câteva numere, revista „Periscop” m-a fascinat și, cred, va continua să atragă cititorii și de-acum înainte.

SĂ NU UITĂM...

În zadar încercă unii prin strădaniile nebunești,
 Să uităm trecutul nostru de la Plevna, Mărășești
 Să-l uităm pe Burebista, Mircea, Ștefan sau Mihai
 Să uităm limba maternă și frumosul nostru grai
 Să uităm sorgintea noastră, de la daci de la romani
 Că trudim pe aceste plaiuri de acum 2000 de ani
 Că trecură peste țară și urgii și vremuri bune,
 Dar prin luptă și sudoare, ne-am creat un rost în lume
 În focul luptei noastre nesfârșite
 Este testamentul sacru scris în graiul strămoșesc
 Pentru cei de azi și mâine, pentru neamul românesc
 Cel ce-a stat cu crucea-n mână, apărând creștinătatea
 Dar, a fost împins deoparte când s-a împărțit dreptatea
 Dacă vom uita acestea și încă multe care sunt
 Avem eroi căzuți în slujba țării
 Cu crezul datoriei împlinite
 Cum să-i lăsăm pradă uitării?
 Fiind înscriși în Cartea Mare țării
 Cu litere în aur poleite.
 Cum să poți uita Ardealul? Când și azi îl mai țintesc
 Gogomani cu minte scurtă care tot mai clevetesc
 Basarabia furată, trup din trupul frânt al țării
 Cum s-o lași abandonată ca relicvă a uitării?
 Peste tot sunt frații noștri, zămisliți de aceeași mamă
 Generații viitoare, având toate astea-n seamă
 Să cinștiți trecutul fâlnic al Măreței României
 O legendă scrisă-n sânge de cei morți pentru cei vii
 Este o poruncă sfântă îndemnând la unitate
 E un simbol de credință, de onoare, demnitate
 Bunii și străbunii noștri ar ieși toți din mormânt
 Și ne-ar da în judecată stând cu biblia în mână
 Că le-am pângărit mormântul și credința lor străbună.
 Că le-am întinat mormântul făcând pact cu impostorii
 Să ne renegăm trecutul și să-l dăm de tot uitării
 Toate acestea fiind scrise, în istorie rămân
 Și ne vom trăii mândria de-a ne fi născut Român.
 Cât de mult s-ar vrea acuma să învățăm și altceva
 În zadar încercă unii, astea nu se pot uita !

Florica Dumitrescu

ACTIVITĂȚI CURENTE

aprilie - iunie 2015

Sâmbătă, 16 mai a.c., a avut loc Adunarea Generală a membrilor Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră provenite din Serviciul de Informații Externe.

În conformitate cu prevederile Statutului și ale Legii asociațiilor și fundațiilor, a fost prezentată următoarea ordine de zi:

- Raportul privind activitatea Consiliului director – mai 2013 - mai 2015;
- Programul de activități pe perioada 2015 – 2016;
- Raportul Comisiei de cenzori privind verificarea gestiunii financiare, execuția bugetară pe anul 2014 și descărcarea de gestiune;
- Proiectul bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2015;
- Propuneri de modificare a statutului Asociației;
- Alegerea noului Consiliu director pentru perioada 2015 – 2017.

Din conținutul materialelor prezentate, din dezbateri și propuneri rezultă că în mandatul 2013- 2015 al Consiliului director au fost întreprinse activități necesare și utile pentru membrii Asociației, îndeosebi pentru monitorizarea aplicării legislației privind recalcularea pensiilor militare, elaborarea unui proiect de lege privind pensiile militare de stat care să cuprindă prevederi pentru soluționarea corectă a tuturor situațiilor în care și-au desfășurat activitatea cadrele militare, acordarea unor ajutoare sociale pentru cei cu situații materiale, financiare și familiale dificile, precum și pentru activități culturale, de recreere și imagine.

În cadrul luărilor de cuvânt a fost subliniat cu insistență rolul revistei “Periscop” în apărarea demnității cadrelor militare în rezervă și în retrageră provenite din unitățile de informații externe ale României, necesitatea editării acesteia într-un număr mai mare de exemplare și extinderea difuzării acesteia.

S-a constatat o deosebită preocupare a conducerii Asociației pentru folosirea cumpătată a fondurilor de care dispune, numai pentru acțiuni aprobate de Adunarea Generală și Consiliul director.

Adunarea Generală a adoptat propunerile de modificare a statutului Asociației, între care și aceea de instituire a funcției de “Președinte de onoare al Asociației”.

În partea a doua a lucrărilor a fost ales noul Consiliu director, format, conform prevederilor statutare, din 25 de membri titulari și 7 supleanți.

În prima ședință, după, investire, Consiliul director și-a ales Biroul executiv, format din 7 membri:

1. Gl.bg. (r) Petru Neghiu – președinte
2. Col. (r) Ion Pavel – vicepreședinte pentru probleme sociale
3. Col. (r) Alexandru Omeag – vicepreședinte pentru probleme de imagine și activități recreative
4. Col. (r) Gheorghe Iordache – secretar general, probleme organizaatorice
5. Gl.bg. (r) Ioan Popa – delegat pentru activități culturale și redactor-șef al revistei “Periscop”
6. Gl.bg. (r) Gheorghe Bărbulescu – responsabil cu probleme juridice
7. Gl.bg. (r) Marin Vâlcea – responsabil cu probleme materiale și atragerea de fonduri financiare

Adunarea generală a adoptat un program de activități prioritare în plan organizatoric, social, al asistenței medicale, cultural, de imagine, financiar și administrativ-gospodăresc.

- În ziua de 18 mai a fost organizat la sediul Asociației un parastas în memoria colegului nostru col. (r) Patriche Romeo, membru al Asociației. Parastasul a fost organizat de familia defunctului, la care au participat foști colegi, membri ai Asociației, din generația sa și din cadrul C.A.R., unde a fost vicepreședinte o perioadă lungă de timp. Slujba de pomenire a fost oficiată de preot Mirea Virtejanu.

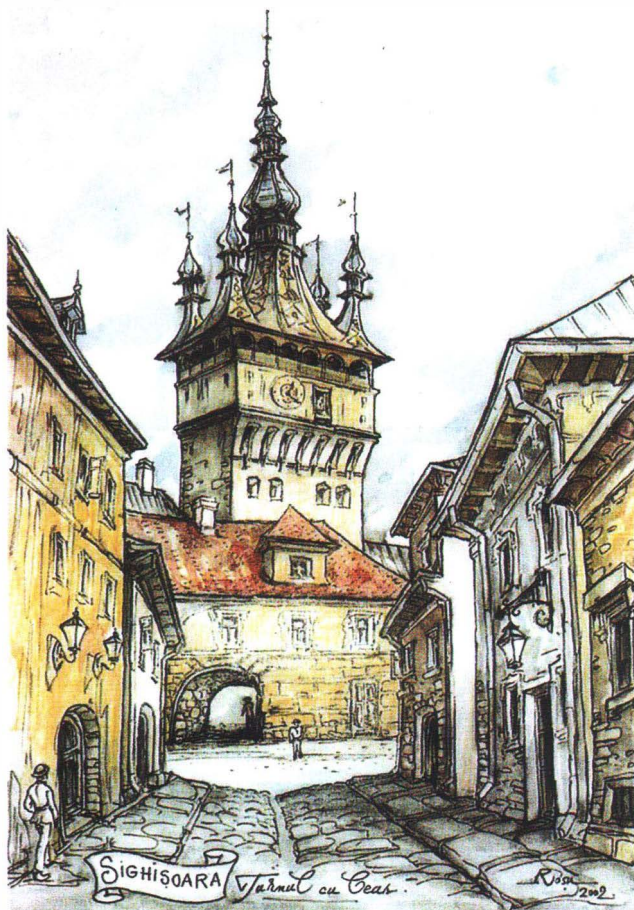
- La data de 19 mai 2015 a avut loc la Palatul Cercului Militar Național, Sala de Spectacole, Adunarea Festivă Omagială dedicată Zilei Eroilor, care se sărbătorește concomitent cu Ziua Înălțării Domnului, organizată de Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”. Au participat personalități din Biserica Ortodoxă Română, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, din Asociațiile și Fundațiile cu care Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria” are protocoale de colaborare, elevi și studenți din învățământul civil și militar etc. Din partea

Asociației noastre au participat col. (r) Ion Pavel – vicepreședinte și col. (r) Gheorghe Iordache – secretar general.

- În ziua de 29 mai 2015 a avut loc la Palatul Cercului Militar Național, Sala de Marmură, reuniunea aniversară prilejuită de Ziua Rezervistului Militar și Ziua Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere provenite din Ministerul Apărării Naționale “Alexandru Ioan Cuza”, organizată de A.N.C.M.R.R “Alexandru Ioan Cuza”. Au participat reprezentanți din partea Președinției României, Bisericii Ortodoxe Române, Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Academiei Oamenilor de Știință, Asociațiilor cadrelor militare în rezervă și în retragere din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională, Primăriei Sectorului 2 București etc. Din partea Asociației noastre au participat gl.bg. (r) Petru Neghiu – președinte, col. (r) Ion Pavel – vicepreședinte, col. (r) Gheorghe Iordache – secretar general și gl.bg. (r) Gheorghe Bărbulescu – responsabil cu probleme juridice.

- În perioada 6 mai – 5 iunie 2015 Fundația Europeană Titulescu a organizat cursul cu tema ***Diplomația „vizibilă” și diplomația „invizibilă” – politică externă, servicii de informații și securitate națională.*** În cadrul cursului, la invitația Fundației, redactorul șef al revistei **Periscop**, Ioan Popa, a ținut la 8 mai a.c. o prelegere cu tema **Relația diplomație – servicii de informații.** Cursanții, tineri studenți, masteranzi sau doctoranzi, au pus numeroase întrebări care arată interesul lor pentru astfel de subiecte ce țin de cultura de securitate.

Gheorghe Iordache

Materialele publicate în PERISCOPE nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrilor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora.

PERISCOPE

Publicație a Asociației
Cadrilor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.
Telefon/Fax: 021.210.9936; www.acxie.ro; e-mail: office@acxie.ro
Articolele pot fi reproduse numai cu permisiunea editorului.
ISSN 1843 – 8962

Tipografia Semne '94 SRL. www.semneartemis.ro

<https://biblioteca-digitala.ro>

